I. SASTANAK

HRVATSKIH UPRAVITELJA MARIJINIH KONGREGACIJA

U ZAGREBU 1917.

PRIREDIO I IZDAO

SREDIŠNJI SAVEZ MARIJINIH KONGREGACIJA

S ODOBRENJEM ZAGREBAČKOGA NADBISKUPSKOGA DUHOVNOG STOLA POD BR. 5459 OD 3. STUDENOG 1916.

CIJENA K 3.50.

ZAGREB 1917.
TISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHT.

I. SASTANAK

HRVATSKIH UPRAVITELJA MARIJINIH KONGREGACIJA

U ZAGREBU 1917.

PRIREDIO I IZDAO

SREDIŠNJI SAVEZ MARIJINIH KONGREGACIJA

S ODOBRENJEM ZAGREBAČKOGA NADBISKUPSKOGA DUHOVNOG STOLA POD BR. 5459 OD 3. STUDENOG 1916.

CIJENA K 3.50.

ZAGREB 1917.
TISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHT.

Mjesto predgovora.

Na koncu vrlo uspjelog I. općeg sastanka hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija, obdržavanog u Zagrebu dana 3. i 4. srpnja 19.7. izrazio je sastanak jednodušno želju, da se svi referati zajedno s diskusajama i rezolucijama iznesu u posebnoj brošuri, da tako ovaj prvi sastanak ostane svim učesnicima u trajnoj uspomeni, a i drugi, koji mu nijesu mogli prisustvovati, da se uzmognu što više njime okoristiti.

Na sastanku izabrani Odbor „Središnjeg saveza Marijinih kongregacija“ povjerio je na svom prvom sastanku, na kojem se konstituirao, tajniku Saveza, da priredi referate za štampu. Tajnik je tomu nalogu udovoljio i tako se ova knjižica koncem rujna 1917. izdaje na svijetlo.

Stjepan Babunović D. I.
tajnik Sred. Saveza M. K.

Predhistorijat sastanka.

Danas se sve organizuje u svrhu, da brže i sigurnije dođe do cilja i da se lakše othrva svemu, što ga u postignuću toga cilja smeta. Da i pojedine organizacije okupljaju se oko svojih središta, da budu tako jače i uplivnije. Organizovani rad donosi život, potiče gorljivost, daje snagu, ugled, moć. Bez organizacije pojedinci i društva mlohave, ginu, venu, iščezavaju.

Ako i jesu Marijine kongregacije u sebi izvrsne organizacije, ne da se ipak poreći, da i njima ovo prokušano sredstvo moderne organizacije može samo koristiti. I doista, otkako su zaredali sastanci upravitelja njemačkih kongregacija te opći sastanci svih zbornika njemačkoga jezika u Lincu, Salcburgu, Insbruku itd. unesen je nov život u Marijine kongregacije, otvoreni su novi vidici, potaknuta nova djela apostolskoga rada, primjerena današnjim potrebama; primjeri zborničkoga života i rada u raznim krajevima oduševiše i najpospanije; i tako procvatoše kongregacije kao nikad prije u ovo zadnjih sto i više godina.

Sve je ovo bilo povodom, da se je već na II. hrvatskom katoličkom sastanku u Ljubljani g. 1913. poprimila ova rezolucija: „Da se upravitelji hrvatskih Marijinih kongregacijâ svake godine jedanput sastanu na zajednička vijećanja i na zajedničke sastanke, e bi vodstvo kongregacija bilo svuda jedinstveno". — Što više, već se na tom sastanku izrazila želja, da se u Zagrebu osnuje „Središnji savez svih hrvatskih Marijinih kongregacija", pa je tom prilikom urednik „Glasnika Presv. Srca Isusova", koji je već tada donosio poseban „Vjesnik Marijinih kongregacija", izjavio, da se na to ozbiljno misli i da će se toj želji što prije udovoljiti.

I doista, na posebnom sastanku zagrebačkih upravitelja slijedećeg proljeća zaključeno je, da se još tijekom te godine 1914. sazove prvi sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongrezacija. U tu svrhu tiskao se poseban poziv, datiran danom 29. lipnja 1914. Dakako da je taj poziv već par dana prije bio u tiskari.

Evo tog poziva doslovce:

Zagreb, 29. lipnja 1914.

Velečasni gospodine!

S raznih strana i u više navrata izražena je želja, a na hrvatskom kotoličkom sastanku u Ljubljani g. 1913. primljena je i posebna rezolucija, da se upravitelji svih Marijinih kongregacija imadu sastati na vijećanje, e da vodstvo kongregacijâ bude jedinstveno. I doista, ako je gdje potrebna izmjena misli, da se ovakova organizacija, kakovu predstavlja već zamjerni broj hrvatskih Marijinih kongregacija, može jedinstveno voditi i na visini održati, to je potrebna među upraviteljima kongregacija.

Kongregacije se danas šire u Hrvatskoj kao nikad prije. Mladež ih želi, puk ih traži, svećenstvo ih radosno uvađa, jer u njima nazrijeva izvrsno sredstvo, da uzgoji Crkvi i domovini uzor-katolike, kremenite značajeve. Tako ih danas brojimo već preko 140. Ako i jesu „Opća pravila“ kao glavni normativ pomno sastavljena, ne da se ipak poreći, da u primjeni i provađanju tih pravila može biti velike razlike. A ipak prilike današnjeg vremena iziskuju što veću slogu, što potpuniju jedinstvenost. I praktično iskustvo pojedinih upravitelja, što se ovakom zgodom iznaša, koristi svakom u velike.

To je ponukalo upravitelje zagrebačkih Marijinih kongregacija, da ove godine, kada slavimo 300-godišnjicu prve hrvatske Marijine kongregacije, ostvare davnu želju svoju, a bez sumnje i svih ostalih upravitelja, kako je bilo već i u glasilu naših kongregacija, „Glasniku P. S. I.“ naviješteno. Time bi se dostojno završila proslava lijepog ovog jubileja, što se tako oduševljeno, a bez sumnje i s mnogo Božjeg blagoslova u mnogim kongregacijama slavio.

Prema tomu obdržavat će se prvi opći sastanak upravitelja hrvatskih Marijinih kongregacija dne 28. i 29. kolovoza ove godine u Zagrebu, u prostranoj kapeli Marijinih kongregacija pokraj crkve Srca Isusova u Palmotićevoj ulici br. 31. prizemno. Sastanak počinje 28. kolovoza popodne, a svršava se 29. kolovoza uvečer.

Neposredno prije ovog sastanka obdržavaju se u ovdašnjem nadbiskup. sjemeništu duhovne vježbe za svećenstvo.

Upravitelji zagrebačkih Marijinih kongregacija uslobođuju se ovime Vašoj Velečasnosti priopćiti vrijeme pomenutog sastanka svih upravitelja, te Vas podjedno uljudno pozvati, da biste kao upravitelj kongregacije izvoljeli tomu sastanku prisustvovati. Ujedno Vas mole, da biste najkajsnije do 15. srpnja o. g. javili Odboru za pripravu sastanka upraviteljâ, Zagreb I., Palmotićeva 31., da li ćete sastanku prisustvovati i da li želite, da Vam se Odbor pobrine za stan.

Čim stignu prijave od upravitelja, poslat će se svakom točan raspored sastanka, koji je skroz praktično zasnovan.

Upravitelji Marijinih kongregacija u Zagrebu.

I kad je tako sve bilo pripravno, dođe najednom kao iz vedra neba grom, da je u nedjelju, uoči Petrova, dana 28. lipnja u Sarajevu ubijen nasljednik prijestolja nadvojvoda Franjo Ferdinand, i njegova supruga vodvotkinja Sofija Hohenberg. Svakomu je odmah bilo jasno, da taj naručeni atentat ne će ostati bez posljedica i da će doći do rata.

I doista dne 23. srpnja predana je Srbiji energična nota, na koju je ova nepovoljno odgovorila, a u isto doba stala se mobilizovati. Na to je proglašena i u Austro-Ugarskoj najprije djelomična (26. srpnja), a onda i opća mobilizacija; napokon dne 28. srpnja naviješten je i rat, koji se ubrzo razmahao po svoj Evropi, da dopre i preko Oceana te se tako nemilo rasplamsa, da mu niti danas u četvrtoj godini ratovanja nitko ne može dogledati kraja.

Sve je ovo tako uskomešalo i zaokupilo sve duhove, da se na kakav sastanak nije moglo ni misliti, to manje što su posvuda uvedene i iznimne mjere, a u Hrvatskoj i ratno stanje proglašeno. Tako se dakle taj već pripravljeni i toli željno očekivani prvi sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija morao otkazati i odgoditi na bolja vremena.

Neposredne priprave.

Međutim ratu nikada dočekati kraja. Strašne posljedice najvećega i najgroznijega rata, što ga nikad još do sada nije povijest zabilježila, stadoše se opažati na sve strane i u svim područjima, pa tako i u području vjere i ćudoređa. Pokazalo se, da se na očigled velike moralne pokvarenosti, što se stala na sve strane širiti, ne smije stajati prekrštenih ruku, već da valja budnim okom bdjeti ne samo nad onim što već dobra postoji, nego da valja posegnuti i za drugim sredstvima, koja će nam narod očuvati od posvemašnje iskvarenosti i moralne propasti. Tako su zagrebački upravitelji Marijinih kongregacija opravdano sudili, da se ni sastanak upravitelja kongregacija ne smije više odgađati, već da ga valja što prije sazvati. Ipak, za veću sigurnost i bolji uspjeh, razaslao je privremeni Odbor „Središnjeg saveza Marijinih kongregacija", koji se na generalnom konzultu zagrebačkih upravitelja početkom ožujka ove godine 1917. izabrao, posebne tiskanice u svrhu statističkih podataka, na kojima je bilo i ovo pitanje: „U koje bi vrijeme bilo najbolje, da se još ovoga ljeta sastanu svi hrvatski upravitelji?" Na to su pitanje odgovorili svi, koji su odgovorili, a tih je bila dobra polovica, svi, velim, osim jednog jedinog, da se takav sastanak drži svakako još ovoga ljeta, i to prigodom velikih ljetnih školskih praznika. Većina je bila za to, da to bude na p o č e t k u praznika. Onaj jedan jedini bio je mnijenja, da nam ne treba nikakve — parade.

Dne 4. svibnja iste godine sastali se zagrebački upravitelji na drugi ovogodišnji generalni konzult, i tom je prilikom napokon zaključeno, da se na dane 3. i 4. s r p n j a ove godine sazove „I. o p ć i s a s t a n a k u p r a v i t e l j a M a r i j i n i h k o n g r e g a c i j a" u Z a g r e b.

Glasnik Presv. Srca Isusova donio je u broju 6. ovaj

Poziv na I. opći sastanak upravitelja hrvatskih Marijinih kongregacija.

Sva p. n. gospoda upravitelji hrvatskih Marijinih kongregacija uljudno se ovim pozivlju na opći sastanak, koji će se obdržavati u Zagrebu dana 3. i 4. s r p n j a te godine u kapeli kongregacija, Palmotićeva ulica br. 31. prizemno.

Eventualne želje i prijedlozi, isto tako i prijave za učestvovanje kod toga sastanka, neka se podnesu potpisanom „Središnjem Savezu Marijinih kongregacija" najkasnije do 20. l i p n j a. Tko želi, da mu se „Središnji savez M. k." pobrine za stan, neka to kod prijave izrijekom spomene. Tko ikako može, neka obzirom na teške ratne prilike ponese sobom kruha, koliko mu je potrebno za putovanje i za boravak u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 5. svibnja 1917.

Središnji savez Marijinih kongregacija.
Palmotićeva ulica 33.

Privremenom odboru „Središnjeg saveza Marijinih kongregacija povjerio je generalni konzult zagrebačkih upravitelja, da preuzme svu brigu oko pripremâ za ovaj sastanak. Podjedno je izrazio želju, da za prvi put sve referate preuzmu samo oci Isusovci, jer da su oni u tom najbolji učitelji.

Bijahu pak članovi toga privremenog odbora i opet prema jednodušnoj želji cijeloga generalnoga konzulta sami oci Isusovci, a to: B r i x i F e r d i n a n d Superior hrvatske pokrajine Družbe Isusove, F o r e t i ć B r u n o, tajnik Superiora hrv. pokrajine D. I., B a b u n o v i ć S t j e p a n, urednik „Glasnika Presv. Srca Isusova", C e l i n š ć a k J o s i p i P e r i c a P e t a r. Svi su ovi izuzev urednika „Glasnika" podjedno upravitelji osmerih zagrebačkih kongregacija.

Privremeni odbor povjeri svom privremenom tajniku, o. Babunoviću, da sastavi program i potraži referente. Tako je napokon sastavljen i po odboru odobren dnevni red sastanka.

Dnevni red.

Utorak dne 3. srpnja.

Prije podne (9—12 sati):

1. Pozdrav i konstituiranje sastanka: izbor predsjednika, podpresjednika i dvojice bilježnika.
2. Historijski pregled o hrvatskim Marijinim kongregacijama i sadanje stanje njihovo: S t j e p a n B a b u n o v i ć D. I.
3. Kako da se Marijine kongregacije još više rašire: F r a n j o H a m e r l D. I.
4. Osnutak „Središnjeg saveza" za sve Hrvatske Marijine kongregacije i osnutak nakladnika za literaturu i devocijonalija, potrebita Marijinim kongregacijama: oboje sa sijelom u Zagrebu. — Domovi Marijinih kongregacija: S t j e p a n B a b u n o v i ć D. I.

Poslije podne (5—7 sati):

1. Marijine kongregacije seljačke omladine: Juraj Kocijanić.
2. Savjesno obdržavanje svih pravila kongregacije: Josip Celinšćak D. I.

Srijeda, dne 4. srpnja.

Prije podne (9—12 sati):

1. Sekcije u Marijinim kongregacija: Kamilo Zabeo D. I.
2. Marijine kongregacije prema drugim mjesnim društvima: O. Teofil Harapin.

Poslije podne (5—7 sati):

1. Đačke Marijine kongregacije: Petar Perica D. I.
2. Marijine kongregacije izvrsno pripomoćno sredstvo svećenstvu u duhovnoj pastvi: O. Đuro Bencetić.
3. Eventualni predlozi i zaključak sastanka.

Otvorenje sastanka i učesnici.

A) Prije podne.

Dana 3. srpnja osvanula je prostrana kapela kongregacijâ u neobičnom ruhu. Na ulazu pred vratima dvije ukusme piramidalne skupine zelenila i cvijeća pokazuju stranima ulaz u kapelu. U svetištu kapele na strani Poslanice stol za predsjedništvo, na strani Evanđelja stol za bilježnike, a pred njima poseban podij s pultom za referente; sve prekriveno tamno-crvenom tkaninom i providjeno potrebnim materijalom. Sam oltar ukusno iskitiše obadvije kongregacije gospođa i gospojica („Začeća“ i „Navještenja“)

Nešto prije 9 sati stali se sabirati učenici sastanka i gosti. U 9 sati doveze se Nj. Preuzv. gosp. nadbiskup dr. Antun Bauer sa svojim tajnikom dr. Kamilom Dočkalom, koji je i sam upravitelj dviju kongregacija. Bijahu zastupani malo ne svi hrvatski krajevi. Gdjekoji ne mogahu ostati do zaključka sastanka niti prisustvovati svim sjednicama poradi neodgodivih poslova. Ipak je sastanak bio dobro posjećen. Prisustvovala mu u svemu 33 upravitelja, tri biskupa te oko 14 svećenika, koji nijesu upravitelji, ali se zanimaju za kongregacije, u svemu, dakle oko 50 osoba. Evo im imena alfabetskim redom, u koliko ih mogahu bilježnici zabilježiti:

1. Biskupi:

Dr. Antun Bauer, nadbiskup zagrebački;
dr. Josip Lang, pomoćni biskup zagrebački;
dr. Dionizije Njaradi, biskup i ap. upravitelj epar. križevačke.

2. Upravitelji kongregacija:

Dr. Alfirević Ante, Split
Antolić Milan, Zagreb
Babunović Stjepan D.I., Zagreb
dr. Beluhan Milan, Zagreb
o. Bencetić Đuro, Vukovar
Borić Nikola, Petrinja
Brixi Ferdinand D. I., Zagreb
Celinišćak Josip D. I., Zagreb
Crnković Matija, Novigrad Pod.
dr. Dočkal Kamilo, Zagreb
Đanić Stjepan, Zagreb
Foretić Bruno D. I., Zagreb
Galović Grgur, Đakovo
Hamerl Franjo D. I., Zagreb
Ivanković Ilija, Dalj
Kerdić Vladimir, Zagreb
Kocijanić Juraj, Novigrad Kar.
Kotlarski Antun, Zagreb
Kujundžić Ivan D. I. Sarajevo
o. Lambert Golovski, Karlovac
dr. Lončarić Josip, Zagreb
dr. Pazman Josip, Zagreb
Pećnjak Krešimir, Zagreb
Perica Petar, D. I, Zagreb

Msgr. Proštenik Matija, Varaž.
Stepinac Stjepan, Brdovac
dr. Šimečki Franjo, Glina
Špoljar Đuro, Koprivnica
o. Harapin Theofil, Varaždin
Horvat Franjo, Vrapče
o. Tinodi, Joso, Našice
Msgr. Vincetić Alojzije, Zemun
Zabeo Kamilo D. I., Travnik

3. Gosti sastanka:

Barbarović Makso, Hvar
o. Franjković Ivan, Zagreb
Jesih Pavao, Zagreb
Jesih Ljudevit, Vojni križ
o. Krčmar Ferdo, Zagreb
Kušević, Karlovac
Leopold Karlo D. I., Zagreb
pl. Ratković Lovro, Zagreb (Đakov. biskupije)
Razum Mijo, Remete
o. Sopta, Zagreb (Mostar. prov.)
Strižić Bogoljub, Zagreb
Vanino Miroslav D. I., Zagreb
Žunić Leonardo, Cirkvena
Žunić Nikola, Bosiljevo

Ferdinand Brixi D. I., Superior hrvatske pokrajine Družbe Isusove, koji je ujedno i Rektor zagrebačke kuće kušnje, klekne pred oltar i izmoli izmjenično sa skupštinarima „Veni Creator Spiritus“, a zatim pozdravi srdačno kao domaćina sve prisutne, napose Preuzvišenoga gosp Nadbiskupa i otvori I. opći sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija. Potom predloži za predsjednika onoga, koji se je, reče, najviše trudio oko današnjega sastanka, pa će potom, budući u sve najbolje upućen, biti kadar uspješno rukovoditi ovaj odlični zbor, a to je o. Babunović, urednik „Glasnika S. I.“ i tajnik privremenog odbora „Središnjeg saveza Marijinih kongregacija“.

Prijedlog je jednodušno prihvaćen i predsjednik pozdravljen.

Predsjednik se zahvaljuje na odličnom povjerenju, pozdravlja od svoje strane sve prisutne, a napose hrvatskog metropolitu, preuzv. gosp. Nadbiskupa, u čijoj prisutnosti i očinskoj pažnji vidi zalog Božjeg blagoslova i jamstvo za dobar uspjeh ovog sastanka.

Zatim predloži za potpredsjednika najstarijeg prisutnog upravitelja prof. dra. Josipa Pazmana, a za bilježnika gg. dr. Franju Šimečkija, katehetu u Glini i Miroslava Vanina D. I. iz Zagreba, što sastanak usvaja.

Prelazići na dnevni red moli predsjednik g. podpredsjednika, da preuzme predsjedništvo, dok on referira o prvoj točki.

I. Referat.

STJEPAN BABUNOVIĆ D. I. Zagreb.

Historijski pregled hrvatskih Marijinih kongregacija i sadanje stanje njihovo u g. 1917.

Preuzvišeni gospodine Nadbiskupe!

Prečasna i velečasna gospodo!

Prije nego stanemo zgradu, koja već postoji, popravljati i proširivati, bit će uputno, da joj najprije temelje dobro pregledamo, a to je upravo svrha ovom kratkom prikazu o prilikama i stanju hrvatskih Marijinih kongregacija. Da nam taj prikaz bude što jasniji, moramo malko posegnuti i u davnu prošlost.

Prva Marijina kongregacija osnovana je u Sirakuzi god. 1561. za đake Isusovačkog kolegija Odavle su se raširile po svem svijetu. Sve do god. 1584. bijaše d pušteno osnivati Marijine kongregacije samo u kolegijima Družbe Isusove i samo za đake isključivo. Te godine dopusti papa Grgur XIII. da se i opet samo u kolegijima D. I. mogu osnivati kongregacije i za druge muškarce, koju povlasticu proširi papa Klement VIII. na sve redovničke kuće Družbe Isusove i njihove crkve, makar se u njima i ne uzgajala mladež. Istom 8. rujna g. 1751. dopusti papa Benedikt XIV. da se mogu Marijine kongregacije podizati i za djevojke i za žene.

Kad uvažimo prosvjetno stanje naroda onoga vremena, pa razmjerno maleni broj školovane inteligencije te kako se za priprosti puk malo tko brinuo: ne ćemo se čuditi, što su se u t. zv. staroj Družbi. t. prije nego je bila ukinuta, osnivale kongregacije gotovo isključivo samo u uzgojnim zavcdima i samo za školsku mladež, dok je drugih kongregacija bilo veoma malo. Ovo nam tumači zašto je i u hrvatskim krajevima u ono vrijeme bilo također razmjerno malo kongregacija — samo 15; a i koje su bile, bile su, izuzev samo 2, sve ostale u kućama Družbe Isusove. Tako su do g. 1773. bile u Zagrebu 4 kongregacije, na Rijeci 3, u Varažeinu 2, u Požegi 1, u Dubrovniku 3; napokon u Cičama i u Karlovcu po 1.

Bula pape Klementa XIV. od 21. lipnja 1773, kojom je ukinuo Družbu Isusovu, bijaše smrtna odsuda ujedno i za Marijine kongregacije. S Isusovcima ponestaje gotovo posvuda i njih, a napose u Austriji, gdjeno je Josip II. g. 1783. zabranio sve Marijine kongregacije. Tada su prestale i sve hrvatske kongregacije.

S upostavom Družbe g. 1814. počele su opet nicati kongregacije. Leon XII. povrati g. 1824. Družbi Isusovoj sva stara prava i povlastice gledom na Marijine kongregacije, što ih je Družba uživala prije ukinuća; a slijedeće godine i proširi to pravo u toliko, što odonda može general Družbe Isusove podizati i pripajati i takve Marijine kongregacije, koje ne stoje pod upravom otaca Družbe Isusove.

Od toga vremena širile su se kongregacije posvuda, samo je morao lijep broj godina proteći, dok su i Hrvati dobili prvu novu Marijinu konpregaciju. To je bila ona đakovačkih klerika i svećenika, koja je podignuta g. 1865. te koja još i danas postoji. Ništa manje nego 20 godine trebało je, dok se osnuje druga hrvatska kongregacija, ona u zavodu sv. Josipa u Sarajevu (g. 1885.). Tako je do godine 1902. uključivo osnovano u svemu samo 18 hrvatskih kongregacija.

Istom kad se u Zagrebu osnovala kongregacija sveučilištaraca, današnja „akademska manja", a to je bilo g. 1903., te kada se je među hrvatskom katoličkom mladeži stao širiti poznati katolički pokret, počele su i kongregacije nicati u većem broju. Mnogo je tomu doprinesao i bujniji napredak Marijinih kongregacija u Austriji i po Njemačkoj, što je urodilo javnim sastancima zbornika i upravitelja te u život privelo više zborničkih glasila. Odjek svemu tomu bijaše kod nas I. broj „Izvještaja kongregacije sveučilištaraca u Zagrebu", izdan g. 1907., koji se već pod jesen iste godine pretvorio u samostalno glasilo hrvatskih Marijinih kongregacija pod naslovom „Pod zastavom Bezgrješne Djevice", a od godine 1910.—1913. „Zastava Bezgriješne Djevice". U tom razdoblju od g. 1903.—1913. uključivo osnovano je novih 120 kongregacija, što s onih 18 starijih čini u svemu 138.

Glasilo se nije moglo dugo održati. Kongregacije su se osnivale odviše brzo, a da nije bilo dovoljno dobro upućenih upravitelja. Kongregacije ne bijahu dovoljno jake niti sve jednako dorasle svojoj zadaći, uslijed česa neke već prigodom prve promjene upraviteljeve zaspaše, a neke tek jadovno životare. Bilo ih je i takvih, koje su godine i godine opstojale, a da nijesu bile k Primae-Primariae pripojene niti su prema tomu uživale ikakvih oprosta niti inih povlastiba. Koncem godine 1912. bilo ih je u svemu jedva nešto preko 1400 pretplatnika na „Zastavu Bezgriješne Djevice". Sabrana pretplata iznosila je

450·— kruna, a trošak je iznosio malne pune 2.000 kruna. Prema tomu bilo je deficita oko 1.550 kruna.

Uvaživši sve to odlučilo je uredništvo „Glasnika Presv. Srca Isusova u sporazumu s redovočkim starješinstvom, da namjesto dotadanje „Zastave Bezgriješne Djevice", koju je skoro odmah od njezina početka izdavalo isto uredništvo, o svom trošku i gubitku izdaje u samom Glasniku posebnu rubriku pod naslovom „Vjesnik Marijinih kongregacija", i tako spoji „Glasnik Srca Isusova sa „Zastavom Bezgriješne Djevice".

Na to su uredniš)vo ponukala osobito ova dva razloga: 1) Glasnik je tada imao 24.500 pretplatnika, pa je prema tomu mogao daleko uspješnije da širi ideju Marijine kongregacije nego samostalno glasilo sa svjih 1400 pretplatnika; 2) time će mnogo dobiti i sam Glasnik Srca Isusova, jer će njegovi čitatelji naći u njem nešto i o Majci Božjoj, što su mnogi odavna već željeli, pa će se tako Glasnik lakše pretvoriti u pravi obiteljski katolički list s raznovrsnim gradivom, u kom će svatko naći nešto i za se.

Iskustvo je pokazalo, da se je dobro uradilo: Broj Marijinih kongregacija ponarastao je uza sve goleme zapreke rata u tom razdoblju (od g. 1913.—1917.) od 138 na 146, (isključiv neke starije, koje su bile podignute, ali su međutim već bile prestale), a broj pretplatnika Glasnika od 24.500 na 45.000. To bijaše uspjeh, kojemu se nije nitko nadao. Da nije uslijed rata veoma otešćano dopisivanje, broj bi kongregacija bio danas puno veći.

Gdjekojima bijaše ipak žao, da je propalo vlastito glasilo Marijinih kongregacija to više, što je, kažu, sada prostor za „Vjesnik Marijinih kongregacija" veoma ograničen, da se jedva može što o kongregacijama pisati; a da se opet ustupi veći prostor, bilo bi na štetu ogromne većine Glasnikovih čitatelja, koje ne zanimaju toliko lokalne vijesti o razmjerno još dosta malo poznatim Marijinim kongregacijama. Međutim ovo ograničenje prostora samo je prolazno i ovim ratom silom nametnuto, pa kad prestane rat, prestat će i to ograničenje. Tad će se naime Glasnik moći i opet štampati na 32 stranice, kao ono godine 1913., a možda još i u većem opsegu, pa će se tako i čitatelji Glasnika obilno odštetiti.

Kad je privremena uprava „Središnjeg saveza hrvatskih Marijinih kongregacija" početkom ožujka ove godine razaslala posebne tiskanice svim hrvatskim kongregacijama, dala je na njima otisnuti i ovo pitanje: „Kad bi se namjesto „Vjesnika M. K." u „Glasniku P. S. I." izdalo posebno glasilo M kongregacija: na koliko bi se stalnih pretplatnika iz vaše kongregacije moglo sigurno računati pretpostavivši, da mu cijena ne

će premašiti K 2.— ?“ U svojim odgovorima većina je ostavila ovu rubriku neispunjenu, a mnogi izrijekom zamoliše, da se ostane kod Glasnika Srca Isusova; a toga su mnijenja bila i sva gg. zagrebački upravitelji to više, što je u današnjim prilikama i tehnički i materijalno gotovo nemoguće izdavati posebno glasilo.

Prema ponudi jedne ovdašnje od svih najjeftinije tiskare trebalo bi najmanje 5.000 pretplatnika, da se posebno glasilo uzmogne štampati za pretplatu od 2.— krune. K tomu valja uvažiti, da je ta ponuda dana 26. veljače ove godine 1917., a danas da su troškovi i tiska i papira nevjerojatno porasli, — ta eto upravo ovih dana provodi se u Zagrebu pasivna rezistencija slagara, koji traže, da im se ponovno povisi plaća za 50%! (I uspjeli su.) A cijena papiru raste svakih 14 dana. U takvim prilikama trebali bismo barem 7—8.000 pretplatnika za to posebno glasilo, a nije ih se na onu tiskanicu „Središnjeg saveza prijavilo niti 500! A napokon držimo, da će svatko radije privoljeti, da se ideja Marijinih kongregacija širi u 45.000 istisaka Glasnikovih nego i u 8.000 posebnoga glasila. Ne žaboravimo samo ni to, da ima puno kongregacija, koje niti Glasnik ne drže te da broj svih hrvatskih zbornika ne premašuje sigurno 7.000. Mi bismo dakle za posebno glasilo morali imati više pretplatnika, nego što imamo zbornika!

Radi svega toga slobodan sam ovom I općem sastanku hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija predložiti, da se barem za sada, dok traje rat i dok se broj kongregacija i broj članova dobrano ne poveća, ostane pri dosadanjoj praksi, te da ovaj I. opći sastanak upravitelja priznade „Glasnik Presv. Srca Isusova“ jedinim pozvanim i službenim glasilom svih hrvatskih Marijinih kongregacija, doklegod ne bude bilo moguće osnovati i uzdržavati posebno glasilo.

Rasprava.

Predsjednik zahvaljuje referentu na kratkom i prijeglednom prikazu prošlih i sadanjih prilika glede kongregacijâ i njihovoga glasila te pozivlje prisutne, da iznesu svoje eventualne opaske, želje, prijedloge.

Skupština potpuno odobrava i usvaja predložene rezolucije, tek kod prve otklanja motivac ju kao suvišnu, a kod druge dodatak: „dok se međutim drugo glasilo ne pokrene“ također kao suvišan. — Prema tomu prihvaćene su ove rezolucije:

1. I. Opći sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija obdržavan u Zagrebu 3. i 4. srpnja 1917. izrazuje jednodušno želju, da se, premda bi bilo veoma poželjno, ipak za sada ne pokreće posebno glasilo za hrvatske Marijine kongregacije, već da se u „Glasniku Presv. Srca Isusova“ zadrži i po mogućnosti proširi „Vjesnik Marijinih kongregacija“.

2. I. opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongregacija priznaje i proglasuje jednodušno „Glasnik Presv. Srca Isusova“ s „Vjesnikom Marijinih kongregacija“ u njemu za sada, za jedino zvanično i službeno glasilo svih Marijinih kongregacija.

II. Referat.

HAMERL FRANJO, D. I. Zagreb.

Kako da se Marijine kongr egacije još više raširu?

Kongregacija se pravom prispodablja vojsci, jer zaista i jest „acies bene ordinata“, koja se pod bijelim barjakom svoje nebeske zaštitnice junački bori proti sotoni i njegovoj crnoj četi. Gospod je već u raju navijestio rat staroj zmiji veleći o Mariji, da će stati zmiji na glavu: „Inimicitias ponam inter te et mulierem, inter semen tuum et semen illius.“ Tko je ovo sjeme one žene, koja će zmiji satrti glavu? Na prvom mjestu je to Djevičin potomak, Sin Božji i Sin čovječji, Spasitelj svijeta. No u duhovnom smislu možemo kazati, da su to izbornici, kongreganisti, duhovna djeca Marij na. Oni vode rat, koji ne će prestati sve do sudnjeg danu. Nema tu mira, nema nagodbe.

Naravski, svaka vojska želi da bude što brojnija, osobito, kad se radi o ofenzivi. No, kako se tu postupa? Najprije se razređuje u razne vrsti i to prema raznim zadaćama vojske i prema dobi i sposobnosti vojnika. Tu je pješačtvo, tu topništvo, tu konjaništvo, tu razne tehničke čete, tu etapni zborovi i t. d. a po dobi ima aktivne vojske, rezerve i pučkih ustaša. Svaki ima mjesta kod vojske, ako je inače iole sposoban, makar kod kakvog radničkog odjela. Tako se danas vrlo dobro mogu upotrijebiti i sakati vojnici. Da, i iste ženske danas su mobilizovane, bilo da dvore bolesnike i ranjenike, bilo da nadomjeste u raznim uredima i na domu muškarce, što pođoše na frontu.

Isto se tako postupa u kongregaciji — vojsci Marijinoj. I u njoj ima mjesta za staro i mlado, za muško i žensko; ali ne pomiješano kako to biva kod bratovština, nego svaki član na svojem mjestu odijeljeno, u svojem kaderu. Tako ima kongregacija za radnike, za gospodu, za gospoje, za školsku mladež opet po raznim zavodima od pučke škole sve do sveučilišta, a to je bila baš prvobitna vrst kongregacije za đake, gimnazijalce.

Prvo dakle sredstvo d a se Marijine kongregacije još više raširu, bit će: da se o s n i v a j u n o v e razne kongregacije, drugo da se u m n o ž i b r o j članova, i treće da se s kongregacijama d o b r o u p r a v l j a. Ovako će se raširiti i ojačati vojska Gospina.

*

I. Pogledajmo Beč! Kako se je osvojila ova nekoć tako liberalna metropola za crkvu i za kršćanski život? Kongregacijama O. Abel, apoštol bečki, skupio je oko sebe nekoliko muževa. Nije takvih tražio, koji su redovito pohađali crkvu ili se čak često pričešćivali, jer ovakvih nije onda ni bilo. Toj svojoj odabranoj četici držao je savremene, njihovom dohvatu prilagođene konferencije, te od njih zahtjevao, da praktično živu po zapovjedima Crkve: „Dobar kršćanin, reče, drži svoju nedjelju, svoj petak i svoj Uskrs." O mjesečnoj sv. pričesti, kako je to u kongregaciji običaj, nije još ni riječi spomenuo. No malo po malo odgojio je on svoje muževe tako da su postali uzor-kršćani, pravi sinovi Marijini. Ova prva bečka kongregacija muževa razgranila se s vremenom u brojne kongregacije za zanatlije, za trgovce, za akademički naobraženu gospodu, za niže i više plemiće; a svaka je od ovih opet dalje okupljala oko svog stijega lijep broj članova.

Slično je bilo i u Sarajevu. Kad smo došli u ovaj tursko-šizmatički grad, bila je tamo jedna jedina u cijeloj Bosni kongregacija u zavodu „Kćeri Božje ljubavi" za učenice više djevojačke škole. A sada broji Sarajevo 19 kongregacija tako, da je svaki deseti građanin katolik kongreganista. Ispryva smo počeli s đacima — gimnazijalcima. No na skoro susretne nadbiskup Stadler na šetnji fra Nikolu Momčinovića, katehetu muške preparandije pa ga u svoj revnosti pozva, da bi poslao i od svojih katoličkih pripravnika koga u đačku kongregaciju I gle, javlja se lijepa četa nadobudnih mladića iz preparandije, a naskoro još nekoliko iz šumarske škole, koji nijesu htjeli da zaostanu za drugima. Posljedica svega toga bila je ta, da je Sarajevo skoro brojilo tri đačke kongregacije, od kojih je svaka pošla svojim putem, a za istim ciljem. Sada obuhvaća ona negdašnja đačka kongregacija 2 brojne kongregacije gimnazijalaca, dvije realaca, jednu trgovačkih akademičara: sve pod upravom revnog o. Puntigama, dočim se kongregacija preparanda prenije u Drventu.

Naskoro su slijedile razne kongregacije po ženskim školama; napokon kongregacija gospođa, radnika, gospode, građanki i t. d.

Slično je i sa Zagrebom, koji je prije 15 godina imao tek jednu jedinu kongregaciju, a danas ih broji dvadeset. Ugledajmo se u ove primjere. Sve napokon stoji do nas svećenika: ako mi hoćemo, bit će i materijala, s kojim se može raditi.

II. Nije međutim dosta, ako hoćemo da pomoću kongregacija preporodimo narod, da imamo puno kongregacija, već treba da imamo i puno kongreganista. Pitanje je dakle: kako da se umnoži broj članova pojedinih kongregacija? Jer napokon osnovati koju malu kongregaciju nije baš tako teško; ali što će se s njom

postići, ako joj se članovi ne množe? Takva kongregacija nema pravog veselja ni oduševljenja, ni rada ni života; to je tek sjena kongregacije.

Kako raste vojska? Najprije tako, da se mnogo plemenitih mladića svojevoljno prijavi za krvavi ratni zanat. Vidjeli smo na početku rata, kako su ne samo momci od 18, 19 godina, koji još ne bijah na redu, već i zreli muževi, pače i i krepči starci, koji ne bi nikad morali služiti, kako su, velim, svi ovi drage volje hrlili pod barjake. Tako se i za kongregaciju obično najprije javljaju dobrovoljci; ali tih ne će nikad biti previše; s toga valja od vremena do vremena upriličiti stavnju t. j. tražiti novih članova. Koliko se puta drži sad u ratu stavnja! Koliko puta jedan te isti mora pred komisiju, dok ne bude na koncu konca ipak „sposoban".

Primijenimo to na kongregaciju. Jedan od mojih kongreganista iz građanske kongregacije ovako je ljetos oslovio svoju subraću: „Braćo moja, ogledajte se malo po crkvi i kod kuće u susjedstvu; pa kad koga vidite, koji bi nekako pristajao za našu kongregaciju, dovedite ga, da nas bude više." Događa se, da tko kod stavnje bude proglašen sposoban samo za laku službu; ali malo po malo ojača, te bude sposoban za kader, dapače i za frontu. Tako je isto dobro djelo i zasluga revnih kongreganista, da jednog ili drugog dovedu do toga, da koji put i preko godine primi svete sakramente a ne samo o Uskrsu; zatim da se upiše u koju bratovštinu, napokon da se prijavi i za kongregaciju.

Ima revnih kongreganista, koji se prije niti na Uskrs nijesu ispovijedali; ali se na jedanput potaknuti milošću Božjom i nagovaranjem drugih revnih apoštola, a ponajviše njihovim primjerom iskreno odali pobožnosti te se sad svaki dan pričešćuju. Povijest svake kongregacije znade o tom pričati.

Ne treba dakle niti od svakog zbornika, a kamo li od svakog kandidata tražiti, da je odmah u početku muž savršene kreposti, nego se možemo i moramo često i malim zadovoljiti, da preko malih dođemo do velikih. Čemu je tu napokon kandidatura? Ne zaboravimo, da je kongregacija ujedno i najbolja odgojiteljica.

III. No najviše puni redove kongregacije dobra uprava. Kako svako društvo, tako valja i kongregaciju dobro i vješto rukovoditi; a zato je potreban vrstan upravitelj. To je uvijek svećenik; a takve svećenike valja uzgajati i u tu svrhu naobraziti. Sjemenišne kongregacije trebalo bi učiniti školama valjanih prezesa. Jer tko se od svećenika najviše zanima za kongregaciju? Onaj, koji je od rane mladosti bio član ovog blagoslovljenog društva, recimo, već u dječačkom sjemeništu ili

barem u bogosloviji, te ima ovom zboru zahvaliti najveće milosti i najnježnije uspomene. Takvi svećenici obično iz vlastitie pobude osnivaju kongregacije u svojoj župi. Daljnu naobrazbu pruža im iskustvo vlastito i tuđe.

Oni znadu, što najviše privlači u kongregaciju, pa će takva srdstva razborito i upotrijebiti. Tada će n. pr. prirediti razne svečanosti u crkvi i izvan crkve; veoma ganutljiv obred primanja obavljat će pred svim narodom javno u crkvi, na očigled cijele župe: to primamljuje opet druge, da se dadu upisati.

Revan će prezes uzgajati sebi i revno, gorljivo poglavarstvo, što je prožeto duhom apoštolskim, pa će preko ovih apoštola djelovati na članove i nečlanove u župi.

Dà, r a d kongregacije! Sva plemenita poduzeća dobivaju iz kongregacije svoju inicijativu; a ako to ne, a ono barem snažnu potporu od članova kongregacije. Gledajmo samo ovdje u Zagrebu, što kongreganisti sve rade za kršćansku organizaciju, za društvo sv. Vinka, za Vojsku Srca Isusova, za Djevojačka društva, za Pomladak Vojska Srca Isusova, za Pomladak djevojačkih društava, za đački dom; što rade kao revniteljice Apošlolstva molitve, pa ćemo dobiti barem nekakvu, ako i slabu sliku, kako kongregacije djeluju samo u jednom gradu. Zavirimo u povijest i dnevnike raznih zborova Marijinih, novijeg i starijeg vremena, pa ćemo sve više oduševiti i sebe i druge za kongregaciju. Kamo sreće, da se tako lijepe crte rada i djelatnosti marljivije kupe i savjesnije unose u ljetopis pojedinih kongregacija, a onda da se češće i opširnije objelodanjuju u glasilu kongregacija, u „Glasniku Presv. Srca Isusova"! Kamo sreće, da se ovo glasilo nalazi u rukama svakog kongreganiste te da se zaista i čita: kako bismo se laglje i brže ugrijali pa bismo i druge laglje predobili za kongregaciju!

Pogibelj je, da se i najbolja kongregacija raspane, ako dođe na mjesto dosadašnjeg upravitelja novi, koji se za kongregaciju ne zauzima. Zato je važno, da se za zbornički život zainteresuje sav kler, i viši i niži. U tu svrhu dobro bi bilo zamoliti biskupe, da posebnom okružnicom preporuče svećenstvu i puku kongregacije i da kod premještenja svećenika paze na to, da li će dotični biti dobar prezes tamošnjih kongregacija.

Još jedno veoma važno sredstvo, da se raśire i na pravoj visini uzdrže kongregacije: da se naime upravitelji pojedinih kongregacije jednog te istog kraja slože u s v e ć e n i č k u k o n g r e g a c i j u, te se po mogućnosti kadikad sastanu u jednom središtu, da se među sobom dogovaraju i da se sokole na daljni rad. Da to kod nas nije nemoguće, dokazuje svećenička kongregacija u Splitu, koja se je ove godine na Blagovijest utemeljila, te koja obuhvaća sve prezese od Kotora do Trsta.

I u zagrebačkoj nadbiskupiji dala su već 14-storica svećenika svoju riječ, da će pristupiti, ako se ustanovi posebna svećenička kongregacija. U onoj mjeri, u kojoj će se raširiti svećenička kongregacija, moći će se s vremenom osnovati i više njih n. pr. za svaki arhiđakonat posebna ili dapače u krajevima velike revnosti i za pojedini dekanat. Onda bi se članovi lakše sastajali.

Svakako poslije ovog rata zapast će kongregaciju velika zadaća, da svojim apoštolskim revnovanjem obnovi lice zemlje i kod nas u Hrvatskoj. U onoj mjeri, u kojoj će se širiti kongregacije, širit će se i prava kršćanska kultura, spas duša, ljubav prema Bogu i bližnjemu.

Zato bih predložio na prihvat ove rezolucije:

1. Sastanak predlaže, da se zaista gleda, da budu sjemenišne kongregacije pravi rasadnik vrsnih prezesa.

2. Prvi opći sastanak upravitelja hrv. Marijinih kongregacija moli smjerno prečasni episkopat, da posebnom okružnicom preporuči svećenstvu i puku kongregaciju i da kod premješćanja svećenika pazi i na to, da li će dotični biti dobar prezes tamošnjih kongregacija.

3. Napokon predlaže sastanak, da se posvuda osnuju svećeničke kongregacije, kao žarišta revnosti i pravog duha kongregacije.

Rasprava.

Prepsjednik: otvara debatu i pozivlje prisutne, da izvole gledom na predmet i rezolucije iznijeti svoje opaske.

Rezolucija I.

O. Zabeo: Prihvaća izraženu želju, da kongregacije u sjemeništima bogoslovskim budu rasadišta budućih upravitelja Marijinih kongregacija; zato

a) n e k a k a d k a d a k o j i b o g o s l o v d r ž i g o v o r i l i p r e d a v a n j e n a s a s t a n k u m j e s t o p r e z e s a.

b) n e k a s e d r ž i k a d š t o v i j e ć e s v i h č l a n o v a k o n g r e g a c i j e; p a č e d o b r o b i b i l o, d a g d j e k a d k o j i z b o r n i k z a m i j e n i u p r a v i t e l j a u r u k o v o đ e n j u v i j e ć a;

c) u p r a v i t e l j u j e č e s t o p u t a t e š k o n a ć i z g o d a n p r e d m e t, o k o j e m ć e p r o g o v o r i t i: n e k a g o v o r i i o u s t r o j u k o n g r e g a c i j e i t. d., o s v e m u, š t o m o r a j u d a z n a d u b u d u ć i u p r a v i t e l j i;

d) I d e a l n o b i b i l o, k a d b i s v a k i b o g o s l o v b i o z b o r n i k.

G. Galović: U đakovačkom je sjemeništu još u doba biskupa Strossmayera kongregacija bila propisana za svakog bogoslova. Nije uspijevala. Sad je ovako:

a) Kongregacija nije apsolutno nužna za spasenje, a niti za svećeničko djelovanje; neka dakle u tom vlada sloboda, pogotovo gdje se nekoji ne mogu oduševiti za udruživanje. Đakovački bogoslovi nisu dužni upisati se u Mar. kongregaciju.

b) Upravitelj doduše drži predavanja, no većinom predavaju zbornici sami; upravitelj iznese na početku školske godine pregršt predmeta, od kojih svak izabere po volji. Ove se godine n. pr. proučavala Marijologija, jer je u toj stvari uopće velik deficit. Uspjeh bio je lijep. Preporuča, neka se dade bogoslovima sloboda pa neka nije nijedan dužan unići u Mar. kongregaciju.

O. Zabeo: Nije nipošto htio reći, da se itko sili pristupiti kongregaciji; to bi bilo i proti duhu kongregacije; on je samo iznio ideal, za kojim treba težiti.

K. Pećnjak: U zagrebačkom bogoslovnom sjemeništu radimo ovako: Upravitelj drži svakog mjeseca, i to uoči rekolekcije, jedno predavanje, a ostala tri sami zbornici, n. pr. o Majci Božjoj, o katoličkim društvima i t. d. Prve je godine upravitelj (Pećnjak) govorio o Majci Božjoj, druge godine je obradio asce-tiku. Ova se praksa pokazala uspješna.

Rezolucija II.

O. Kujundžić: Predlaže, da se ublaži forma 2. rezolucije, što se tiče episkopata. Pače najbolje, neka se izostavi, jer svaki svećenik ima u sjemeništu priliku, da se izobrazi u rukovođenju Marijine kongregacije.

O. Harapin: Svakako postoji kadšto opasnost, da kongregacija propane, kad se premjesti upravitelj. Tomu bi valjalo po mogućnosti doskočiti.

J. Kocijanić: Treba svakako zamoliti duhovnu oblast, neka bi saopćila onima, koje šalje u kakovo mjesto, gdje ima kongregacija, ili na službu, s kojom je skopčano i vođenje postojeće već kongregacije, da ne stoji do dobre volje njihove, hoće li se brinuti za kongregaciju ili ne. Činjenica je, da su propale cvatuće kongregacije, jer su se smatrale privatnom stvari pojedinca.

Pećnjak: Predsjedništvo neka za to privatno zamoli prečasni episkopat.

Dr Lončarić: Predlaže, da se zamoli episkopat, neka bi svećenstvu samo preporučio Marijine kongregacije. Kod premještanja teško je i na to paziti, da li je tko sposoban voditi kongregaciju.

P. Jesih: Preporuča, da se zamoli episkopat u smislu g. Kocijanića, jer zaista najveća je zapreka osnivanju novih kongregacija to, što mnogi s pravom misli: Ja ću početi, a iza mene će stvar propasti.

Dr. Pazman: Pristaje uz referenta.

Dr. Lončarić: Sadržaj druge točke 2. rezolucije neka se u pismu Središnjeg saveza M. k. upravljenom biskupima, iznese kao motivacija prvoj točki, a u rezoluciji samoj neka se ispusti. — Većina prihvaća predlog dr. Lončarića.

Rezolucija III.

P. Jesih: Koja bi bila svrha svećeničkim kongregacijama? Već postoji „Svećenička zajednica".

Dr. Pazman: Suvišne su svećeničke kongregacije, jer će se upravitelji i onako sastajati, a više nije ni moguće tražiti.

G. Galović: Treba osigurati budućnost kongregaciji bogoslova. Bogoslovi su bili zbornici; zašto ne bi bili i poslije kao svećenici? U đakovačkoj je biskupiji tako: Svećenici po biskupiji jesu vanjski članovi sjemenišne kongregacije.

Dr. Alfirević: „Zajednica" i „kongregacija" imadu svoje posebne svrhe pa ne mogu jedna drugoj smetati. Svećenička kongregacija Splitska n. pr. okuplja samo one, koji vode kakovo katoličko društvo ili se obvežu, da će ga osnovati.

Mgr. Vincetić: Sigurno je svećenička kongregacija izvrsno sredstvo, da se širi Marijina kongregacija: ali nije moguće periodički se sastajati; a onda nema puno odziva ni za Svećzajednicu. Predlaže, da se osnivaju svećeničke kongregacije, gdje je to moguće. U gradovima je valjda moguće, ali vani nije.

Dr. Alfirević: Jezgra je u gradu; a tko može doći na sastanak iz vana, neka dođe.

O. Perica: I drugdje su velike biskupije i rasute župe, pa se gorljivi svećenici ipak sastaju; tako u Austriji, u Njemačkoj.

Napokon su sve tri rezolucije u ovoj konačnoj reakciji prihvaćene:

1. I. opći sast. hrv. upravitelja M. kongr. preporuča upraviteljima kongregacija blagoslova, da nastoje, kako bi se bogoslovi što bolje usposobili za dobre upravitelje Marijinih kongregacija.

2. I. opći sastanak hrv. upravitelja M. k. moli smjerno preč. episkopat, da posebnom okružnicom preporuči svećenstvu Marijine kongregacije.

3. I. opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongr. uvjeren, da su svećeničke kongregacije izvrsno sredstvo, da se kongregacije rašire i usavrše, s veseljem će pozdraviti takove kongregacije, gdje prilike dopuste da se osnuju.

III. Referat.

STJEPAN BABUNOVIC D. I. Zagreb.

Osnutak „Središnjeg saveza“ za sve hrvatske Marijine kongregacije i osnutak nakladnika za literaturu i devocijonalija, potrebitih Marijinim kongregacijama: oboje sa sijelom u Zagrebu. — Domovi Marijinih kongregacija.

I. Živimo u doba, kada samoživci propadaju, a samo oni napreduju, koji su dobro organizovani. To vrijedi ne samo za pojedince, nego i za cijele općine i narode, a pogotovo za društva, kakvagod bila. Istina, Marijine kongregacije sačinjavaju za se potpunu cjelinu te su kadre same za se polučiti svoju svrhu; ali tko će poreći, da i njih više lakše može polučiti zajednički svoj cilj nego svaka za se? Ne zaboravimo naime, da da svrha Marijinoj kongregaciji nije samo ta, da usavršuje vlastite članove, već da ti njezini članovi apostolski djeluju i među nečlanovima. Ako se dakle više Marijinih kongregacija složi, a po tom ako i puno veći broj zbornika upne sve svoje sile, da se i „drugi spase i posvete i da se Crkva Kristova obrani od navala bezbožnih ljudi“: tko može i za čas podvojiti, da uspjeh mora biti kud i kamo veći i trajniji?

Sve to predviđaju i veoma mudra „Opća pravila Marijinih kongregacija“, sastevljena baš prema potrebama današnjeg vremena. U poglavlju 9. preporučuju se „kongresi ne samo upravitelja nego i svih kongregatista jednoga kraja, u kojima će se vijećati i poraditi oko toga, kako da se unaprijedi duševni napredak i prava bogoljubnost“, dakako ne samo među zbornicima nego i među katoličkim pukom uopće. A na koncu toga poglavlja veli se doslovno: „Bilo bi na veću slavu Božju i čast bl. Djevice Marije, kad bi kongregacije iste vrsti i sve kongregacije jednoga kraja, gdje to biti može, imale stalnu S v e z u. Ovoj bi Svezi pročelnikom bilo Općenito vijeće“.

Gospodo! Davno prije nego su ova Opća pravila objelodanjena, postojale su takve Sveze u raznim pokrajinama, a neke su istom poslije u život privedene Tako n. pr. postoji ovakav „Savez“ za sve kongregacije njemačkog jezika u Austrijskoj poli monarhije u Beču: za madžarske kongregacije u Budimpešti; za one u Njemačkoj u Trieru, za one u Švicarskoj u Freiburgu,

i t. d. Pitanje je dakle: Je li vrijeme, da se takav „Savez“ osnuje i za sve hrvatske Marijine kongregacije? Držim, da jest.

Ponajprije: hrvatskih Marijinih kongregacija lijep je već broj: oko 146, za koje smo sigurni da su barem podignute. Ima ih u svim hrvatskim krajevima: Hrvatskoj i Slavoniji, u Bosni i Hercegovini, u Dalmaciji, u Istri i u Međumurju. Ne znam, hoće li biti u svemu i samo t r i kongregacije, u kojima bi se predavanja držala ili molitve obavljale i vijećanja vodila u kojem drugom jeziku: sve ostale u hrvatskom. Držimo dakle, da je broj dovoljan; pogotovo, kad vidimo, kako se neprijatelji, makar ih bila samo dvojica, trojica, odmah u slične Saveze organizuju. U prilog je „Savezu“ ne samo jedinstvo temeljnih pravila, jedinstvo zadnje i bližnje svrhe, jedinstveni duh i jedinstvena sredstva, već i jedinstvo jezika, jedinstvo naroda. K tomu: hrvatski narod živi vlastitom dušom, osjeća vlastitim osjećajima, ima vlastitih potreba, koje su često puta različite od potreba drugih naroda: ne nuka li nas i ovo da osnujemo vlastito središte, koje će nam pružati potrebite upute, savjete, razjašnjenja, koje će nas poticati na što intenzivniji rad?

Ne misli se ovom ustanovom podnipošto dirati u autonomiju pojedinih kongregacija: ta mora ostati posve netaknuta; ali potaknuti kakvu zajedničku akciju u prilog vjere i katoličkog morala — uvijek dakako pod okom i paskom te privolom nadležnog Ordinarija — u prilog kakvog socijalnog pothvata, kojim se promiče i duševno dobro bližnjega, saziv evo ovakvih sastanaka, kakav je ovaj današnji, te saziv i priredba sastanaka svih zbornika, i slično: to bi bila po prilici zadaća toga „Saveza“.

Do sada je veliki dio toga posla morao obavljati jedan čovjek — urednik „Zastave Bezgrješne Djevice“, dotično urednik „Glasnika Presv. Srca Isusova“, na koga su se sa svih strana obraćali, i koji je morao na stotine i stotine listova odgovarati davajući svima zamoljene upute i savjete. Što se kongregacije više šire, to je ovaj posao sve to veći, da ga jedna osoba na potpuno zadovoljstvo ne može obavljati; k tomu nema nijedan privatnik, pa ni urednik „Glasnika P. S. I.“, potrebiti ugled, da može davati takve upute, koje mogu razborito svakog potpunoma zadovoljiti. Sasvim je drugo, ako ovaj posao preuzme poseban Odbor — generalno Vijeće — u smislu Općih pravila, koji stoji na čelu „Saveza svih kongregacija“, pa još kada taj „Savez“ dobije mandat od ovako uglednog sastanka i sankciju od nadležne crkvene oblasti.

Obzirom na to, što i tako svi upiremo oči na Zagreb, odakle nas i sunce grije i led bije, držim, da je sasvim naravno, ako sijelo toga „Saveza“ bude u Zagrebu.

Ali ne da se tajiti, da pojedine hrvatske kongregacije imadu svojih posebnih osebujnosti, koje bi „Pokrajinski savez“, osnovan

za Marijine kongregacije dotične pokrajine, n. pr. za Dalmaciju, i t. d. puno bolje shvaćao i unapređivao ih, nego li jedan jedini „Savez“ sa sijelom u Zagrebu. Stoga držim, da bi bilo uputno, a u tome me utvrđuje i jedan poseban prijedlog, iznesen privremenoj upravi „Središnjeg saveza“, da se za pojedine pokrajine osnuje, ako i ne odmah, a ono svakako, čim nadođe za to podesan čas, posebni „Pokrajinski savezi Marijinih kongregacija“ dotične pokrajine, koji će biti u najužem doticaju i u najživljem saobraćaju sa „Središnjim savezom“ u Zagrebu.

Neka međutim nikoga ne buni, što takav „Središnji savez“ de fakto već postoji: jer, kako je u br. 6. „Glasnika“ bilo izrijekom napomenuto, to je plod generalnog konzulta zagrebačkih upravitelja, a uprava toga „Središnjeg Saveza“ samo je p r i v r e m e n a, dok je upravo ovom I. općem sastanku hrvatskih upravitelja pridržano, da definitivno odluči, hoće li se taj korak odobriti te hoće li „privremenu“ upravu priznati definitivnom ili će izabrati sasvim novu.

II. Hrvati su malen narod a potrebe se mu, kao što je naravno, jednake, kao da je ne znam kako velik. I upravo taj maleni broj, k tomu tolika politička rascjepkanost uzrokom je, da na svakom koraku osjećamo pomanjkanje jedinstvenosti, središta i uzajamne pomoći. Kad što trebamo, obraćamo se na sve strane, jer kod kuće ne možemo dobiti. Osnuje se n. p. nova kongregacija; ona treba diplome, znakove, knjige, barjak i t. d. Gdje će to nabaviti? Do sada su se gg. redovito obraćala i opet na uredništvo Glasnika P. S. I. s molbom, da im ono sve te stvari pribavi. A ipak je daleko od svrhe jednog uredništva, da otvori cijelu trgovinu, da niti ne spominjem, kako su za to potrebne velike investicije. Diplome su izdale do sada samo dvije tiskare i to svaka samo po jednu vrst; a ljudi bi htjeli birati. Za znakove se ne brine upravo nitko, jer je to skopčano sa još većim troškom; gotovih službenih knjiga, potrebitih svakoj kongregaciji, nije pogotovo moguće nigdje dobiti, već ih valja istom naručiti i vezati. S kakvim je to gubitkom vremena i novčanim troškom spojeno, te kako to znade silno zategnuti osnutak nove kongregacije i biti povodom gdjekad i potpunom rasulu teškom mukom jedva prikupljenih sila — poznato je svakomu.

Stoga nam se nameće samo od sebe pitanje: Ne bi li se dalo u Zagrebu, ili napokon i gdje drugdje, osnovati poseban odbor, konzorcij, ili kako se već hoće zvati, koji će imati na skladištu dovoljnu količinu i dovoljan izbor svega, što jedna dobro uređena kongregacija treba, dakle: brošura, časopisa, tiskanica, diploma, znakova, vrpca, službenih knjiga, i t. d.

Pripominjem, da u Beču postoji za njemačke kongregacije t. zv. „Verlag der Fahne Mariens“, Wien IX. 4. Lustkandelgasse

41., koji izdaje 5 kongregacionih glasila na njemačkom jeziku: „Fahne Mariens" u 32.000 primjeraka; „Unsere Fahne" za mladež, napose đaštvo, u 5.500 primjeraka; „Präsideskorrespodenz" za upravitelje i kongregacije bogoslova u 2.500 primjeraka; „Mariengarten" za ženske kongregacije u 20.000 primjeraka i napokon „Marienglöcklein" za dječje kongregacije u 8.000 primjeraka. Osim toga izdao je taj „Verlag" do sada 5 zborničkih molitvenika, svu silu većih i manjih brošura, koje raspravljaju o Marijinim kongregacijama, slike mjesečnih zaštitnika s textom, raznih slika, molitva, zbirke pjesama, dramatskih djela, koja se mogu u kongregacijama prikazivati; zborničkih medalja, vrpca, diploma svake vrsti i t. d. Sve su to stvari veoma tražene i kod nas, na hrvatskom dakako jeziku.

Al ovakovi predmeti, naravno, ne mogu računati na veliku prodju; i to je uzrok, za što se nitko ne će da prihvati te trgovine, u koju bi morao mnogo uložiti, a od koje bi imao razmjerno spram drugih artikla malo materijalne koristi. Tu može pomoći samo takav trgovac, koji ne ide za dobitkom, već da koristi dobroj stvari, a takav se ne će lako naći — osim da se i kod nas osnuje sličan Odbor u tu svrhu, kao u Beču. Bečki naime „Verlag der Fahne Mariens" sačinjava poseban odbor samih zbornika, a svu upravu i expediciju obavljaju kompoaristice, njih 5 na broju, koje su u tu svrhu napose plaćene. Nešto slično, držim, da bi se dalo učiniti i ovdje, osobito, kada poticaj tomu dade ovako odličan zbor, kao što je ovaj.

III. Još je jedna velika potreba, kojoj bi valjalo svakako doskočiti, koliko se samo više dade, e da se Marijine kongregacije što više rašire i u njima pravi zbornički život zavlada, a to su: Domovi Marijinih kongregacija.

Među poglavite ustanove Marijinih kongregacija spadaju među ostalim i ove: redoviti sastanci, rad u sekcijama i akademijama, međusobno poznavanje u izvan-zborničkim sastancima i poticanje na svako dobro i krepost. Da se ove ustanove uzmognu izvađati kako treba, potrebne su kongregaciji prikladne za to prostorije, u kojima će se zbornici moći nesmetano sastajati na dogovor i djela pobožnosti, vijeće na vijećanje, pojedine sekcije na svoj blagotvorni apostolski rad. U crkvi se ne da sve to obavljati; i nije sve za crkvu; niti se crkva može silom isprazniti i zatvoriti, a opet nije sve za javnost, što se u vijeću n. pr. ili u pojedinim dogovorima i raspravama sekcija raspravlja. Često puta su takve prilike u mjestu, da se u tu svrhu ne mogu dobiti ni školske ni župske prostorije. Pomanjkanje takvih prikladnih prostorija uzrokom je ne rijetko, da se mnogi ne usuđuju kongregaciju ni osnovati, a ne jedna već osnovana, da je brzo zamrla. To je dakle pravo životno pitanje za mnoge kongregacije.

U gradovima i trgovištima rado bi kongregacije priredile kakvu javnu akademiju, kakvu nedužnu zabavu u koju dobrotvornu svrhu i za vježbu svojih članova kakvu predstavu, koje javno predavanje i t. d. A gdje? U gostioni? To ne dolikuje jednoj Marijinoj kongregaciji. U tuđim društvenim prostorijama? Ali što, ako ni takvih u mjestu nema? Ili ako su društva takva, da za njih vrijedi ona Apostolova: „Nec ‚Ave' eis dixeritis!"? Kako će im se onda doći u kuću? K tomu se obično mora za porabu takvih prostorija platiti velika svota, koja apsorbira sav dohodak. A ipak se kongregacija ne može i ne smije zavući samo u crkvu, jer tada već prestaje biti ono, što mora da bude.

Tu nema druge, nego da se svaka, ili još bolje: da se sve mjesne kongregacije zajednički pobrinu za vlastite prostorije, pa makar se za početak u tu svrhu i iznajmile gdjegod, pošto se prije osigurala potrebna najamnina. U većim mjestima, gdje je i broj kongregacija veći, gdje je i više školane inteligencije, gdje i kongregacije mogu bolje razviti svoj blagoslovni rad, moglo bi se ozbiljno misliti na to, da si podignu vlastiti dom. Imam ovdje u prvom redu na pameti Zagreb, Sarajevo, Osijek, Dubrovnik, Split, Varaždin, Vukovar, a možda i još koji drugi grad ili barem veće trgovište. Zagreb i Sarajevo računaju ozbiljno s tom potrebom, jer u programu svojih poznati katoličkih monumentalnih gradnja imadu na umu i prostorije za Marijine kongregacije. Ne bi li se za ovim gradovima mogli i drugi povesti? Stoga sam slobodan i u tom smislu predložiti jednu rezoluciju.

Rasprava.

Podpredsjednik otvara debatu.

O. Kujundžić: Neka budu u Središnjem savezu i članovi iz provincije, ne sami Isusovci.

O. Bencetić: Teško je upraviteljima dolaziti iz provincije na vijećanja; stoga neka budu u vijeću samo zagrebački upravitelji.

I. Kocijanić: želi, da se iznese funkcioniranje toga Saveza.

O. Harapin: Referent kaže, da će kongregacije ostati autonomne; dokle seže ta autonomija?

O. Babunović: „Središnji Savez" nema vlasti nad kongregacijama, nego će tek davati upute, informacije, pomagati kod nabave raznih potrepština, davat će poticaj za zajedničke akcije, dovoditi u doticaj sve kongregacije diljem hrvatskih zemalja, kako je razloženo u referatu.

J. Kocijanić: Neka se točno ustanovi zadaća toga „Središnjeg saveza".

O. Babunović: Već je u referatu rečeno; ne bi bilo zasada uputno, da mećemo sve u paragrafe; neka se malko pričeka, da se najprije vidi, kako će se ova stvar razvijati. Svakako će se, nadamo se, na kojem od slijedećih sastanaka upravitelja moći udovoljiti i opravdanoj želji velč. g. Kocijanića.

G. Galović: Buduć da kongregacije imadu najveći oslon u ocima Isusovcima, koji su ih prvi zaveli i do sada najbolje ih posvuda rukovode predlaže, da bude u vijeću većina Isusovaca.

Prema tomu primljene su ove tri rezolucije:

1. I. opći sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija pozdravlja s veseljem osnutak „Središnjeg saveza Marijinih kongregacija" sa sijelom u Zagrebu, te izrazuje želju, da barem veći dio odbora toga „Središnjeg saveza" bude sastavljen od zagrebačkih otaca Isusovaca, a ostali dio od zagrebačkih i vanjskih upravitelja Marijinih kongregacija.

2. I. opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongregacija živo želi, da se što prije sastavi pouzdan odbor, koji će preuzeti nakladu i raspačavanje literature zborničke i devocijonalija, potrebitih Marijinim kongregacijama.

3. Najtoplije se preporuča za to pozvanima i sposobnima, da u većim središtima, gdje postoji veći broj Mar. kongregacija, svojski porade oko toga, da se podigne zajednički Dom Mar. kongregacija ili barem nabave zajedničke prikladne prostorije, tako potrebite za život i uspješan rad zborova Marijinih.

Predsjednik: Pošto je vrijeme poodmaklo, to će se izbor definitivnog odbora „Središnjeg Saveza" obaviti poslije podne.

B) Prvi dan po podne.

Predsjednik čita stigle pismene pozdrave od Ante Puntigama D. I. (Sarajevo), Josipa Carevića (Split), Franje Pipinića (Orahovica), Dr. Dragutina Kniewalda (Senj), Petra Munzanija (Olib).

Zanimljivije ulomke tih pisama kao i neke iznesene prijedloge čita, te spominje, kako su malo ne svi prijedlozi uvaženi pa dijelom već prihvaćeni, a dijelom će se na prihvat predložiti.

Prelazi se na 1. točku popoldašnjeg dnevnog reda.

IV. Referat.

JURAJ KOCIJANIĆ, Novigrad Karlovački.

Marijina kongregacija seljačke omladine.

Marijina kongregacija izvrsno je pomagalo u spasavanju duša, prokušano sredstvo za religiozno i moralno uzgajanje ljudi svake životne dobi, svakog staleža i zvanja, osobito u današnje doba. Ipak je iskustvo najjače dokazalo osobitu uzgojnu vrijednost Marijine kongregacije za mladež. Kad je kongregacija Marijina pokazala divne uspjehe kao uzgojiteljica mladeži uopće, još veće plodove možemo očekivati, ako uzgaja seosku, koja za sada još živi u povoljnim prilikama, s manje pogibelji i napasti nego ostala mladež na pr. u gradovima, srednjim školama itd.

I.

Seljaštvo, ta srčika našega hrvatskoga naroda, s mnogo razloga zaslužuje, da mu se posveti što više brige, što veće pažnje, osobito u sadašnje preznamenito doba. Spasiti seljaštvo, znači u nas spasiti Crkvu i narod. Valjano uzgojiti seljačku mladež, znači spasiti seljaštvo t. j. spasiti u nas Crkvu i narod! Seljačka omladina treba mnogo poduke, najviše pak uzgoja. Zašto?

1. Dom seljački sve manje i slabije uzgaja. Mladež je poprijeĉno dobra, dok je kod kuće i bez kušnja. Čim dospije u napast, u grješnu prigodu na pr., kad ode u grad u službu, u zanat, u vojništvo, brzo se ukaže nedostatnost domaćega uzgoja.

Zašto je slabiji kućni uzgoj na selu? Evo razloga:

a) Seljaštvo stupa u nas u ženitbeni stalež prerano, mladić obično sa 18—20 godina — pače sada u vrijema rata i sa 17 —, djevojka sa 15—16 godina. Sami još neuzgojeni i ne shvaćajući zamašitost roditeljskih dužnosti budu roditelji. Kako će djecu uzgajati? Nekoć, dok je naše seljačtvo živjelo u zadruzi, nesposobnost mladih roditelja nadomještao je veliki i jaki autoritet starog oca, stare matere i inih starijih osoba. Danas, jer su zadruge većinom razvrgnute i sve više ih nestaje, sav je nzgoj na supruzima, a ovi su premladi i zato neiskusni. Loše posljedice opažaju se od kojih 20—25 godina unatrag t. j. otkako nestaje zadruga.

b) Seljački dom danas premalo uzgaja i stoga, što su sadašnji roditelji — dakle ljudi u dobi od 30 do 40 godina — postali od one mladeži, koja nije više onako t. j. redovito polazila kršćanski nauk u crkvi, kao prije, kad je polazak kršćanskoga nauka bio strogo obvezatan, pače i auktoritetom svjetovne oblasti poduprt; a nije bila ni u školi poučavana i uzgajana, jer ovih nije bilo dovoljno niti se škola obligatno i dosta brojno polazila. Od mladeži ove periode danas su ocevi i majke, od tih i takovih roditelja imademo današnju omladinu. Više put se slučilo, da je stara koja osoba prisustvujući ispitu zaručnika mnogo bolje odgovarala kršćanski nauk nego mladenci.

c) Seljački dom nedostatno je danas uzgajan i stoga, što su obitelji rastrgane. Mnogi su ocevi na više godina odsutni u Americi i to redovito onda, kad su kao uzgojitelji najpotrebniji, a sada evo već tri godine na tisuće seljačkih obitelji živi bez oca, bez ijedne odrasle muške osobe, a mnoge će i ostati bez ijedne glave. Sva briga oko uzgoja počiva na materi, a ova, jer je poljodjelka, ima sama voditi ne samo čitavo kućanstvo, već i cijelo gospodarstvo, ona mora da vrši najteže — muške poslove, mora da po par dana izbiva, da gdjegod pribavi živeža. Ovakovim poslovima preteretno zabavljena i izmorena nema ni vremena ni volje ni raspoloženja, da uzgaja djecu sve kad bi i sama bila za uzgajanje dostatno usposobljena. K tome su i djeca poradi posala, što ih sada treba da obavljaju, po čitav dan izvan doma, a poslovi su takove naravi, da mladež čine nepristupačnom uzgojnom uplivu, čine je oporom i tupom, što je i škola zatajila, jer djeca 3., 4. i 5. razreda polaze školu rijetko ili nikako.

d) Majka, dok izbiva otac, nema ni dovoljno auktoriteta poglavito na selu, gdje je uvriježen loš običaj, da se muškoj djeci zarana podaje prevelika važnost, precijenjuje se. Dječarac od 10 godina smatra se glavom u kući. To precijenjivanje prerano se djeci otkrije, pak nije čudo, da su dječaci svijesni i tog rešpektovanja odveć ponosni, svojeglavi, nepokorni, osobito prema materi, koja mora da pred sinom uzmiče, da odstupa od svog auktoriteta i vlasti i da mu laska. U takovim prilikama — naravski uzgoj je manjkav, upravo nemoguć. Zle posljedice očima gledamo i ušima slušamo.

Kad je danas seljački dom mnogo, a gdjegdje gotovo sve izgubio od svoje uzgojne vrijednosti, danas, kad sveopća razvraćenost hoće da zahvati našu seljačku mladost i da navaljujući u prvom redu na svaki auktoritet, sruši kao jednim zamahom čitavi temelj kršćanskog uzgoja, duhovnom je pastiru u prvom redu dužnost i to u savjesti obvezatna, da odmah potraži, nađe i upotrijebi sredstva, kojima će se nadoknaditi do-

maći uzgoj. Kako s jedne strane nema vremena dugo tražiti ta sredstva, jer je „periculum in mora", kako je s druge strane uzgojna vrijednost Marijinih kongregacija za mladež pak i seljačku i kod inih naroda i kod nas i u prijašnja i sadanja vremena uspjesima zasvjedočena, preporuča se duhovnim pastirima, da bezodvlačno osnivaju kongregacije za seljačku mladež.

2. Opasnost, što ozbiljno prijeti seljačkoj mladeži, osobito muškoj, svakim danom, kojim se ratovanje nastavlja, silno i na očigled raste; a opravdano se bojati, da će biti najveća onda, kad se rat dovrši i vojnici vrate. Sve po uzgoj domaći nepovoljne dosad spomenute okolnosti ostat će i poslije rata sa jednakim ako ne i jačim zlim utjecajem, a još će pridoći i novi uzgojni neprijateljski faktori.

a) Seljački momci, koliko će se vratiti iz vojništva, doći će iz gradova, bolnica, tvornica, iz zarobljeništva, iz bojnih jaraka sa natruhom svakojakog zla na srcu i pameti; mladići, koji su sa 18—19 godina čili na duši otišli u rat, vratit će se s poznatom ponosnom i prkosnom samosvijesti, stupit će s posebnim izvjesne vrsti ugledom u drugovanje sa onim vršnjacima ili mlađima, koji su ostali kod kuće, a ovi će, jer su poradi pomanjkanja uzgoja u domu, školi, crkvi i društvu dobro pripravljeni, biti poslušni njihovi učenici i revni sljedbenici.

b) Još je jedna jaka nova sila, koja je pogubna po uzgoj seljačke mladeži muške i ženske.

Radi velike nestašice momaka — zaručnika — nastala je i na selu, pače najviše na selu, razumljiva ali bezobzirna i neobuzdana jagma ženskadije za ženidbenim kandidatima. Pravi lov na mužkarce! Svemu je cijena porasla, a mladićima na selu 1000%! Mladići, budući su sebi svijesni svoje cijene, postaju još ponosnijima, slobodnijima i nepokornijima. Izvrženi su i vrlo pogibeljnim napastima, da izgube ćudorednost. Pogibelj prijeti i od onih djevojaka, koje su prestupile običnu dob udaje, jer su upravo mahnite, i od onih koje su do udaje sada dorasle, jer si silom hoće da osiguraju udaju poslije rata, i od mlađih, koje će tek dorasti, jer ih na to opreznima čine i sami roditelji. Velika i zaista teška neprilika mladog ženskog svijeta čini se kao da dozvoljava i opravdava svako sredstvo: gizdu, zabave, sastanke, spletke pače i zavođenje! U tom je veoma velika opasnost kao što za mušku tako i za žensku mladež

c) Preko toga ne smijemo žmireći proći — to je veliko pitanje, koje valja odmah rješavati. Kako? Osnivanjem Marijinih kongregacija, i upravo kongregacija, jer nijedno ino reli-

giozno društvo, kao bratovštine, društvo „Marijinih kćeri“, nema u sabi toliko snage, tolikih sredstava, toliko mnogostrane djelatnosti, tolike poduzetne prilagodive elastičnosti kao Marijina kongregacija. U kongregaciji se naime kao ni u kojem drugom religioznom društvu uzgaja i skupno i pojedince religiozno, ćudoredno i socijalno; u kongregaciji najsigurnije se čuva nevinost, a usuđujem se reći, da kongregacija uživa i najveću milost pred Svevišnjim!

3. Ovi istinski i prevažni razlozi, bili bi sasvim dovoljni, da dokažu, kako je — ne samo korisno, shodno — već neophodno nužno osnivati Marijine kongregacije za seosku mladež. Ipak ću upozoriti na još jedan momenat.

a) Vidimo i tako reći osjećamo, da je zaduvao novi silni vjetar, kojem se ljudska sila ne može oprijeti, nije ga kadra utišati, niti ga zadržati na pragu naših sela. Sprema se i kao da je već otpočeo veliki preokret u političkom, socijalnom i gospodarskom životu. Svi gledaju najpozornije i najpohlepnije na seljaštvo. Ona važnost, što je seljaštvo faktično ima po svojoj brojnoj, gospodarskoj i socijalnoj vrijednosti, silno će porasti ne samo do onih visina, koje mu pravda određuje, nego — bojati se — i daleko više djelovanjem demagoga. Sudeći po svemu naše je seljaštvo, mladež naime, slabo il nikako pripravljena za zamašne stvari i zadaće, što ih sa sobom nosi ovaj vijek. Prijeti pogibao, te bi seljaštvo naše, jer je bez potpune prave naobrazbe, bez temeljnog vjerskog i moralnog uzgoja, moglo poprimiti od novih tekovina ne samo dobro nego i zlo, te poći kobnim smjerom. Jasnije i glasnije upozoravati na zbiljnost te pogibelji držim, da nije ni potrebno ni zgodno. Predusreti tomu zlu moguće je jedino najrevnijim, dogovorenim i udruženim nastojanjem oko vjerskog i ćudorednog uzgoja seoske mladeži. To će biti najbolje i najuspješn.je u Marijinim kongregacijama.

b) Seljaštvo, kojemu će rat ostaviti najtežih rana, a novi — kao gospodarski naviještani — vijek donijeti sijaset novih tereta i potreba, trebat će pomoći i to od organizacija. Za takovu pak pomoć valja ljude usposobiti. Seljak će kasno sam sebe uzgojiti za udrugarski život i rad, jedno stoga, što je u većini još nedostatno prosvećen, drugo stoga, što ga preko noći ne može da uzgoji i oduševi za udružni život niti duh njegova doma niti njegova okoliša, budući je tek proživio ili proživljava proces raspadanja domaćeg zadružnog života, kojeg je na štetu svoju smatrao nekim okovima. Iskustvo svjedoči, kako je teško seljaka predobiti za osnutak i očito po njega korisnoga društva na pr. „Hrv. selj. zadruge“. Trebat će dakle da izvana dođe faktor, koji će seljaštvo uzgojiti na osnivanje organizacijâ. Prihvati li seljaštvo organizaciju, na koju će ga i nužda putiti, prigrlit će i dotične nazore i programe. Hoće li to biti katolički organizatori i katoličke organizacije, stoji najviše do nas. Žurimo se dakle uzgajati seljaštvo za udrugarski život, jer ćemo biti njegovi veliki dobročinitelji, da spasitelji. Smisao pak, volja i sposobnost za udruženo djelovanje stječe se najbolje u omladinskoj Marijinoj kongregaciji. U njoj se uči osjećaj pripadnosti pojedinca k cjelini, k društvu, međusobna ljubav, savršeno vršenje pravila; tu se budu svijest dužnosti sudjelovati nesebično u radu za zajednički cilj, tu požrtvovnost, bez koje nema društvenosti, tu ustrajnost, o kojoj zavisi uspjeh udruženja.

II.

Iznašaju se mnogi razlozi, s kojih se drži, da osnivati na selu Marijine kongregacije ili nije moguće ili nije uspješno. Prigovori i izgovori nastaju najviše stoga, što se ustrojstvo i svrha kongregacije pravo ne poznaje. Navest ću samo istinske zapreke i potežkoće, dok ostale mimoilazim, jor su ili izmišljene ili umišljene.

1. Velika udaljenost sela od crkve i sjedišta župe zbilja je prava neprilika za kongregaciju. Kongregacija naime živi poglavito od čestih sastanaka s molitvom, poukom, međusobnim upoznavanjem i poticanjem, od redovitih sv. ispovijedi i pričesti i inih duhovnih vježba. Kongreganist treba 1—1½ sata od kuće do crkve i to po teškim putevima, koji su za nevremena osobito u zimi jedva prohodni. Sastanci se s važnih razloga mogu obično da drže poslije podne. Ako dospije na sv. Misu, sv. ispovijed i pričest, mora čekati onako umoran i gladan sve do poslje podne. Vrati li se poslije sv. Mise kući, ne će moći da opet dođe poslije podne na sastanak. Pogibelj je dakle da ili napusti sv. Misu ili sastanak ili da se odveć izmori i izgubi gotovo cio dan. U tom je najteža zapreka.

Ukloniti se može u onim župama, gdje su ili dva svećenika, te je moguće održati sastanak prije podne, ili gdje je jedan, ali imade samo jednu sv. Misu. U župama, gdje je samo jedan svećenik i gdje se redovito binira, moglo bi se pomoći tako, da se sastanci drže u radni dan. Nažalost rijetke su župe, gdje bi bio moguć sastanak u tjedni dan, osobito sada kad je mladež jedini pastir i težak. Ako se dakle ova zapreka ne da ukloniti, dade se ipak olakšati i svladati, ako župnik učini red u obavljanju svoje službe. Ponajprije valja se zadovoljiti s dva sastanka na mjesec. Olakšano je mnogo i time, da se sastanak oglasi unaprijed već u nedelju, jer kongreganisti se mogu dogovoriti s ukućanima, tko će kojoj sv. Misi, tko će ih

zamijeniti u poslu, i da si prema potrebi ponesu sa sobom hrane. Oglasi se također, da u slučaju nevremena ne bude sastanka.

Na ovaj način obično se u mojoj župi olakša polazak sastanaka, a kako iskustvo pokazuje, dobrim uspjehom. Sastanci se drže za ljetnih mjeseci i po dva puta, zimi jedanput mjesečno, ali su dobro posjećeni i malo je izostataka. Par puta upriličio sam kongreganistima „veliku vježbu“ t. j. imali su doći po ružnom vremenu. Došli su, a onda sam ih pohvalio i odao, da sam htio iskušati njihovu revnost i požrtvovnost. Napokon seoska mladež vična je putovati svojim — ma za nas i dalekim putevima, a rado i sama priznaje, kako se lako i dalji put i po ružnom vremenu i po noći prevaljuje, kad idu k rodu ili na svadbu ili na karmine. Ima također dosta takovih župa, gdje su sela bliža i na okupu kao n. pr. u Podravini, Posavini, Slavoniji, poimence u kraju bivše granice.

5. Samo seljačko zanimanje — poljodjeljstvo naime i marvogojstvo — u velike smetaju životu i djelovanju kongregacije Đak, obrtnik, radnik ima barem u nedelju svoj praznik; dok seljak, u prvom redu baš mladež, mora da i u te dane ostaje kod kuće poradi blaga. Vrijedi to osobito sada u vrijeme rata, kad nema tko da ih zamijeni, a takove poslove obično i u mirno vrijeme mora nedeljom da obavlja mladež, ponajviše muška, dok stariji vole otpočivati, gdjegod se pozabaviti, a djevojke pođu na poticaj ili bar na dozvolu starijih u crkvu ili bolje pred crkvu i u selo Ima roditelja, koji si je utuvio u glavu, da nedjeljom nikako ne može biti bez sina — pa ni jedamput u mjesecu, ni na pol dana, premda imade u kući dosta družine. Dosta je vrijednih mladića samo s toga razloga kod mene moralo napustiti najprije polazak sastanaka, onda mjesečnu sv. ispovjed i pričest, na posljedku i ostale dužnosti. Iskreno odajem, da je stoga za vrijeme rata moja momačka kongregacija spala na 8—10 članova. Neki su doduše otišli na ratište i kad što se javljaju, drugi poradi oskudice na hrani i odjeći u službu ili u zanat.

I ova se poteškoća ne može posvema ukloniti, ali moguće ju je u toliko ublažiti, da kongregacija može živjeti potpunim životom. Kako? Prije primanja valja da upravitelj pita za privolu oca, majku ili gospodara; protumači im, da je moguće, pače korisno i potrebno, da jedan ili dvaput u mjesecu dopusti sinu izvršiti kongregacijonu dužnost. Uviđavniji brzo se dadu o tom uvjeriti i poteškoća je svladana Tako je bilo kod mene. Utješni su primjeri, kad otac ili mati sami dođu, da ispričaju izostatak sina. Osim toga valja višeput u crkvi govoriti o tom, kako su roditelji strogo obvezani, da doprinesu žrtve,

pa i veće, za dobro i za boljak svoje djece. Za djevojke nema te zapreke, jer one i onako rado dolaze, pače i prerado tako, da im nakanu treba uvijek ispravljati.

3. Nedostatak svećenstva — ta najveća nevolja — mnogo je kriva, što se u seoskim župama ne može osnovati odnosno dosta uspješno voditi Marijina kongregacija. Kod nas danas obično u župi od 3—4—5—6 tisuća duša, s rastrešenim udaljenim i teško pristupačnim selima službuje jedan jedini svećenik. Redovito nedjeljom i blagdanom budu dvije sv. Mise, večernjica, propovijed, kršćanski nauk, ispovijedi, pričesti, vjenčanja, upeljivanja, razna oglašivanja, ozivi, blagoslivanje krunica itd., krštenja, posjeti, kancelarijski poslovi itd. Nije rijetko, da svećenik, kad u 6 u jutro sjedne u ispovijedaonicu i odsluži ranu sv. Misu, ne izlazi iz crkve, dok ne svrši i veliku sv. Misu oko $^{2}/_{2}1$ do 1 sat. Seljak bi rado od svećenika sve, ali samo u nedelju. Neka budu u župi dvije tri bratovštine ili ino nabožno društvo, čeka i ovo svećenika, ali u nedelju. I vrijeme je prekratko, i sile su preslabe, i sabranost ode. Jedva što si objedovao, ajde sad drži večernju, kršćanski nauk, a onda sastanak kongregacije. Da li je to moguće? Zaista velika zapreka i poteškoća. Uz to je i ta neprilika, što ispovijedajući kongreganiste, osobito kad ih ima oveći broj, ne dospiješ ispovjediti ine pokornike, koji su rjeđi i mnogo potrebniji gosti!

U tako teškim i osobitim prilikama dopušteno je pače i potrebno, da si župnik porazdijeli mnogobrojne poslove i da ne ima odviše obzira na komoditet župljana. Valja mu uvesti, da nedeljom i blagdanom nema uredovanja u kancelariji, nema krštenja ni zapisa osim u nuždi; neka uredi ispovijedanje tako, da pokornici dolaze ranije, a kongreganisti u skupinama t. j. po 5—10—15—20 svake nedelje. Kako se znadu ispovijedati, brzo će s njima biti gotov. Ostala nabožna društva rjeđe se sastaju i to onda, kad je određen dan. Kad ima biti za sve kongreganiste skupna sv. pričest, ispovjedat će se dan prije.

Uz put preporučam upraviteljima seoskih kongregacija, da uvedu sv. ispovijed i pričest kongreganistima po skupinama. Od toga imade korist sam svećenik, jer si znatno olakša, dá na taj jedini način skoro i omogući vršenje svojih mnogobrojnih poslova na nedelju; imadu korist kongreganiste, jer mogu bez dugog čekanja i signrno obaviti sv. ispovijed; a koristi to i ostalim župljanima, jer i oni lakše i brže dospiju ispovjediti se. Najveća je pak korist po cijelu župu, jer svake redovito nedjelje gledaju lijepi primjer, kako treba često i pobožno primati sv. sakramente — što bi inače rijetko kada imali prilike vidjeti t. j. samo jedanput u mjesecu. Buduć da je u nas velika nestašica svećenstva, a bit će još i veća, ne valja uvađati

odveć različitih religioznih drnštava. Za odrasle muškarce neka bi bila „Vojska Srca Isusova", za žene na pr. „društvo klanjalaca", a za mladež „Marijina kongregaeija". Uz ovakove uvjete moguće je svećeniku i — samcu — i u velikoj župi uspješno voditi omladinsku kongregaciju. Ne ide dakako bez velikog napora i naprezanja; ali Gospod Bog će i bl. Dj. Marija dati svoju pomoć, a za par godina naći će upravitelj dobrih pomoćnika u samim kongreganistima.

III.

Iz svega dosad rečenoga jasno se razabire, da se upravitelj seoskih kongregacija mora ogledati za sredstvima i pomagalima, koja će mu poslužiti, da uzmogne kongregaciju nesamo osnovati nego i uspješno voditi.

a) Mnogo, gotovo sve je postigao, ako je za kongregaciju predobio roditelje. Ovi će biti od velike pomoći, jer će djecu svoju sami upisivati, sami ih poticati na vršenje kongreganističkih dužnosti, a i pritužiti se upravitelju, ako kod djeteta opaze što nevaljalo. Stoga treba više put javno u propovijedi i privatno u razgovoru apelirati na roditelje, osobito pak u sv. ispovijedi, kad se potuže na neposlušnost i opakost mladeži, valja oca i mater na neki način obvezati, da kćer ili sina začlane u kongregaciju. Osnutak kongregacije ne smije da dođe iznenada, naglo i potajno. Kongregacija mora već kod postanka svoga da istupi svečano i s ugledom, tako te je cijela župa počinje i da se za čast smatra biti kongreganistom. Od vanredne je to važnosti najviše baš u selu.

Dobri su pomoćnici i učitelji i učiteljice, jer umiju već u školi djeci osobito u opetovničara probuditi volju za kongregaciju, a koriste i po tom, što idu na ruku, da se sastanci mogu držati u školi — a to je vrlo mnogo; jer na selu obično nema lokala — i po tomu, što pomažu učiti pjevati, deklamirati itd. Vrli pomoćnik jest naš lijepi „Glasnik Srca Isusova" sa svojim poučnim člancima, primjerima iz života svetaca i kongreganista te svojim dopisima iz raznih krajeva, iz kojih se upoznaje život pojedinih kongregacija. Poželjno je, da tih dopisa — dakako kratkih — bude što više, kako vidimo u sličnim listovima drugih naroda.

Toplo se preporuča upraviteljima, da pravilima obvežu kogreganiste, da svaki ima biti pretplatnik — dakako i čitaoc — „Glasnika" pogotovu, dok je vijesnik kongregacija, ili pak kojeg drugog sličnog lista, da si mogu jedan s drugim zamjeniti.

b) Uspjesi svjedoče, da se mnogo postizava priređivanjem akademija. Jednom se dade, da nauči pjesmu i da se izvježba

za deklamovanje, drugomu se sastavi kratak i oduševljeni govor; složi se dialog — trialog zgodnog, zanimljivog sadržaja s dramatskom živahnosti i pristojnom šalom; nekoliko boljih pjevača nauči koju novu — u župi još nepoznatu pjesmu — i eto akademije. Mladež rado preuzima uloge, vesele se svi, pozorno slušaju, mnogo nauče sami za sebe i druge, jer o predmetu dulje razgovaraju međusobno i s grugima. Koliko put treba jedino akademiji zahvaliti, da je ovaj ili onaj izvjedlivošću potaknut pristupio k društvu. Zar nije i to veliki uspjeh, što i anafalbeti rado uče na izust, dok neki živo prionuše da nauče čitati. Ostali, kojima je knjiga i list bila tuđa, nauče knjigu voljeti, jer upoznadu korist čitanja. Neprilika je to, što imademo malo pjesama prikladnih za seosku mladež. Trebalo bi takovih pjesama stvoriti, potražiti i sakupiti kao što i kratkih monologa i dialoga, da budu upravitelju pri ruci. Isto tako trebalo bi pribrati pjesama nabožnih i svjetovnih za pjevanje sa lakom i ugodnom melodijom za jedan, dva ili tri glasa. Gdje je moguće, neka se stvori tamburaški zbor, koji će primamiti osobito mušku mladež, neka se uvede prikazivanje jednostavnih komada.

c) Kongregacija neka nastoji, da imade vlastitu — malenu — ali bogatu knjižnicu s biranim knjigama. Knjižnica je vrlo važna za život kongregacije. Što seljak naš imade tako malo koristi od škole, razlog je taj, što mladež nakon svršene škole nikada ne prima knjige u ruku. Kad odraste i kad vidi potrebu, da posegne za knjigom nema tad više ni volje, ni spretnosti pače ni sposobnosti da čita.. U kongregaciji tek mladež se uči čitati knjigu s razumjevanjem, sa zanimanjem i s koristi, jer sluša na akademiji lijepe i poučue stvari, a na sastancima nauči, kako se pouka iz knjige korisno primijenjuje na praktični život. Mnogi tek tada upozna i zavoli knjigu. Moja kongregacija imade malu knjižnicu, a ima članova, koji su sve pročitali, pak sam u neprilici, kad me dođu tražiti knjiga, a nemam ih. Možda bi se tko htio latiti posla, da sastavi popis knjiga za seosku mladež, možda bi „Savez" mogao prikupiti zgodnih knjiga i pribaviti ih. Krasnih bi se knjižica moglo sastaviti, da se na pr. pokupe lijepi članci iz prijašnjih godišta „Glasnika" i drugih listova, pak i sama godišta, uvezana, vrlo su dobra hrana za mlade duše.

d) Mnogo će poslužiti. da se u seoskoj kongregaciji neprestano podržava svježi život, napose pak da razvije kao organizacija svoju blagotvornu djelatnost i naprama spoljašnjem svijetu, ako se priređuju s kongregacijom izleti t. j. hodočasnički pohodi. Opet iskustvo dokazuje, da su takovi izleti vrlo moćno i usp:ešno sredstvo. Seoska mladež veoma je

sklona na to, najspremnije ispunjava sve uvjete, uz koje se hodočasni izlet može prirediti, a i roditelji vrlo rado idu u svemu na ruku i kongreganistima i upravitelju. Za nijedno poduzeće ne ćeš ih tako lahko i brzo oduševiti kao za izlet, za nijednu svrhu tako rado ne doprinašaju novac kao za hodočašće. Ovu stranu seljačke mladeži — uzmemo li je i kao slaboću — možemo vrlo dobro iskoristiti. Pojavi li se nehaj za sastanke, za primanje sv. sakramenata: najavi samo, da će kongregacija tada i tada hodočastiti u ovo ili ono mjesto, i gle, sve se u društvu, pače i u cijeloj župi uzbiba i oživi. Neplaća li se redovito članarina ili pretplata za „Glasnik“, a ti se zagrozi nemarnima, da ne će na izlet, i svi će dug namiriti. Nemaš li novih kandidata, obećaj upriličiti izlet, i javit će se dostatni broj kandidata. Za pet godina života moje kongregacije tri put sam se poslužio s tim sredstvom i svaki put s vidljivim uspjehom. Rat je dakako kriv, što su ti izleti bili rijetki i samo u obližnja mjesta učinjeni.

Hoće li se valjano iskoristiti skupni kongregacijoni hodočasni izleti, valja ih barem dva mjeseca prije najaviti, dobro kongreganiste o svemu poučiti, za vremena točno se sporaumjeti sa župnikom ili kojom drugom osobom ili korporacijom onog mjesta, kamo se putuje. Na godinu neka ne bude više izleta od jednoga. Najprije neka se poduzimlju u obližnja mjesta, a poslije i udaljenija. Neka budu što s manjim troškom i sa što većom pobožnosti obavljeni. Od dobro pripravljenog izleta bit će mnogo koristi i po pojedinca i po cijelu kongregaciju kao društvo i po ostali katolički svijet.

e) Imao bih spomenuti još neka izdašna pomagala upravo za seljačke omladinske kongregacije, no radi odmjerenog vremena upućujem samo na kongreganastički b a r j a k. Dokazano je, da na svaku, pogotovu organiziranu skupinu čarobnom moći djeluje barjak kao izvanjski vidljivi i riječiti znak, kojim je izražena i velika snaga pojedinca, što je dobiva organizacijom, i svijest cjeline o zajedničkom svima cilju. Barjak kao da prija naravi socijalne duše Vrijedi to osobito za mladež, a najviše za seljačku. U Kranjskoj na pr. jedva ćeš naći omladinsku kongregaciju bez barjaka. Mladež će rado doprinijeti potrebnu svotu za nabavu barjaka, koji ima biti lijep i ukusno izrađen, no nikako skup. Osobito je barjak potreban, kad kongregacija istupa kao društvo u javnosti kao na pr. prigodom crkvenih svečanosti, procesija, vjerskih manifestacija, hodočašća, kongregacijskih sastanaka i sličnih zgoda.

IV.

Na koncu imao bih razlaganje svoje začiniti i potkrijepiti s uspjesima i koristima, što ih od kongregacije ima sv. Crkva

dotično župa, obitelji, pojedinci pak i sam duhovni pastir. Morao bih u tu svrhu iznašati i svjedočanstva i primjere iz knjiga, listova, iz pripovijedanja brojnih domaćih i stranih upravitelja, pak iz vlastitoga iskustva. Smatram, da bi taj trud bio suvišan.

Ne mogu ipak svršiti, dok ne istaknem neku veliku pogibelj, koja prijeti životu naših kongregacija, a ipak lako joj izbjeći. U nas se naime osnovalo već vrlo lijepih izrazito katoličkih organizacija, pak i kongregacija, koje su razvile jaku djelatnost i polučile zamjerne uspjehe. Čim je otišao župnik ili kapelan, osnivač i „spiritus agens“ dotične organizacije, i nadošao „novus homo“, kongregacija je zamrla i životareći hirila i propala.

Primjeri iz vlastitog i tuđeg iskustva odveć su žalosni i svježi, i zato ih ne iznosim. Novi župnik, kapelan ili katehet tako se vlada prema katoličkom društvu, što ga nađe, kao da se sudbina toga društva njega i ne tiče. Ne će ga prigrliti, ne će ga dalje voditi, premda je došao na gotovo. Kako tomu zlu doskočiti? Moje je skromno ali duboko uvjerenje, da bi duhovna oblast pozvala i obvezala svakog novog službenika crkvenog, kad nastupa službu, da preuzme i dalje vodi sva mjesna kanonički utemeljena i na noge već postavljena religiozna društva, napose kongregaciju, koja se uopće i ne osniva nego sa znanjem, odobrenjem i privolom nadležne duhovne oblasti. Kongregacija, kad je jednom tako osnovana, ne može biti „res privata“ za duhovnog pastira; briga oko kongregacije ima se ubrajati među službene dužnosti. Ako se s te strane ne osigura život kongregacije, malo će biti koristi od tolikih muka i napora, jedva se čovjek može oduševiti za osnivanje kongregacija.

Potpisujem lijepe riječi marnog slovenskog propagatora Marijinih kongregacija Janeza Ev. Kalana, i s njim svršavam: „In kakor skrbni kmetič hodi ob nedeljah popolne gledat na svojo njivo, kako se mu kaj obnaša delo njegovih rok, tako hodi tudi dušni pastir s skrbjo in upanjem pogledovat na duhovni vrtec Marijine družbe, kjer stoji njegova mlada setev, kako mu kaj kali in zeleni, kako poganja in raste, kar je sejal in sadil s svojo roko. Od nje upa boljih časov; upa, da bo poplačala njegov trud, i da bo enkrat zapustila za njim sled, da je tukaj delal in da se ni trudil zastonj. Bog ti blagoslovi, skrbni vrtnar, tvoje mlade nasade; jim dajaj solnce in dež ispod neba o pravem času, da ti rastejo in brsté poganjajo in cveté ter prinesejo polno sladkega sadú ob svojem času!“ (Vodnik Marijanski — J. E. Kalan).

Rasprava.

Sva je skupština zajedno s predsjednikom, srdačno i burno povladila i čestitala g. referentu, a govornici izraziše želju, da se taj referat svakako štampa u „Katoličkom listu", kako će gg. svećenici upoznati veliku važnost Marijine kongregacije na selu.

Sam referent nije predložio ni jednu konkretnu rezoluciju, jer su one, koje je naumio predložiti, u bitnosti već prihvaćene kod prijašnjih referata; stoga je predsjednik obzirom na tako važan predmet predložio jednu rezoluciju, koju je skupština jednoglasno prihvatila, a glasi ovako:

Obzirom na izvanredne prilike, ratom izazvane, uslijed kojih prijeti velika pogibelj srčiki hrvatskoga naroda — seoskoj mladeži — ne može Prvi opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongregacija dosta naglasiti važnost Mar. kongregacija na selu, osobito za mladež, te želi, da se Mar. kongregacije što više šire po selima.

V. Referat.

JOSIP CELINŠĆAK D. I., Zagreb.

Kako da se hrvatske Marijine kongregacije što više usavrše, te budu na visini svoje zadaće?

Bacimo letimičan pogled na milu nam domovinu, i to sa gledišta kongregacijonog. Gledajmo najprije, kakovo je sadanje stanje Marijinih hrvatskih kongregacija ekstensivno i intenzivno, izvana i iznutra; a potom ćemo da se pozabavimo pitanjem, kako da nam se hrvatske kongregacije što više usavrše.

U nas je Hrvata 16 biskupija. Glasnik Presv. Srca Isusova donio je u ožujku ove godine prijegled Marijinih hrvatskih kongregacija, podignutih onamo od god. 1865. do 1916. uključno. Po tome prijegledu, koji, kako se je poslije ustanovio nije posve točan, te iskazuje višak od kojih 26 kongregacija — bile bi 172 Marijine kongregacije u Hrvatskoj. U aproksimativnim brojkama bilo bi dakle prema tomu u nas Hrvata kojih 78 muških, a 94 ženskih kongregacija. Od muških je opet 45 đačkih, 6 gospodskih, 6 građanskih. 4 radničke kongregacije. Svećenička je tek jedna — i to u Splitu — podignuta 25. siječnja god. 1917. — Od ženskih pak kongregacija 33 su za učenice, 32 za djevojke, 9 za gospojice, 7 za gospoje, 5 za sluškinje, 3 za učiteljice, 3 za građanke, 2 za radnice.

Ovo malo statistike — i to velju u a p r o k s i m a t i v n i m brojkama — nije baš laskavo svjedočanstvo po nas Hrvate, koji brojimo 16 biskupija.

Ogledajmo se malo po stranom svijetu. Nama su najbliži susjedi S l o v e n c i. Uzmimo samo l j u b l j a n s k u biskupiju. Po šematizmu klera nedbiskupije zagrebačke god. 1915. imala je naša nadbiskupija 1,541.860 katolika. Spram ovoga ogromnoga broja imala je razmjerno mala biskupija ljubljanska god. 1911. za djevojke 218 kongregacija, za mladiće 115, za škole 15, za muževe 10. Svega 358. Ukupno je bilo djevojaka 25.580, mladića 5.234, žena 1.730, a muževa 594. Ukupno dakle preko 33.000.

Ima ih također mnogo u biskupiji lavantskoj (Maribor), pak u goričkoj, a nešto i u koruškoj i tršćanskoj. Sve pak hrvatske biskupije — njih 16 — imaju tek 172 (dotično 146) kongregacija, dakle dva puta manje od jedne ljubljanske biskupije.

Pođimo sada iz Slovenije dalje prema sjeveru — k Nijemcima. U našoj Austro-Ugarskoj monarkiji imao je u ožujku ove godine sam **Beč** ravno 200 Marijinih kongregacija. Zađemo li pak još više na sjever, u Njemačku, to ćemo vidjeti, kako tude upravo divno uspijevaju Marijine kongregacije. Primjera radi spomenimo samo gradove, odnosno dieceze: Aachen, Trier, Freiburg, Rottenburg, Regensburg, Altötting i dr. Slično je i u maloj Nizozemskoj. Dosta je ako spomenemo samo gradove: Amsterdam, Delft, Maastricht, Nymegen, Utrecht itd.

Nego vratimo se k biskupiji **regensburškoj**. Ona je za polovicu manja od naše nadbiskupije, pa opet ima 32 muške kongregacije, 1 svećeničku, 2 za gospoje, 98 za djevojke; u svemu dakle 123; dok naša najveća hrvatska nadbiskupija ima tek 49 kongregacija. God. 1914. bilo je u muškoj kongregaciji 8.500 članova. Od ovoga zamjernoga broja otpada na sam grad Regensburg 1.200, dok su drugi članovi kongregacije razasuti po 86 župa dieceze. A kako je u našem glavnom gradu Zagrebu? Najveća je naša muška kongregacija: radnička. Ove godine (1917.) ima s odsutnim članovima u svemu 140 članova.

Congregtio academica major brojila je god. 1914. članova 16, Congregatio academica minor god. 1915. imala je 24 člana, Congregatio Clericorum u sjemeništu imala je god. 1914. članova 65, a kongregacija građanska iste je god. 1914 brojila 35 članova. Sve dakle muške kongregacije u Zagrebu nemaju ni 300 članova, dok sâm Regensburg ima njih 1200, četiri puta više!

Pak i od ono razmjerno malo naših kongregacija, kamo sreće kad mnoge ne bi bile — gotovo bismo rekli — tek na papiru! Kad bi barem sve ove naše kongregacije bujno cvale, dok mnoge od njih tek kukavno životare. Ta za mnoge od njih ne mogosmo pravo saznati, da li u jstinu još opstoje. Da su podignute i eventualno agregirane Rimskoj pramatici Primae-Primariae, znamo zastalno, imajući za to dokumente; no da li faktično još opstoje, uza sve naše propitkivanje i dopisivanje i moljakanje do ovoga časa nijesmo na čistu.

Navest ćemo jednu činjenicu iz novije dobe, koja je žalostan dokaz našega nemara za kongregaciju. Središnji Savez hrvatskih Marijinih kongregacija rasposlao je upraviteljima naših Marijinih kongregacija početkom ožujka ove godine jedan letak s poznatim sadržajem, i molio za odgovor na ta pitanja do konca mjeseca ožujka. A što mislite, gospodo, koliko se prezesa kongregacijonih toj molbi odazvalo? Koliko je odgovorilo na stavljene upite? Jedva polovica od onih, kojima se letak poslao. Nije li to jasan dokaz, da u nas nema još onoga smisla, ni onoga interesa za kongregaciju, što ga i zaslužuje i što se svakako hoće, da se kongregacija u nas ekstensivno raširi i usavrši?

Nego ona naša poredba s kongregacijom drugih naprednijih naroda, oni statistički podaci nipošto nijesu izneseni zato, da možda duhom klonemo, već je to sve rečeno s namjerom, da oči otvorimo, te uvidimo, kako nas čeka još velik rad. *„Grandis enim tibi restat via“* (3. Reg. 19, 7.). Istina je prava i ne da se poreći, da se baš zadnjih godina u nas Hrvatâ prilično mnogo uradilo gledom na Marijine kongregacije; ali je i to neosporivo, da još ni iz daleka nije učinjeno, koliko bi trebalo i gledom na samu uzvišenu stvar i gledom na druge katoličke narode, gdje Marijine kongregacije tako lijepo uspijevaju. Za ovim treba da se i mi povedemo. *„Aemulamini! autem charismata meliora!“* Mnogo nam se još truditi, da ekstensivno, „ad extra“ šireći kongregacije usavršimo. *„Nolite itaqe errare, fratres mei!“* (Jacob. 1, 16.)

Dotakavši se ovako **vânjske** rekbi strane, ekspansivnosti, hrvatskih Marijinih kongregacija: prijeđimo sad k **nutarnjoj** strani njezinoj, da vidimo kako bi se naše kongregacije i **intensivno** što više usavršile, te bile na visini svoje zadaće.

Tu ne bismo znali bolje što iznijeti, nego da se točno, **savjesno vrše sva pravila kongregacije**. Analogon imamo u crkvenim redovima. Doklegod se u redu točno vrše pravila dotičnog reda, dotle — i samo dotle — će i sâm taj red cvasti i dolične plodove donositi. „Nec plus — nec minus“. S pravilima redovničkim, s njihovim savjesnim vršenjem stoji i pada disciplina redovnička, njezin pravi, nabožni duh i život. Pa tako je i u Marijinoj kongregaciji. Drže li se pravila kongregacijska, onda i sama kongregacija cvate; odnemaruju li se ta pravila, onda već propada i kongregacija, dok sasma ne ugine.

Sad se prije svega pita: dadu li se sva pravila kongregacijska doista i provesti? Nijesu li preteška, tako te je gotovo nemoguće da se točno vrše? Na taj upit odvraćamo bez straha i oklijevanja: uz dobru, temeljitu pouku, uz mudar, očinski nadzor dadu se sva pravila kongregacijska lijepo provesti. Pače iskustvo je dokazalo, da se to i na selu dade $^1/_4$ sata razmatrati, samo ako se kongreganistima dobro rastumači način razmatranja i poda gradivo.

Evo živoga primjera! U Saalfelden-u (Salzburška) ima kongregacija Marijina. Da bi se njezini i onako revni članovi još više učvrstili u kreposti, uzeše razmatrati po napuku svoga revnoga upravitelja; a sâm upravitelj bi na to potaknut, kada je u Feldkirchu prisustvovao sastanku praezes-a. Jedan mali listić s kratkim prijegledom, što se lako dao umetnuti u molitvenik, isprva je bio pomagalo, te doskora mnoge kongreganistice stale da razmatraju.

Da vidimo, što je bilo na listiću!

Uputa, kako ćeš razmatrati.

A. Priprava. U večer čitaj točke, o kojima ćeš sutra da razmatraš.

1 Pomisli na prisutnoga Boga. Moli ga za milost, da uzmogneš valjano razmatrati. Zdravo Marijo!

2. Predoči si sliku (n. pr. mjesto, gdje se zbiva događaj, o kojem razmatraš.) Moli Boga za izvjesnu krepost.

B. Samo razmatranje. Što ja tude vidim i čujem? (Osobe, djela, riječi, čuvstva . . .)

1. Razmisli n. pr. Tko trpi? (Sin Božji, najsvetiji, najneviniji . . .) Što trpi? Kako trpi? Za koga trpi? — Pobudi djelo vjere, ljubavi, sućuti, zahvalnosti . . .

2. Čemu se odatle mogu naučiti? Izvjesnoj kreposti (poniznosti, strpljivosti, odanosti u volju Božju . . .)

3. Kakav sam u tom pogledu dosele bio? (Ispitivaj se . . pokaj se . . .)

4. Kakav ću biti u buduće? Izvjesna odluka. Usrdno se moli Isusu i Mariji.

C. Zaključak.

1. Zahvali Bogu za razmatranje, za odluku.

2. Ispitivaj se: kako li si razmatrao.

Generalnom konsultu, što se godimice drži u Saalfeldenu bilo je godine 1913. predmetom baš: razmatranje. Više od 200 kongreganistica pokaza tad načinom veoma pobudnim, kako lijepo umiju razmatrati o kojem otajstvu sv. krunice ili o kojem stajalištu križnoga puta.

Evo dakle očitoga primjera, kako se i u seoskoj kongregaciji može razmatrati; tek se hoće smisla za Bogu mili život, hoće se pobude i pouke sa strane revnoga upravitelja.

A sad velim: kada je iskustvo pokazalo, da se ća i na selu dade $1/_4$ sata razmatrati — a to preporuča § 34 Općenitih Pravila — onda se kud i kamo laglje daju i druga pravila Marijine kongregacije opsluživati. Ali zato treba pomno probirati među kandidatima one, koje ćemo primiti u kongregaciju. To je vrlo važno i nužno! Inače vrijede i ovdje riječi prorokove: „Multiplicasti gentem et non magnificasti laetitiam" (Is. 9, 3). Onda treba kongregaciju očistiti od svakoga balasta. Što ne diše pravim duhom kršćanskim, ni duhom kongregacijskim, što kongregaciji samo smeta, kao što n. pr. t. zv. u nazovi-kongreganisti, koji ne dolaze redovito na sastanke, koji ne drže pravilâ, koji životom svojim samo sramote kongregaciju: sve ove treba nemilice i bezobzirce izbaciti iz kongregacije.

Jesmo li radi da nam bude kongregacija na visini svoje zadaće, onda je svakako neophodno nužno, da se točno opslužuju sva pravila; napose pak točke: 33, 35, 39, 40, 42, 43, 45 poglavlje VI. A za to opet treba pravila više puta u pamet dozvati kongreganistima, na sastancima ih čitati i prema potrebi protumačiti.

Glavno je ipak i ostat će, da svatko savjesno vrši svoje kršćanske i staleške dužnosti bez i najmanjeg obzira ljudskog. Kongreganisti neka su uzorni kršćani i u vjeri i u životu, kako privatnom tako i u javnom; svom dušom valja da pristaju uz katoličku Crkvu, ispovijedajući ono, što Crkva ispovijeda; zabacujući ono, što Crkva zabacuje: u svemu onako osjećajući, kako Crkva osjeća. Ovo pak ne može biti, ako se — bez prave potrebe — druže i opće s osobama notorno zlim ili sumnjivim. Nužno je mimo to, da se čuvaju štiva i prizora, što ne dolikuju djetetu Marijinu; pa koliko mogu, neka se čuvaju i svih prigoda duši opasnih, a po bližnjega sablažnjivih, kao što su n. pr. neka društva, neke zabave, predstave. . .

Kô na dlanu je jasno, da se za sve ovo hoće milost Božja; a to nas dovodi do nove vrlo važne stvari: do primanja, ali čestoga i bogoljubnoga primanja sv. sakramenta. Ako ikoga, a to u prvom redu ide kongreganista onaj poziv svete Crkve na čestu i svakidanju sv. pričest. Ima li išta na svijetu, to je česta, bogoljubna, po mogućnosti svakidanja sv. pričest, što usavršuje čovjeka-kršćanina; dakle i kongreganista, a po tome i samu kongregaciju Marijinu. Što su savršeniji članovi kongregacije, to je naravski savršenija i sama kongregacija. Koje dakle čudo, što § 39. Općenitih pravila toli toplo preporuča čestu i svakidanju sv. pričest.

Da se naše Marijine kongregacije što više usavrše, od prevelike je važnosti nadalje, da kongreganisti štuju, usrdno štuju Majku Božju. Pitamo li povijest Marijine kongregacije, to nam kaže, da kongregacija upravo za tim ide, te joj članovi goje usrdnu pobožnost, štovanja i djetinju ljubav k Bl. Dj. Mariji. To je zapravo i svrha Marijinoj kongregaciji: štovanje Majke Božje, bližnja naime svrha; dok je zadnja svrha ta, da preko ove pobožnosti k Majci Božjoj i uz pomoć Mjake Božje kongreganisti u svojem se staležu i prema svojem staležu posvete, i koliko mogu, svojski se brinu te i druge k vječnome spasenju privedu. Toga radi smijemo tvrditi: toliko vrijedi kongreganist, koliko štuje Majku Božju. Štuje li je malo, malo i vrijedi; štuje li je mnogo, mnogo i vrijedi. Bez štovanja Majke Božje ne da se Marijina kongregacija, ne da se kongreganist ni zamisliti. Stupajući naime u kongregaciju kongreganist se posvećuje službi Marijinoj; on si svečanim načinom Majku Božju bira za „gospodaricu, odvjetnicu i majku", on joj svečano obe-

ćaje, „da će joj uvijek služiti, i koliko mnogne, nastojati, da joj svi vjerno služe“.

Samo to štovanje Majke Božje u kongregaciji ima posebno obilježje; ono treba da je osobito (ne: kakvogod) praktično, apostolsko. Kongreganista ima da uznosi želja, te se ne samo na njemu, nego i na drugima ostvari djelo spasenja našega. Ovo apostolsko djelovanje, ova gorljivost za spasenje i posvećenje bližnjega bitna je i značajna točka Marijine kongregacije. Tek ona čini, da bude kongregacija na visini svoje zadaće. Za to su opet izvrsno sredstvo t. zv. sekcije u kongregaciji.

Koli blagotvorno djeluju sekcije, vidimo iz ovoga primjera. Jedna kongregacija za djevojke u selu Mosontarcsa (Ugarska) razvila je pravi euharistički apostolat. Ona je uvela generalnu sv. pričest svake nedjelje. Kongreganistice se podijelile u 4 skupine. Svake nedjelje pričestila se druga skupina, i to kod pjevane sv. mise, na očigled cijeloj župi. Taj se prizor ponavljao za tri mjeseca.

Bilo je zlih jezika, što se rugali tomu tobože „pobožnjaštvu“; ali djeca Marijina ne dadoše se smesti. Konačno je taj primjer potaknuo i druge, te je primanje sv. sakramenta sada učestalo. God. 1907. bilo je 1500 sv. pričesti, a god. 1908. već ih je bilo 4.650, god. 1909. pak 6140, a god. 1910. za samih 8 mjeseci bilo je 10.056 sv. pričesti. Mimo to uvedoše revne kongreganistice u župu lijepi običaj, te se pohađa presv. oltarski sakramenat, osobito za pokladnih dana. Uvedoše još i „Počasnu Stražu Srca Isusova“, a imala je god. 1910. već 200 članova.

Ovime mi spomenusmo apostolski momenat u kongregaciji Marijinoj. Jest, kongregacija je imala onamo od postanja svojega, a ima i sada još udijela u svemu, što se lijepo i dobro čini na polju vjerskom. Primjera radi budi spomenuto, što protestanat Ranke piše u II. dijelu svoje „Povijesti papâ“. On ne može a da ne prizna, kako Marijine kongregacije amo nijesu dale, da se protestantizam dalje širi, a onamo opet da se po Crkvu izgubljeni krajevi doskora u krilo njezino povrate. Navlastito grad Köln ima iza Boga poglavito kongregaciji da zasvali, što se u njemu uščuvala katolička vjera. Slično piše i Krones ka godini 1600. o protureformaciji u Štajerskoj. Tako isto češki povjesničar Svoboda kaže, da Češka baš za to nije prešla na husitizam, jer su onamo postojale Marijine kongregacije. U Francuskoj pak nekadašnji ispovjednik Ljudevita XIII. upravljao je kongregacijom klerika. Iz ove potekoše kasnije ljudi za apostolat i za mučeništvo, četa revnih vjeroispovjesnikâ, što zasnovaše čuveno „Sjemenište za izvanjske misije“.

Sve ovo imajući na umu, možemo reći: da su za prijašnjih vjekova kongregacije gledale, te budu ono, što su dan danas razna karitativna društva, kanoti n. pr. društvo sv. Vinka, sv. Karla Bormejskog, sv. Franje Regisa i dr.

Ovaj duh apostolski tako je nuždan kongregaciji, da bez njega ni nema pravoga kongreganista. Onaj zbornik, kome nedostaje duha apostolskoga, može istina biti pošten i dobar kršćanin, ali nikako pravi kongreganist.

Napokon je ovo apostolsko djelovanje kongregacije prema vani izvrsno pripomoćno sredstvo svećenika u pastvi; nego o tom ćemo čuti posebni referat.

Nego sve, što dosele rekosmo, tek ondje je moguće, tek ondje može da bude kongregacija na visini svoje zadaće, gdje je kongregaciji na čelu vrstan upravitelj. On je duša kongregaciji, on je nosilac svekolike vlasti kongregacijske, on je žila kucavica kongregacije. Gdje je upravitelj na svom mjestu, tamo — i samo tamo — kongregacija bujno cvate i uspijeva; tamo ili već jest, ili će za stalno jednom biti kongregacija na visini svoje zadaće.

Uz upravitelja ima svaka kongregacija i svoj magistrat. I taj valja da bude takav, te uz praeses-a daje cijelome tijelu, cijelome zboru života i snage i ugleda; on drugim kongreganistima u svemu, što na kongregaciju spada, u pohađanju običnih sastanaka, u bogoljubnosti, u štovanju Majke Božje, u čestom primanju sv. sakramenata, u djelovanju apostolskom — neka prednjači primjerom svojim, a nipošto da za drugima zaostaje.

*

A sad da resumiramo! Hoćemo li, da nam kongregacije budu na visini svoje zadaće: ne pustimo s vida ovih važnih istina:

1. Glavnu pažnju kongregacija ima da svrati na ozbiljnu njegu nutarnjega, religioznoga života. Amo ide prije svega često primanje svetih sakramenata.

2. Svaka reforma kongregacije stoji u tome, da se vrati starome duhu kongregacije. Taj je pak duh trostruki: a) duh odličnog štovanja Majke Božje, b) duh ozbiljne samoposvete i c) duh savremenog apostolata.

3. Budući da kongregacija ne može cvasti ni napredovati bez češće pobude, temeljite pouke i bratskih primjera: za to se ovaj prvi sastanak upraviteljâ hrvatskih Marijinih kongregacija pouzdano nada, da će najkasnije početkom god. 1918. ne samo svaka kongregacija kao takva, pretplatit se iz zajedničke blagajne, na svoje glasilo — a to je za sada Glasnik Presv. Srca Isusova — nego da će i svaki upravitelj s članovima svoga Vijeća sve svoje sile uložiti, da svaki član njihove kongregacije, bude svake godine pretplatnik Glasnika Presv. Srca Isusova; makar se za siromašnije članove namirila pretplata iz zajedničke blagajne, ili se, do potrebe, u tu svrhu svake godine upriličila u kongregaciji, ili izvan nje, posebna kolekta. —

U tom smislu slobodan sam predložiti konkretne rezolucije.

Rasprava.

O. Kujundžić: Neka se ispusti zahtjev, da se svaki član kongregacije pretplati Glasnik, jer ima zaista siromašnih, koji ne mogu pretplate skucati.

O. Harapin ističe, kako đačke kongregacije ili uopće nemaju blagajne, ili pojedini zbornici ne mogu smoći pretplate.

O. Zabeo inosi praksu male sjemenišne kongregacije u Travniku, koja postavlja sabirače kod crkvenih vrata, kad se obavlja u crkvi kvečano primanje novih zbornika. Ljudi rado daju milodare, makar i ne bili članovi kongregacije. Korisno je također naći kongregaciji kakov patron ili patronesu, imenovavši ju radi njene darežljivosti počasnim članom kongregacije.

Mgr. *Proštenik* preporuča škrabice, jer većina voli davati tajno.

I. Ivanković saopćuje, kako djevojačka kongregacija u Dalju umije namaknuti novčanih sredstava prodavanjem dobrih knjiga; na Antunovo podigle su djevojke šatru i prodale lijep broj knjiga; time kongregacija jača materijalno, a ujedno širi dobru štampu.

Dr. Pazman preporuča, neka se ne traži onako strogo, da svaki član kongregacije drži Glasnik, već neka se umetne u rezoluciju „po mogućnosti“, što je skupština i prihvatila. Osvrće se i na statistiku referenta, koji je stanje hrvatskih kongregacija ocrtao dosta nepovoljno, te veli, da ne valja hrvatskih zemalja poređivati s ljubljanskom biskupijom, jer kod nas ima mnogo inovjeraca, a naše biskupije uopće govoreći oskudijevaju svećenstvom. Treba da zahvalimo Bogu, što imamo i toliko Marijinih kongregacija.

Na koncu prihvaćene su ove rezolucije:

1. Glavnu pažnju ima kongregacija da svrati na ozbiljnu njegu nutarnjega religioznog života. Amo ide prije svega često primanje svetih sakramenata.

2. Svaka reforma kongregacije stoji u tome, da se vrati staromu duhu kongregacije. A to je duh trostruk: a) duh odličnog štovanja Majke Božje, b) duh ozbiljne samoposvete i c) duh savremenog apostolata.

3. Budući da kongregacija ne može cvasti ni napredovati bez češće pobude, temeljite pouke i bratskih primjera: zato se ovaj prvi sastanak upravitelja hrv. Mar. kongr. pouzdano nada, da će se ne samo svaka kongregacija kao takova pretplatiti iz zajedničke blagajne na svoje glasilo — a to je za sada Glasnik Presv. Srca Isusova, — nego da će i svaki upravitelj s. članovima svoga vijeća nastojati, da po mogućnosti svaki član njihove kongregacije bude svake godine pretplatnik Glasnika Presv. Srca Isusova; makar se za siromašnije članove namirila pretplata iz zajedničke blagajne.

*

P r e d s j e d n i k stavlja na dnevni red izbor odbora za „Središnji Savez Marijinih Kongregacija“.

Potpredsjednik predlaže ove članove preporučujući skupštini, da odboru dade i pravo opcije, tako te se do potrebe može proširiti.

Brixi Ferdinand D. I. Zagreb
Babunović Stjepan D. I. Zagreb
Foretić Bruno D. I. Zagreb
Hamerl Franjo D. I. Zagreb
Michieli Vinko D. I. Zagreb
Dr. Pazman Josip, Zagreb
Mgr. Đanić Stjepan, Zagreb
Galović Grga, Đakovo
O. Harapin Teofil, Varaždin.

Sastanak prihvaća listinu per acclamationem i daje odboru pravo opcije.

P r e d s j e d n i k: Tako smo s pomoću Božjom i zagovorom dobre Majke nebeske sretno i dobro obavili penzum današnjega dana. Sutra ćemo nastaviti točno prema programu.

Hvaljen Isus i Marija!

II. dan sastanka,

srijeda, dne 4. srpnja.

A. Prije podne.

VI. Referat.

KAMILO ZABEO D. I. Travnik.

Sekcije u Marijinim kongregacijama.

Sekcije! — Što su sekcije? — Odgovara netko: „To je cvijeće na stablu kongregacije, što obećaje krasnih plodova." Odgovara drugi: „To su integralni dijelovi kongregacije." Odgovara treći: „To su različiti udovi na jednom istom tijelu — kongregacije." Odgovara četvrti, iskusan upravitelj kongregacijâ: „To je dandanas tajna, kojom se u kongregacijama polučuju krasni uspjesi."

Što su sekcije? pitam po drugi put. A jedni će s tvrdim uvjerenjem: „To je ono, bez čega dandanas ne smije da bude nijedna kongregacija", a drugi, tobožnji konzervativci: „To su novotarije, ako ne štetne po duh kongregacije, a ono svakako suvišne." —

Nego ja po treći put pitam: Što su sekcije? — pa da stvar svestranije promotrimo, gledajmo najprije, što da uopće držimo o sekcijama, a zatim tražimo odgovor na potanja pitanja.

A. Što da uopće držimo o sekcijama?

1. Sekcije da su novotarije? — Istina, do prije 20 godina nijesam ni čuo za kakve sekcije u kongregacijama. Tada mi ih je prvi spomenuo i protumačio neki mladi španjolski Isusovac, te mi mnogo toga pripovijedao o njezinu divnu djelovanju u akademskoj kongregaciji u Barceloni, koja je, kako neki tvrde, najuzornija kongregacija na svijetu.

Sekcije su dakle doista nešto novo? —

Odgovaram prvo: Pa kad bi i doista bile nešto novo: zar se već stoga smiju proglasiti suvišnim ili ća štetnima? Zar smije svagdje biti napretka, samo ne u kongregaciji? — Ne pitajmo dakle, je su li sekcije nešto novo, nego da li odgovaraju pravom duhu zborova Marijinih, da li ga možda i promiču? Omnia autem probate: quod bonum est, tenete", — vrijedi i ovdje; „Sve ispitajte, a što je dobro, držite!" (I. Thes. 5. 21.)

Nego, drugo, sekcije nijesu zapravo ništa novo u kongregaciji; pače one opstoje otkako opstoje i same kongregacije! Novo je, priznajemo, ime; nova je njihova bolja organizacija; novo je njihovo raširenje — jer ćeš dandanas teško naći revnije kongregacije, da nema po koju sekciju; — novo

e napokon i to, da o njima izrijekom govore te ih toplo preporučuju nova pravila, izdana g. 1910. (v. pravila 12. 14. 42.) — Ali stvar, sama stvar nije nipošto nova pojava u povijesti kongregacijâ. Već u prvom vijeku njihovu nailazimo na slične uredbe. Francuzi bi ih u prošlom vijeku zvali oeuvres (djela), a danas bi ih i Francuzi i ostali bez oklijevanja okrstili imenom sekcijâ. Primjeri su mi pri ruci; no da ne duljimo, pustimo ih na stranu. —

2. *A što su napokon te sekcije?* — Sredstva su to savremena i praktična, kojima se vrlo uspješno postizavaju svrhe kongregacije.

Velim „svrhe". a ne „svrha". Sve naime, za čim kongregacija po bitnim svojim ustanovama ide, zovemo „svrhom", pa bilo i jedno drugome podređeno. A nova pravila vrlo jasno o tom govore. Po njima neposredna je svrha: odlično štovanje Bl. Djevice Marije; a dalnje i glavne svrhe jesu: krepostan život, spas i posvećenje bližnjega i obrana Crkve Kristove. Imamo dakle nekako četiri svrhe; no napose treba opet i opet naglasiti, da pravi duh kongregacije traži njegu nutarnjeg života, a zatim i duh apostolski, revnovanje za spas i posvećenje bližnjega.

Kad neprijatelj mačem i ognjem hara zemlju: šta će nam onda vojska, ma kako dobro bila uređena i izvježbana, ako mirno ostane u vojarni? — Van na dušmamina! Branite građane, spasite domovinu!

„Tko je junak, na ždrijelo;
Na ždrijelo, junak tko je!"

Tako isto valja i zbornicima, izabranoj četi Marijinoj, često doviknuti: Van iz tihe kapelice! Van na apostolsko djelovanje; van na obranu Crkve Kristove!

Sekcije su pak sredstvo za postizavanje svih rečenih bitnih svrhâ kongregacije, a osobito apostolske svrhe. — Sekcija stoji naime u tom, da se više zbornika bratski složi, te zajedničkim, dobro organizovanim radom nastoji, oko stanovitog djela, kojim se direktno ili indirektno, promiče bar jedna od bitnih svrha kongregacije. Sekcija, koja ie potpuno organizovana, nekakvo je društvo, ali u okviru kongregacije; ona je kanoti društvo u društvu: ali kao podređeno društvo stoji pod nadzorom i upravom višega društva: kongregacije i njezina upravitelja. Ili, uspoređujemo li kongregaciju s tijelom, onda su sekcije udovi toga tijela: ruke, noge, oči, jezik i t. d.

Sekcije su rekosmo, sredstvo; a ovo je sredstvo vrlo savremeno, jer živimo u doba opće društvene organizacije; ono je vrlo praktično sredstvo, jer svaka sekcija obrađuje stanovito polje rada, ima jasno određenu zadaću, posao je razdijeljen, svatko znade, što mu je činiti, uspjeh je tada stalniji i veći.

Takova kogregacija naliči na dobro uređenu vojsku, acies ordinata (Cant. 6, 9); razne su tu čete, razno oružje, ali sve je organično među sobom spojeno, svi si pomažu u istu zajedničku svrhu.

3. *Ne ćemo ipak pretjerivati;* ne ćemo ustvrditi, da kongregacija bez sekcijâ nije vrijedna svog imena; jer bile sekcije još kako korisne, nijesu ipak bitna ustanova u kongregaciji; sredstva su, a ima i drugih sredstava, kojima se može poticati na rad i revnost, te polučiti lijepih uspjeha. Ne ćemo kongregacijama prijašnjih vijekova poricati pravoga duha i uspješnog djelovanja, jer nijesu možda imale sekcija u današnjem savršenijem obliku.

Ali svakako su sekcije preizvrsno sredstvo, a danas gdje to sredstvo svakome mora biti poznato; danas, gdje nam ih i nova pravila sekcije jasno i glasno preporučuju; danas, gdje Crkva Kristova bije tako ljuti boj, gdje ljudsko društvo krvari iz toliko rana: danas ne smije ma koja kongregacija sekcijâ s lake ruke ruke otklanjati kao nešto suvišno ili prevelik teret. Bio bi posve neobičan slučaj, ako bi koja kongregacija tako obilovala drugim sredstvima, da joj sekcije ne bi bile ni od koje koristi; ili ako bi se nalazila u takvim prilikama, da ne bi mogla u svom krilu osnovati bar ovu ili onu sekciju. S pravom je dakle u Lincu g. 1907. prvi opći sastanak njemačkih kongregacija izdao lozinku: „Osnivajte sekcije!" s pravom je jeka odjeknula i diljem Hrvatske; s pravom je poziv skoro svagdje našao oduševljen odziv.

Ali još može biti premalo! Tako je g. 1911. u prvih 100 hrvatskih kongregacija, koliko mogosmo saznati, bilo samo 62 sekcije; a uzmemo li na um, da su neke kongregacije imale više sekcija, onda možda preko polovice hrvatskih kongregacija nijesu imale nikakve sekcije. Danas je odnos nešto povoljniji.

B. Pojedina praktična pitanja o sekcijama.

A sada se obratimo na pojedina, praktična pitanja, da vidimo, kako ćemo sekcije, koje u našim kongregacijama već opstoje, možda bolje urediti, ili koje i kako ćemo nove osnivati. —

Kada je tko odlučio, da nešto kupi, najprije će si od trgovca dati pokazati raznu robu i pitati za cijene, ili će proučiti tiskani cjenik, gdje je sve to redom popisano, te će onda izabrati, što i koliko čega da kupi, obaziruć se pri tom na potrebe svoje i onih, kojima što namjenjuje, pa i na raspoloživa sredstva i na druge razne okolnosti.

Slično ćemo i mi najprije pitati: kakvih sve sekcija može biti; zatim ćemo promozgati, na što sve valja gledati, kad hoćemo izabrati sekcije, i koliko njih da izaberemo, napokon kako da ih uvedemo i uredimo.

I. Kakvih sve sekcija može biti?

Pitajmo dakle najprije, kakovih sve sekcija može biti.

1. Po polju rada, što ga razne sekcije obrađuju, možemo razlikovati sekcije, koje služe samoj kongregaciji, zatim sekcije religijozne, literarne, socijalno-karitativne i zabavne.

a) Sekcije za same kongregacije — Jedna naime ili druga sekcija može se baviti zadaćama, koje zasijecaju u sam kongregacijoni život. Takove zadaće jesu: pjevanje kod sastanaka, osobito kod svečanih; briga oko kapele i društvenih prostorija; godišnje duhovne vježbe; a navlastito briga oko članova: neki naime, za to određeni, pohađaju bolesne članove; drugi traže i predobivaju novih, vrijednih članova te proučavaju kandidate; treći opet vrše kontrolu nad polaskom sastanka, ispituju uzroke, zašto je izostao, te ga po potrebi opominju, oni pismeno ili usmeno pozivaju na sastanke nemarne ili zaboravne članove, drže u evidenciji adrese svih članova, dopisuju s odsutnim ili vanjskim zbornicima. Za sve ove zadaće mogu se po okolnostima osnovati posebne sekcije, kao što pjevačka sekcija, sekcija za osnutak doma kongregacije, dopisni ured i t. d. No ne valja zaboraviti, da neke od tih zadaća po pravu i dužnosti vrši samo vijeće, a za neke je opet od vajkada običaj, da se odrede pojedini službenici kao n. pr. učitelj kandidata, tajnik, blagajnik, bolničar, vratar, sakristan, pjevač, štilac, knjižničar, povjerenik glasila kongregacije i t. d. No ako se koja od tih zadaća napose povjeri bar trojici članova, može se to već zvati „sekcijom", jer „tres faciunt collegium". A mogli bi se i svi službenici kongregacije sastaviti u jednu sekciju ili bar koji put pozvati pred vijeće, da svaki izvijesti o svom radu i djelovanju.

Prijeđimo na drugu skupinu, na

b) religiozne sekcije. Takova može biti: sekcija Srca Isusova. Ta mnoge kongregacije posvetile su se Presv. Srcu Isusovu, te si uzele u svoja posebna pravila, da ga na osobiti način štuju. Ova bi sekcija n. pr. vršila razne pobožnosti na čast Srcu Isusovu, kao naknadnu sv. pričest, sv. Uru, devet počasnih službi; brinula bi se za proslavu blagdana Presv. Srca i prvih petaka u mjesecu, za raširenje Apostolstva molitve, bratovštine Srca Isusova, Glasnika Srca Isusova, i raznih pobožnosti, kako u kongregaciji, tako i izvan nje.

Od najveće je pak znamenitosti: euharistična sekcija. Zadaća joj je štovanje Presv. Euharistije: pohodima Presv. oltarskog Sakramenta; klanjanjem, kad je Presv. Sakramenat javno izložen na oltaru; čestim slušanjem sv. mise; no osobito ili makar i jedino: čestim primanjem sv. pričesti. U to ime ova se sekcija obično dijeli u tri skupine: jedni se pričešćuju barem svakih 14 dana, drugi barem svake sedmice, treći svake sedmice bar 3, 4 puta ili čak svaki dan. Usto mogla bi ta sekcija čestu

sv. pričest širiti i izvan kongregacije, te se brinuti, da se djeca što ranije vode k sv. sakramentima, a na to ih i pripravljati.

S ovom je sekcijom nekako srodna i: sekcija za župnu crkvu ili za siromašne crkve, zgodna osobito za ženske kongregacije. Ona služi otajstvenomu Isusu poput sv. Marte, te župnu crkvu ili siromašne crkve što prinosima što vlastoručnim radom opskrbljuje misnim ruhom i ukrasom. —

K religioznim sekcijama spada i sekcija apologetska, koja se pismenim sastavcima i usmenim predavanjima i debatama vježba i oboružava za obranu sv. vjere, sv. Oca pape, i katoličke Crkve. Pri tom neka ne zaborave na ono danas tako važno: sentire cum Ecclesia". —

Slična je i sekcija za sv. Oca papu i Crkvu Kristovu, koja svoju ljubav i praktički pokazuje, prinoseći i sabirajući Petrov novčić.

Sekcija za kršćanski nauk ili za katehizaciju, tako potrebita u zemljama, gdje je obuka u vjeri isključena iz školâ, može gdje-gdje i kod nas naći zahvalno polje rada. — Spomenimo još i sekciju sv. krunice, čiji bi članovi svaki dan izmolili sv. krunicu ili bar jednu deseticu; zatim sekciju, koja bi pod poznatim imenom „Vojska Srca Isusova" širila i vodila tako potrebit pokret proti bugumrskoj psovki (kletvi) i proklinjanju, i sekciju za umiruće, koja bi se raspitivala za teško bolesne, te im na vrijeme priskrbila utjehe sv. vjere.

To bi evo bile poglavite sekcije religijozne.

c) Literarne sekcije pak i *akademije* dobro su poznate iz novih pravila kongregacijâ (pravilo 14.). Mogu biti književne, socijalne, naučne, retorske i t. d. Nekoje izdavaju i poseban litografovan ili šapirografovan listić, podupiru ili izdavaju tiskan časopis.

Preširoko, skoro nepregledno polje obrađuju:

d) karitativne i socijalne sekcije.

Sekcija za siromahe obično je slično uređena kao društvo sv. Vinka, dotično sv. Jelisave. Nekoje prinose i za kruh sv. Ante.

Sekcija za bolesnike pohađa bolesnike, što u njihovim stanovima, osobito siromašne i zapuštene, što u javnim bolnicama. Ona ih razgovara, tješi, podupire, a brine se i za njihovo dobro duševno.

Razne se sekcije posvećuju mladeži, kao što sekcija za potporu katoličkog đaštva, sekcija za ratnu siročad, sekcija za siromašne učenike ili učenice, sekcija za siromašnu ili zanemarenu djecu, sekcija za nedjeljni oratorij, sekcija za naučnike i t. d. Najveće im je veselje, mogu li svoje štićenike na Božić okupiti oko sebe i obilno nadariti.

Druge si opet sekcije poljem rada izabraše tvornice. One se brinu za radnike ili radnice i njihove obitelji, sudjeluju

u tako zvanim patronažama ili ih same osnivaju i vode, na vlastito za mlade radnice i djevojke.

Srodna je sekcija, koja se brine za djevojke, kojima je u pogibelji poštenje; u velikim gradovima je za to uređena i t. zv. misija kolodvorska (Bahnhofmission).

Druga opet sekcija, poput društva sv. Franje Regisa, nastoji oko saniranja nevaljalih brakova. To je, osobito u gradovima vrlo korisno, obično i veoma uspješno djelo.

Sekcija za javni moral nastoji, da se iz izloga trgovaca, iz čitaonica i iz drugih javnih mjesta odstrane ružne slike, nevaljale knjige i časopisi.

Jedna od najpotrebitijih jest sekcija za dobru štampu. Ona se bavi proti bezvjevjerskoj i nemoralnoj štampi, širi dobre knjige, brošure, kalendare i časopise, podupire Pijevo društvo i društvo sv. Jeronima, osniva javne knjižnice i čitaonici i t. d.

Još da par spomenemo: sekciju za pučku prosvjetu, za pouku analfabeta, za trijeznost, za štedljivost, za iseljenike, a tko bi sve nabrojio! Ta nebrojene su potrebe!

Ali se možda prečesto radi domaćih potreba zaboravlja na tuđe i veće, zaboravlja na jednu od najvećih, najsvetijih i najljepših karitativnih i socijalnih djela: na katoličke misije među poganima, krivovjercima i raskolnicima! Njih sekcija za katoličke misije ili za Apostolat sv. Ćirila i Metoda podupire molitvom i novčanim prinosima; ona sakuplja stvari, koje misijama neposredno služe, sakuplja, nabavlja ili vlastitom rukom izrađuje; ona budi zanimanje za katol. misije i kod zbornika i izvan granica kongregacije.

Još nam preostaje jedna vrst sekcija, a to su

e) Zabavne sekcije, koje osobito kod muške mladeži često vrlo blagotvorno djeluju. One priređuju zajedničke igre, zabave, predstave, izlete, zborničke večeri i t d.; one njeguju razne športove, osnivaju pjevački zbor, tamburaški ili guslački zbor, gombalački klub, diletantski klub za deklamaciju i glumsku umjetnost i t. d. No glavna im svrha nije i ne smije biti zabava, nego da se zbornici čuvaju od besposlice, od zla društva i od drugih pogibelji društva, i da se među sobom bolje upoznadu, bratskom ljubavlju vežu i kongregaciju više zavole.

Ove razne sekcije mogu opet različite biti po organizaciji, po broju članova i po dužnosti:

2. **Po kongregaciji.** Mogu naime sekcije biti samostalne, tako da su potpuno društvo za se, dakako u okviru i pod upravom kongregacije, ili su sekcije pomoćne, t. j. cijela se sekcija u svojem radu priključuje kojemu vanjskom katoličkom društvu, n. pr. društvu sv. Vinka, sv. Jelisave, sv. Franje Regisa, Pijevu društvu, Apostolatu sv. Ćirila i Metoda, katol. đačkoj organizaciji, katol. radničkom ili djetičkom društvu i t. d. No ako se hoće, da to sudjelovanje u vanjskom društvu bude ujedno sekcija kongregacije, trebat će dakako, da dotični zbornici imaju i svoju vlastitu organizaciju, u okviru i pod upravom kongregacije.

Nadalje može koja sekcija biti podijeljena na podsekcije, ili skupine, kao što ih vidjesmo kod euharistične sekcije; može biti tako uređena, da proširivši svoj djelokrug prima i vanjskih članova, koji ne pripadaju kongregaciji, nego samo pomažu sekciji, n. pr. sekciji za trijeznost. Uprava bi dakako ostala u rukama kongregacije, najbolje jamstvo, da se takovo društvo ne će lako izroditi.

Napokon može i više kongregacija u istom zavodu imati jednu zajedničku sekciju, na pr. tamburašku ili pjevačku.

3. **Što se broja članova tiče,** ili su samo nekoji članovi kongregacije članovi sekcije, 3, 5, 10, 20, ili svi. Tako bi n. pr. u sekciji za dobru štampu ili za katol. misije mogli biti samo nekoji zbornici, a u euharističnoj i u literarnoj sekciji svi zbornici, pače i kandidati.

4. **Po dužnosti** napokon može pristup u sekciju biti ili slobodan ili obligatan (obvezan). Jer nova pravila izrijekom ovlašćuju kongregaciju, da svoje članove obveže na pristup u jednu ili više sekcija. (Sr. pravilo 42.)

II. Koje i koliko sekcijâ da odaberemo?

Kad smo evo pregledali skoro sve moguće sekcije, red je da pitamo: a koje i koliko od tih sekcija da odaberemo za svoju kongregaciju? Ta, nije ih moguće sve uvesti u jednoj, pogotovu malobrojnoj kongregaciji, a nije ni svaka za svaku kongregaciju!

1. Odgovaramo najprije na pitanje: **koje** se sekcije za koju kongregaciju najviše preporučuju?

Prije svega valja da sveđer imamo pred očima **svrhe kongregacije**. Sekcije nijesu i ne smiju biti svrha, nego tek sredstvo. Svaka sekcija valja da služi, ako ne direktno, a ono bar indirektno dajbudi jednog od bitnih svrha kongregacije; a još bolje, služi li dvjema svrhama ili čak svima, i to ne samo indirektno, kao neke zabavne sekcije, nego i direktno. A po mogućnosti valja sekcije tako i urediti.

Euharistična sekcija n. pr. može si osim vlastite koristi duhovne uzeti zadaćom, da prikaže sv. pričesti za razne potrebe Crkve Kristove, da čini propagandu za čestu sv. pričest. — Pjevačka sekcija mogla bi preuzeti i pjevanje u župnoj ili u drugoj crkvi. Karitativne i socijalne sekcije neka rade u duhu apostolskom, brinući se ne samo za tijelo i vremenite potrebe bližnjega, nego i za dušu i duhovne

potrebe. — Literarne sekcije svakako tek onda zaslužuju potpunu hvalu, ako se u njima ne ide samo za vježbanjem u slogu i za proširenjem profanoga znanja, nego ako se zgodnim izborom predmetâ promiče i pobožnost spram bl. Djevice Marije, oduševljuje za krepost, budi apostolska revnost, ulijeva odvažnost te podaje oružje za obranu Crkve Kristove. Ne treba, da se literarne sekcije posve ograniče na takve predmete; može u njima biti mjesta i čisto zabavnim, pače i šaljivim radnjama; ali što više i što direknije takova sekcija bude služila višim, vjerskim idealima kongregacije, to će bolje odgovarati svojoj zadaći.

Prvo je, opetujem, da gledamo na bitne svrhe kongregacije, i to najviše na njegu nutarnjeg života i na duh apostolski. Što bismo dakle sudili o kongregaciji, koja, netom osnovana, ne bi znala prečega posla, nego da osniva nekoliko zabavnih sekcija, kao što tamburašku, diletantsku, športne klubove itd., kô da je kongregacija neko svjetsko društvo, kojemu ime kongregacije služi samo kao cimer, kao izlika ili kao zaštita od stanovitih zakona?

Drugo valja se obazirati na **opće potrebe vremena**, da budu što više „savremene". Takove sekcije jesu dandanas n. pr. euharistična, jer je papa Pio X. svim vjernicima preporučio čestu sv. pričest; sekcija za dobru štampu, jer zla štampa u naše doba u užasnoj mjeri potkopava vjeru i ćudorednost, sekcija za katol. misije, osobito u pomoć Apostolata sv. Ćirila i Metoda; sekcija za ratnu siročad i druge potrebe, nastale svjetskim ratom.

Nadalje pazimo na **posebne okolnosti mjesta**. Druge su potrebe u gradu nego na selu; druge u ovom kraju nego u onom; druge u ovoj župi nego u onoj itd.

Osim toga, ako se u kojem mjestu pojavi koji pokret ili ako opstoji koje društvo, što škodi katoličkoj stvari, valja što prije, oprezno, no i odlučno, ustati proti tomu, razmahati protivan pokret, kao ustuk osnovati protivno društvo ili sekciju. Obratno, ako u mjestu opstoji koje katoličko društvo, kao što društvo sv. Vinka, sv. Jelisave, Pijevo društvo ili koja druga katolička organizacija, i ako ono društvo doista pokazuje pravi katolički duh, ne valja mu činiti konkurencije, nego ga poduprati revnim sudjelovanjem; pače neka zbornici nastoje, da budu ponajrevniji, ponajpožrtvovniji članovi dotičnog društva, ne bi li u njemu promicali pravi katolički duh, te društvo čuvali od stramputica.

Najzad treba, da se izbor sekcija obazire i na **same članove kongregacije**, na njihov spol i stalež, na njihovu dob, na njihove sposobnosti i opravdane želje. Nekoje su sekcije više za muške kongregacije, druge više za ženske, nekoje više

za odrasle, druge više za mladež, nekoje će sekcije biti podesne osobito za višu inteligenciju, za učiteljice, za radnike, za bogoslovce, za srednjoškolce, za učenice, za internate itd.

2. A koliko sekcija da osnujemo u svojoj kongregaciji? — Tu valja pomno računati s brojem članova, s njihovim silama *„quid valeant humeri, quid ferre recusent"*, s njihovom revnošću i požrtvovnošću. Usto nam se je čuvati, da ne preopteretimo kongregacije ili pojedinih članova. U malobrojnoj kongregaciji mogu uspijevati samo 2—3 sekcije, u mnogobrojnoj 4 i 5 i 9 i više njih. Uostalom ne stoji toliko do broja, koliko do sretnog izbora, do vještog rukovodstva i do revnosti članova. Jedna ili dvije sekcije, koje ujedno odgovaraju svim gore navedenim uvjetima i koje lijepo uspijevaju, mogu biti od kud i kamo veće koristi, nego li mnoge mlitave. *Non multa, sed multum!*

Još nešto! Mi smo gore sekcije podrobnije specificirali po polju rada, pa ih je stoga izašao golem broj. No može se njihov broj i znatno reducirati (smanjiti), označimo li pojedinim sekcijama šire polje rada, koje obuhvaća zadaće od više rečenih sekcija. Takove bi se sekcije mogle zvati n. pr. sekcija za duhovni život, sekcija sv. Oca papu i Crkvu Kristovu, sekcija karitativna, sekcija socijalna, sekcija za rad, za zajednički rad, sekcija revnitelja i revniteljica, školska sekcija, sekcija zabavna itd. Svaka od tih sekcija mogla bi se s početka latiti samo jedne od ovih zadaća, što spadaju u njezino šire područje, a pomalo bi svoj djelokrug proširila; zatim bi se po potrebi podijelila u podsekcije; a sve bi se s vremenom mogle konstituirati kao posebne, potpune sekcije. To bi bio vrlo prirodan razvitak. Tako i u živoj prirodi stanica raste, te se pomalo dijeli u dvoje, u troje. — Drugi način, kako se s malo sekcija može postići mnogo, pokazuje nam primjer neke hrvatske kongregacije. Ona je osnovala samo tri sekcije: Srca Isusova, Srca Marijina i sv. Josipa; no svakoj je sekciji dodijelila dvije, tri zadaće.

III. Osnutak i organizacija sekcijâ.

Još nam je govoriti o osnutku i o organizaciji sekcijâ.

1. Kod osnutka ne valja se prenagliti! Osobito ako se je kongregacija istom osnovala, rijetko će biti podesno, da se namah ustraja koja sekcija, a kamo li više njih, a pogotovu zabavne sekcije. To bi lako u novim zbornicima moglo pomutiti pravi pojam o kongregaciji, te bi ono, što je tek sredstvo, mogli držati za glavnu svrhu kongregacije! Počekajmo, dok se kongregacija dobro ustali te zadoji pravim duhom; a tek onda se oprezno latimo osnivanja sekcija. — A ne će valjda ni onda biti uputno, osnujemo li tri, četiri sekcije najedamput,

već jednu za drugom. Bit će bolje, da ne osnivamo nove sekcije, dok nijesu stare u potpunom cvatu, dok se u kongregaciji ne opazi neki previšak sila i revnosti, dok nema svih preduvjeta, da se za novu sekciju možemo stalno nadati dobru uspjehu.

Način pak, kako će se osnovati sekcija, može biti različit. Ili sâm upravitelj protumači sekciju, njezinu zadaću, korist, uvjete sudjelovanja, te pozivlje, da se jave, koji hoće: „Dobrovoljci naprijed!" ili će, što je obično bolje, privatnim razgovorima pobuditi inicijativu jednoga ili drugoga revnijeg i vještijeg zbornika. Ovi će onda, pošto su se za stvar zagrijati, prijedlog iznijeti na javnost, tumačiti i zagovarati. To bi oni mogli učiniti najprije u vijeću, a kad ono pristane, u javnoj skupštini cijeloga zbora. — Treći način bi bio, da se cijeli zbor pozove, neka svaki razmišlja, koje bi se sekcije imale osnovati. Iza nekoliko dana i dobre priprave cijeli bi se zbor sazvao na javno i opće viječanje, na kratki dogovor. Tu bi pojedini iznijeli svoje prijedloge, obrazložili ih govorom ili referatom, a na koncu bi se glasovalo. Konačna bi odluka kao svagdje bila kod upravitelja.

Je li odluka pala, javit će se članovi, koji žele pristupiti, ako to nijesu možda već prije učinili. Za neke sekcije dosta je 3—5 članova, za neke hoće se veći broj. No neka ne budu isti zbornici u toliko sekcija, da jedva mogu svim preuzetim dužnostima udovoljiti, dok drugi planduju!

2. Kad je tako sekcija osnovana — željom zbornika, odlukom upravitelja i pristupom članova — onda je valja što bolje **organizovati**. Najprije će članovi sekcije među sobom izabrati predsjednika. Neka po mogućnosti ne bude isti zbornik predsjednik više sekcija. Treba li, izabrat će se još i podpredsjednik, tajnik, blagajnik, povjerenici i drugi odborski članovi.

Kao što ovaj odbor — ako ga uopće bude — tako će i cijela sekcija držati svoje redovite i izvanredne sjednice i sastanke. Tu će u bratskom dogovoru podrobnije odrediti zadaću, dijeliti među se posao, viječati o sredstvima i poteškoćama, i svaki će izvješćivati o svojem radu i uspjehu. Neka se o glavnim stvarima i o zanimivijim slučajevima vodi zapisnik u posebnoj bilježnici, i neka se od vremena do vremena izvijesti vijeće pa i cijela kongregacija.

Razumije se, da se u sekciji ništa ne čini bez znanja i odobrenja upraviteljeva, nego da sve stoji pod nadzorom vijeća.. Stoga će sjednicama redovito ili bar češće prisustvovati upravitelj ili nadstojnik; a predsjednik ili jedan viječnik imao bi dužnost, da redovito izvješćuje upravitelja i vijeće o stanju i radu sekcije. — Preporuča se, da se za svaku sekciju sastave posebna pravila, za koja je, kad ne diraju u bitnost kongregacije, dovoljna potvrda upraviteljeva.

*

1. Iza svega, što rekosmo o sekcijama, ne će nam valjda nitko poreći, da su to eminentno savremene i praktične uredbe, koje se, po riječima novih pravila, „divno slažu s duhom kongregacijâ." (V. pravilo 42.)

A tko je sâm na svoje oči dulje motrio rad i djelovanje dobro uređenih sekcija, taj ih ne će dosta znati nahvaliti. On će nas uvjeravati, da sekcije kongregacijama udahnjuju neobičan život, veselje, revnost i oduševljenje.

Malo po malo zbornicima se oštri oko, širi srce; budi se razumijevanje i zanimanje za Crkvu Kristovu, za katolički pokret, za vjerske i socijalne potrebe društva. Zbornici postaju apostoli, sve okretniji, sve požrtvovniji, pravi anđeli ljubavi. Svaki u ovoj ili onoj sekciji nalazi polje rada, što odgovara upravo njegovoj ćudi, njegovu ukusu, njegovim darovima i silama; svaki u svom pregnuću nađe istomišljenih drugova; a zajedničkim se radom članovi sve uže među sobom sprijatelјuju i bratime, te kongregacija postaje *„cor unum et anima una* — jedno srce i jedna duša" (Djela ap. 4, 32).

Djelovanje se kongregacije divno razvija ekstenzivno i intenzivno. Rode li kongregacije bez sekcije plodom trideseterostrukim: pomoću sekcija rodit će šezdeseterosrukim, pa i stostrukim plodom. Jasni ciljevi, dioba rada, međusobna pobuda, zajednički pregalački rad vode od uspjeha do uspjeha, a svaki je uspjeh slatka nagrada za uloženi trud i pobuda za novu, još veću revnost.

Koje čudo, što su takove kongregacije zbornicima sve i sva, upraviteljima pravo milje i omilje, te jednim i drugima zadovoljstvom i veseljem svaku žrtvu obilno naplaćuju.

2. Ne preostaje nam drugo, nego da sekcije, koje u našim kongregacijama već opstoje, ako je moguće, još bolje uredimo, a po okolnostima i nove osnujemo.

Rasprava.

O. Kujundžić: napominje sekciju kongregacije učiteljskih pripravnica u Sarajevu, koja se bavi ručnim radom za oskudne crkve; učiteljica može biti na selu od velike pomoći župniku na pr. šivanjem, pranjem i popravljanjem crkvenoga rublja. Za taj posao često na selu nema sposobnih osoba. Treba buditi u zbornicama smisao za skrb oko župne crkve. Ista kongregacija prevodi na hrvatski jezik Dossovu knjigu „Die weise Jungfrau"; poslije će kao učiteljice širiti ovu i druge knjige, što će ih njihova kongregacija izdati.

Mgr. Proštenik dodaje, neka bi i gospojinske kongregacije imale sekciju za crkveni ručni rad.

Dr. Dočkal kaže, da valja jednu sekciju spomenuti, do koje je njemu mnogo stalo, a ta je sekcija misijska, napose

Apostolstva sv. Ćirila i Metoda. Nešto prinosa prinosa pritječe i od kongregacija, no moglo bi ih biti više baš od kongregacija, jer su ovakva povjereništva sigurnija od mnogih drugih, koja propadnu, čim bude na pr. kateheta, kapelan itd. premješten.

Dr. Lončarić pridružuje se i preporuča, neka bi Apostolat sv. Cirila i Metoda na početku školske godine razaslao upraviteljima Marijinih kongregacija cirkulare, da se podsjete.

Dr. Dočkal još želi, da se osnivaju sekcije sv. krunice; neka se po zaključku vijeća izmoli svaki dan na pr. 1 desetica; tako je on uveo kod svojih realaca.

Dr. Simečki ističe važnost euharističkih sekcija, navlastito u raskolničkim krajevima, gdje prijeti opasnost indiferentizma. Iznosi svoje iskustvo u tom pogledu. U jednom mjestu otvarao se tabernakul samo za pet čč. sestara; kongregacijom se polučilo, da je u svibnju bilo preko tisuću, a o Božiću do 1200 pričesti. Djeca skupila preko 40 kruna za velum ciborija! Što se tiče misijske sekcije, želi saznati mišljenje skupštine, da li je uputno u raskolničkim krajevima spominjati „sjedinjenje". Skupština drži, da neka se bez bojazni spominje.

O. Bencetić konstatuje, da se literarnim sekcijama podavalo previše važnosti; posljedica je bila, da se je nutarnji život gdješto odnemarivao. Jedan inače dobar zbornik na pr. nije znao Vjerovanja. Danas je ponešto bolje, jer se vjernici približuju presvetoj Euharistiji.

Mgr. Proštenik: Nije dobro, da đaci gdjegdje imadu sekciju bez upravitelja.

G. Ivanković upozoruje na postupanje stanovitih natražnjaka, koji su pred svećenikom slatki i medeni, a inače ruju proti Crkvi. Preporuča ustuk proti tome. Predlogu se priključuju među ostalima *o. Bencetić* i *o. Kujundžić*, koji napose ističe, da tu treba apologijska sekcija, gdje će zbornici naučiti, što treba odgovoriti na kojekakve natražnjačke prigovore.

Na koncu prihvaća sastanak predloženu rezoluciju uz jedan dopunjak. Rezolucija glasi ovako:

Sekcije su vrlo savremeno i praktično sredstvo za procvat i uspješnije djelovanje kongregacija. No neka se odaberu takove sekcije i tako neka se urede, kako će što bolje služiti bitnim svrhama, napose nutarnjem životu zbornika i apostolskom duhu kongregacija. Osobito se preporučuju sekcija: euharistična, sekcija za dobru štampu, sekcija za katoličke misije one, koje više odgovaraju savremenim ili mjesnim potrebama na polju kršćanske ljubavi i apostolata.

VII. Referat.

P. TEOFIL HARAPIN, Varaždin.

Kongregacija prema drugim mjesnim društvima.

August Horneffer, poznati publicista, napisao je u listu „Tat" (V. Jahrg. S. 422 sq.) i ove riječi: „Tko misli, da je katolicizam u sebi prazna (hohle) moć, koja se suzdržaje od potpunog rasula jedino još neduhovnim prisilnim sredstvima, bit će za nj pametnije, ako svoju pozornost svrati na katoličko đaštvo na njemačkim visokim školama. Pa ako organizacije ovih katoličkih đaka i ne uživaju osobitih simpatija kod akademskog svijeta i prem su mnogi držali, da im se mogu uspješno suprostaviti zlovoljom i porugljivim prezirom, ipak se i nadalje snažno razvijaju i tko ima oči, opazit će, da taj porast ima dobrih razloga u današnjim okolnostima. *Nije to vanjski pritisak*, koji potiče čete ovih mladića, da se u slobodnim svojim mladim godinama skupljaju oko vjerske zastave, pa slijepom vjernošću slijede naputke svećenstva i njegovih političkih prijatelja; da marljivo sudjeluju kod crkvenih uredbi, ophoda, vjerskih vježbanja i predavanja, katoličkih vijećanja i kongresa. Oni su vazda spremni, da skoče za katoličku stvar u borbu, a pri tom ne zanemaruju ni svojih nauka ni prilika za đačko veselje i pustopašnost. Tako posjeduje katolicizam u katoličkim đačkim savezima (i nekim drugim vjerskim organizacijama) *zalog za mir i borbu*, koji ga lišava brige za budućnost, kao i dužnosti, da navađa daljnje dokaze za *svježost životn katoličkog ideala*. Jer gdje mladost *svojevoljno* sudjeluje, tu ne može biti sama ukočenost i izrođenje, tu mora biti na koji mu bilo način neko polje za idealizam i mladenačku djelotvornu silu . . . Prava vrijednost tomu katol. đaštvu potječe iz te okolnosti, što se ti mladi ljudi dadoše u službu velike stvari, koja daleko nadmašuje svrhu visokih škola. Oni su, kao nekoć humanistički crno-crveno-zlatni, izvidničke i pomoćne čete jednoga sveopćega duševnog pokreta." (Dr. eoc. publ. Hans Rost: die Kulturkraft des Katholizismus, 252 sq.)

Možda Vam se, p. n. gg. čini čudnim, što navađam taj tako dugi citat? Navađam ga, jer sadržaje u sebi sve ono, što ću u kratko sada reći. Moja je najme dužnost, da nešto reknem o odnošaju kongregacija naprama drugim katol. društvima.

*

Jedno stoji, naime, da sva katol. društva imadu težiti za pravim, katol. duhom u javnosti i privatnom životu. Ali sva katolička društva ne upotrebljavaju ista sredstva za taj cilj, zašto imadu i različita pravila. Sada nastaje pitanje, nisu li ta pravila takova, da zahtijevaju kod ovog ili onog društva neku užu svezu među članovima, koja te članove spaja u takovu grupaciju, da se donekle izolira od ostalih kat. društava?

U konkretnom slučaju radi se o našim Marijinim kongregacijama. A dozvolite mi, da ovdje istaknem baš gimnazijalne kongregacije. Na selima će veoma teško doći do takovih pitanja, jer i obično nema drugih kat. društava, a i u gradovima, ako i ima koja kongregacija „devoti feminei sexus", ostat će to pitanje za nju više teoretsko. Drugačije je to kod višeg i srednjoškolskog đaštva. Za kongregacije ne može biti sumnje, da su posvema i isključivo vjersko udruženje, upravo kao što su to sve druge kongregacije, koje živu u samostanima u redovničkom odijelu, s tom dakako razlikom, da ne polažu zavjeta i ne živu u zajednici. To je dakle u pravom smislu crkvena služba, kao što je na pr. Treći Red, pravi crkveni red, koji ima svoje crkveno poglavarstvo, koje s njim upravlja. I kongregacije imadu svoje crkveno poglavarstvo, koje se sastoji: a) od *biskupa,* kojemu jedinome iza sv. Oca pape pripada pravo, da u svojoj biskupiji podiže bilo koju mu drago kongregaciju, pa tako i Marijinu; b) od *moderatora,* koji ima biti svećenik i to onaj, koga biskup imenuje; (govorim o kongregacijama, koje su izvan isusovačkih kuća podignute); c) od *vijeća,* koje može prema pravilima imenovati ili sam moderator, ili se pak bira od članova u sporazumu s moderatorom.

Iz toga slijedi, da kongregacija nije kakovogod mu drago katoličko društvo, kao što su na pr. hrvatska akademička katolička društva ili radnička društva, koja stavljaju u svojim programima za bazu otvoreno katoličko nastupanje u javnom životu i ne primaju nikoga, tko tih načela ne priznaje, ili ih seboji javno ispovijedati. Prema tomu je jasno, da je svaka pojedina kongregacija posebno moralno tijelo, neovisno bilo o kojoj drugoj kongregaciji, bilo o kojem drugom katoličkom društvu, već ovisi jedino o biskupu i o Generalu Družbe Isusove, u koliko je koja kongregacija pridružena „Primae-primariaé u Rimu. Jasno je dakle, da se nijedno drugo katol. društvo ne smije miješati u poslove kongregacije, niti ima ikakovo pravo nadzirati ili upravljati članove tih kongregacija ili u njima osnivali kakove sekcije u ime katoličke organizacije. Svaki crkveni red, svaka kongregacija već je u sebi katolička organizacija. Da li će ti redovi i kongregacije nastupati gdjegod zajednički, to ovisi o međusobnom sporazumu, a ne o dekretu vodstva ovoga ili onoga katoličkoga društva.

Kolikogod se međutim kongregacije ističu kao posebne korporacije, neovisne o drugim korporacijama i kolikogod naglasuju i moraju naglasivati, da se ne žele miješati u poslove drugih katoličkih društava, i kakogod ne mogu dopustiti, da se drugi miješaju u njihove, ipak ne smiju zaboraviti na zajednički cilj svega katoličkog pokreta, naime oživljenje katoličke svijesti u javnom i privatnom životu. Stoga je dužnost svake kongregacije, da se postavi u prve redove, kada treba ustati na obranu vjere u javnosti, treba poći pa makar i u otvoreni boj protiv onih društava, koja imadu izrazito protukatolički smjer ili su pogibeljna za ćudoređe kršćanskog puka. Ponajprije nijedan član kongregacije ne bi smio držati njihovih glasila, pa mora i na oprezan način i druge odvraćati od njih. Zatim treba i u javnosti pokazivati zle posljedice djelovanja dotičnih društava i odvraćati katolike, da ne pristupe u takva društva i slično. Dašta, da i tu treba postupati oprezoo, a navlastito čuvati se, da ne budemo grubi i ujedljivi, a svakako moramo biti odlučni.

„Non sibi soli vivere, sed et aliis proficere vult Dei zelo ductus , rekao je veliki reformator trinaestoga stoljeća, sveti Franjo Asiški. To pravilo ima vrijediti i za kongregacije. Stoga treba, da kongregacije ondje, gdje nema drugih katoličkih društava, nadomjeste taj manjak osnivanjem tako zvanih sekcija, na pr. literarnih sekcija, pjevačkih, glazbenih sekcija i sličnih. Sve to ima svrhu, da se i sami zbornici vježbaju u dobru i da to bude sredstvom, kojim stupamo u javnost, da nadoknadimo manjak drugih društava, a time da privučemo u svoje kolo one, koji još spavaju. Ali svaka pojedina kongregacija nije kadra toga sama izvesti, ako nije pravo čudovište izabranih ljudi Stoga je potreban uži doticaj između samih kongregacija, n. pr. u bližim županijama, a napose u gradovima, gdje bi se kongregacije mogle zajednički izvesti, što jedna sama nije kadra. Držim dakle, da je potrebno, da sve kongregacije istoga spola barem u pojedinim gradovima stupe u uži odnošaj i da se skupe na zajednički rad. Kako će se to izvesti, stvar je dotičnih moderatora, koji bi mogli mudrim načinom pripremiti tlo za zajednički nastup u pojedinim prigodama.

Ali ne samo zajednički nastup među kongregacijama već i s drugim katoličkim društvima! Ako i naglasujemo, da su kongregacije zasebna društva, time ipak, mislim, da ne smijemo s vida pustiti općenitih potreba svekolike katoličke organizacije; mi ne smijemo graditi između jednog i drugog katoličkog društva kineskoga zida. Često se događa, da nastanu raspre među vođama katoličkoga pokreta, a najviše puta s nesporazumaka, koji mogu razrušiti i velebnu zgradu, teškom

mukom sagrađenu. Najštetnije je za katoličku stvar, kada pojedina društva počnu naglašivati: „Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephae: ego autem Christi" (I. Cor. 1, 12). Treba dakle istina znati, što je moje, što je tvoje, ali treba znati i to, da je to sve skupa *naše!* Uprava ove kongregacije je *moja*; uprava onog društva *tvoja*; uzajamnost katolička je *naša!* Trebaš li ti pomoći, pozovi u pomoć sposobne kongreganiste; treba li pomoći kongregacija, priskoči u pomoć ti sa svojim članovima. Ti možeš posjećivati nas, a mi tebe — ali ne tako, da se jedan drugomu postavljamo za auktoritet ili vođu, već da se prijateljski oduševimo za zajednički cilj. Tako ćemo imati zbilja, osobito u đačkim društvima žive dokaze za svježost života katoličkih ideala, izvidničke i pomoćne čete jednog sveopćeg duhovnog pokreta, gdje se stupa različitim stazama, ali k istoj meti. Tako ćemo imati, navlastito u đaštvu ono, što sam na početku spomenuo.

Time je ujedno riješeno pitanje, da li može kongreganista postati članom kojeg drugog katoličkog društva? Odgovor je kratak: Nema potrebe, kad smo i onako vezani na uzajamnost. Želi li pak tkogod, da bude članom više organizacija, može i to, dakako po savjetu upraviteljevu, te uz obvezu, da će se svagdje vladati kao dobar kongreganist. Svaki drugi organizatorni rad, pa makar i pod firmom katolicizma, pretvara se u *zatorni* rad bez organizma.

Velika je nespretnost vrbovati članove iz jednog katoličkog društva u drugo, kao da se tobože to društvo još ne nalazi u katoličkoj organizaciji. Najveća katolička organizacija je sama sv. Crkva, pa tko joj je bliži u načelima života taj je najbolje katolički organiziran! Neka dakle svako katoličko društvo protegne svoje djelovanje na one, koji se nalaze još izvan kruga katoličkih društava, pa će time više učiniti za katoličku organizaciju, nego li da osnuje kakovu sekciju u kakovom već izrazito katoličkom društvu. Oni bo, koji jednako misle i osjećaju, lako će se naći u času potrebe.

Završujem sa sv. Pavlom: „Obsecro autem vos fratres per nomen Domino nostri Jesu Christi: ut idipsum dicatis omnes et non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia" (I. Cor. 1, 10), scilicet catholica!

Predlažem dakle dva konkretna zaključka.

Rasprava.

Glede prve rezolucije svi govornici bijahu jednodušni u stvari, tek glede forme i stilizacije bje izneseno više prijedloga, dok nije rezolucija u konačnoj redakciji napokon primljena. Išlo se pak tom rezolucijom poglavito za tim, da se onemogući svako nepozvano uplitanje u kongregaciju ili u njezine sekcije.

U tu svrhu pomno je izabrana svaka riječ rezolucije, dok napokon nije bilo više nijednog prigovora ni prijedloga.

G. Galović naglasuje, da kongregacija ima da bude elita, dok se za katolička društva ne traži elita. Kongregacija ne će poći krivim putem, jer ju nadzire crkvena vlast.

O drugoj točki (rezol. 2.) povela se odulja rasprava.

Dr. Lončarić upozoruje na opasnost, što prijeti zbornicima, ako stupe u tako zvana indiferentna ili bezbojna društva. Iznosi primjer iz nedavne prošlosti, gdje se u jednom srednjoškolskom glazbenom društvu pokazalo, kako su takva neutralna društva propast mnogim zbornicima. Savjetuje, neka upravitelji nipošto ne dopuste, da njihovi zbornici budu članovi takovih društava.

O. Harapin priznaje opasnost ovakih društava u većim gradovima, no u malim mjestima nema tolike opasnosti. Neka sudi upravitelj.

O. Bencetić upozoruje na osamljenost, kojoj se izvrgavaju katolici, ako ne budu surađivali u bezbojnim društvima. Gdje baš nije pogibelji, tamo budimo nešto blaži. Kadšto se može indiferentno društvo osvojiti i voditi katoličkim smjerom. Tako su se na pr. u Vukovaru upisale kongreganistice u Društvo hrvatskih gospođa i osvojile ga.

Dr. Lončarić veli, da je imao na umu samo srednjoškolska društva. U Zagrebu su sasvim druge prilike nego li vani. Mi smo pomagali indiferentna društva, a danas su pokretaška, dotično slobodnozidarska. Srednjoškolac nema tolikog vjerskog uvjerenja, pa su stoga za njega ovakova društva opasna.

Napokon se prvobitnoj rezoluciji dao taj oblik, da se prepusti sudu upraviteljevu, je li nije li uputno, da zbornici pristupe u druga mjesna društva.

Prihvaćene rezolucije glase:

1. Članom drugih katoličkih društava mogu se pripustiti kadikad u pojedine sekcije i na zborničke sastanke tek kao dobro došli gostovi, i to samo uz privolu i sudjelovanje upraviteljevo.

2. Da li se može članovima kongregacije dopustiti, da stupe u druga mjesna društva, o tom odlučuje upravitelj.

B) Poslije podne.

VIII. Referat.

PERICA PETAR D. I. Zagreb.

Kako da procvatu đačke kongregacije Marijine.

Slavni sin asiškog patrijarhe, sv. Leonard Porto-Mauricijski, običavaše kazati: „Ako sam ikada što dobra učinio, a prije svega što nisam u mladosti propao, to imam da zahvalim zboru Marijinu." Bio je naime Leonard već kao đak isusovački u Rimu uvršten među vitezove nebeske Kraljice. A bl. Ivan Eudes, utemeljitelj redovničke zadruge Eudista nazvao je svoj ulazak u Marijinu kongregaciju izvorom svoje sreće.

Bilo bi suvišno raspravljati ovdje pobliže o važnosti đačkih kongregacija; ta one su nikle ponajprije u školskim prostorijama, a neko su vrijeme bile kanoti monopol đački. Valjda dvije trećine lovorika, kojim se okitiše zbornički stijegovi, pripada upravo đačkim zborovima. Možda većina glasovitih muževa, kojima se ponosi zbor Marijin, udariše temelj svojoj veličini u kojoj đačkoj kongregaciji. To poimence vrijedi skoro za svekolike svete i blažene zbornike.

Nego ipak gdje-gdje — pa i kod nas — pada vrijednost đačkim kongregacijama baš kao papirnatim novcima u ratno doba. Komu je stalo do katoličkog preporoda Hrvatske, nastojat će, kako bi se pridigla ta vrijednost, kako bi naime procvale naše đačke kongregacije.

Vrijednost svakog društvenog organizma raste ili pada vrijednošću članova i uprave, te sa vrijednošću njihove djelatnosti.

I. Članovi.

Ponajprije onako usput jednu riječ o koedukaciji u kongregacijama đačkim. Ne samo na sveučilištu nego i na raznim srednjim školama viđamo ne rijetko na istim školskim klupama i sinove Adamove i kćerke Evine. Nije sad naš posao, da to prosudimo i osudimo. O pogibeljima koedukacije barem u srednjim školama uvjereni su svi umni kat. pedagozi. A šta da reknemo istom u koedukaciji u zboru Marijiuu? Poznato je, da se kongregacija, otkada opstoji, pri uzgoju ravna načelom

diobe po staležima. Iskustvom je pobila sve prigovore proti tome načelu. Nu ako kongregacija iznimno trpi neku mješavinu staleža, n. pr. radnika i obrtnika, mora da odriješito osudi koedukaciju spolova, naročito u najopasnijim mladenačkim godinama.

Izbor-četa. Impozantno je vidjeti veliku brojnu korporaciju. Ponosom se i srčanošću napunjuju grudi svih članova. Neka se slobodno u poniznosti ponosi i upravitelj đačke kongregacije mnoštvom članova, ako samo ne moradne zavapiti s Izaijom (9, 3) „Multiplicasti gentem, non magnificasti laetitiam." Napose prijatelja školske mladeži može lako zavesti napast, da kod primanja u kongregaciju zanemari staro prokušano pravilo „elite". Htio bi „omnibus omnia fieri", da sve predobije za Krista; samo ne bi smio smetnuti s uma, da kongregacija nije korablja Noina — za sve vrsti životinja. Kongregacija je izbor-četa, u kojoj kvantitativni princip — princip mnoštva — mora ustupiti mjesto kvalitativnom. Takvoj četi može se obično reći „malena je, ali hrabra". Što je dakle mjerilo sposobnosti za đačku kongregaciju?

Ponajbolji u kreposti i u naucima — U kreposti: Dakako to je krepost početnika, krepost nestašne mladeži. Između kongregacije i crkvenog reda ima neka analogija. Za kandidate redovničkog staleža ne zahtijeva se „status perfectionis" kao za biskupsku službu. Ali se zahtijeva iskrena težnja za savršenošću i neka sposobnost za nju. Slično vrijedi i za aspirante kongregacije. Da se upravitelj s vijećem o tome uvjeri, nek pogleda u izvjesnici red iz vladanja i marljivosti, nek se raspita kod profesora, barem kod vjeroučitelja, a u prvom redu kod školskih drugova dotičnika, koji su zbornici, a ujedno u vijeću. Ako su đaci zbornici savjesni, najpouzdaniji su savjetnici kod primanja novih članova. Kadikad će možda morati upravitelj da uzme malu korekturu njihova suda, u koliko su prije prestrogi nego preblagi. Kandidatova će se krepost prokušati i ustaliti u kandidaturi. Za to se mora uz instruktora i nadstojnika zauzeti također upravitelj i privatnim razgovorom — osobito ako su zreliji đaci.

Ponajbolji u nauci: Stara deviza đačkih kongregacija glasila je: „In pietate literisque progressus". — U đačkom zboru ima biti „elita" i u naucima. Ne mislim da moraju biti sve sami odlikaši; ali j.dva da će iznad ništice stajati vrijednost one kongregacije, koja trpi u svojoj sredini propalice — pa makar ne bili sami krivi svojoj propasti. Još više! Barem kod primanja morao bi svaki zbornik donijeti sa sobom dobar prvi red, tko donese preko polovicu „dovoljnih" od toga će se za kompenzaciju s pravom zahtijevati uz ustrajnu marljivost i neki viši stepen pobožnosti i mladenačke kreposti ili — ne će biti primljen.

Svi ovi zahtjevi nisu dakako apsolutni, nego relativni, kao što je relativan i pojam „elite". U kojem zavodu ljepše cvate krepost i znanost, tamo će i zahtjevi biti veći, ali redovito i veći broj zbornika; to napose vrijedi za konvikte i sjemeništa. Prema tome ne može se ništa reći, u kojem razmjeru ima stajati broj zbornika spram broja ostalih đaka zavoda. Trećina, polovica, a najviše i iznimno dvije trećine, da ostali bolji elementi ne budu odviše potišteni, budu li u prevelikoj manjini. Ko bez potrebna izbora množi članove kongregacije, taj množi buduće protivnike kongregacije, a i Crkve. Neprikladni elementi, kad ostave redove kongregacije povuku često za sobom i druge. Takovi su renegati ponajopasniji neprijatelji — „Poturica gori od Turčina".

Ako je četica vrsnih boraca brojem ojačala preko 60, već bi trebalo misliti na paralelke ne može li se osnovati posve nova kongregacija — jedna za više, druga za niže razrede. Ove skupine bi mogle n. pr. 2 put mjesečno imati zajednički sastanak, a po jednom svaka za se.

Vrtlari znadu jednostavno ali veoma uspješno sredstvo, da im se voćke što bujnije razviju i što obilnije rode — oni ih kljaštre. To treba da čine i vrtlari kongregacije — upravitelj s poglavarstvom. Ko na vrijeme izluči nevaljala člana, dobit će naskoro barem dva čestita; a ko zadrži nevrijedna, izgubit će s njime najmanje još jednoga.

Nego vrijednost i spasonosan utjecaj kongregacije na okolinu rezultat je dvaju čimbenika i kakvoće i količe. Šačica zbornika — pa bila neznam kako vrsna — redovito će se ignorirati. Stoga valja da kongregacija poput zdrava organizma i sama se brine za svoj p r a s t. Neke kongregacije imaju za to posebnu sekciju. Na friburškom sveučilištu u Breisgau dobiva posebni odbor kongregacije akademičara od sveučilišnog tajništva točne adrese svi katoličkih novo došlih đaka. Članovi odbora obilaze te novajlije, da ih predobiju za kongregaciju. U ljetnom semestru g. 1913. brojio je ovaj zbor takvih **600** članova prisutnih — od toga 363 nebogoslova!

II. Uprava.

1. Upravitelj. Vrstan poznavaoc biti Marijine kongregacije veli, da upravitelj ima biti d u š a, životni princip kongregacije.

Specifično različni organizmi trebaju specifično različite životne principe pa tako i đačka kongregacija. Kažu, da možda za nijednu kongregaciju nije teže naći sposobna upravitelja nego za đačku.

Ima li to biti k a t e h e t a i l i k o d r u g i? Na svjetskim zavodima, bit će uputnije, da vjeroučltelj kongregaciju prepusti kojem drugom svećeniku — osobito ako je školskim satovima preopterećen, jer đaci obično ne vole također izvan škole imati posla sa službenim faktorima školskim.

Ali ne koji mu drago svećenik, već o d s t o — j e d a n! U kongregaciji, obitelji Marijinoj ima da prezes bude i o t a c i m a j k a: otac, da djecu rasvjetljuje razumom i ravna voljom, majka, da ih grije i njeguje čuvstvom i srcem. To trebaju osobito oni zbornici, što se bave naucima daleko od obiteljskoga ognjišta. Kao ocu hoće se upravitelju razboritosti i čvrste ruke, a kao majci hoće mu se srce puno nježne sućuti za njihove slabosti.

„Vatra i voda su dobre sluge, no zli gospodari", veli naša poslovica. A to vrijedi za mladež, napose za đake. Upravitelj ima da vještom, snažnom desnicom tu elementarnu mladenačku silu na dobro upravi.

Đaci — napose veći — očekivaju od upravitelja neku o p ć u n a o b r a z b u, a prije svega f i l o z o f s k u i t e o l o š k u, da se mogu s pouzdanjem na nj obratiti u vjerskim sumnjama.

Mladost, doba poleta i poezije treba o d u š e v l j e n a provodiča na stazi života, koji će joj sa zastavom zbora u ruci uvijek dovikivati: „Excelsior! Ad maiora natus es!"

Mladost — r a d o s t, ne voli mrka lica ni namrštena čela; a rado sluša nedužnu doskočicu također iz usta svoga uzgojitelja. I ako upravitelj posijedi, valja da ostane mladić među mladićima.

Upravitelju đačke kongregacije mora prije svega da je srce rasplamćeno čistom l j u b a v l j u s p r a m đ a š t v a, onom ljubavlju, koju veliča sv. Pavao pred Korinćanima (1 Kor. 13, 4 sq.): Charitas patiens est, benigna est..." Treba da upravitelj s apostolom nastoji svima svojim štićenicima postati sve. Takav upravitelj nek bude mali Filip Neri, mali Don Bosco ili Adolf de Doss. Osobito nek se može reći o njemu, što i o sv. Ignaciju Lojolskom: kako je svaki njegov podanik mislio, da njega najviše ljubi. Samo da ne uzgaja Josipâ i Benjaminâ!

Hoće li da bude svima sve, treba da ima o b i l n o v r e m e n a na raspolaganje, da njegovi mladi prijatelji obično nađu otvorena vrata njegove sobe, a na tim vratima nek stoji natpis s jednog samostanskog ulaza: „Porta patet, magis cor" — „Vrata su otvorena, a srca još više".

2. Poglavarstvo. Zgodno se veli, da je kongregacija sa svojim ustavom slika katoličke Crkve.

U kongregaciji zastupa upravitelj monarhični elemenat, aristokratični poglavarstvo, u koliko ima da to bude skupina ponajboljih zbornika dok demokratični zastupa također isto poglavarstvo, u koliko utjecajem cijele kongregacije svaki zbornik može postati njegovim članom.

M o n a r h i č n i e l e m e n a t. Neka samo i poglavarstvo i sva kongregacija dobro znade, kakav pravni položaj uživa upravitelj prema općim pravilima, t. j. da može i posve samostalno i nezavisno od poglavarstva izdati naredbe, potrebne za dobrobit kongregacije. Nego bilo bi više na propast nego li procvat i đačke kongregacije, kad bi se upravitelj češće i bez važnijih razloga ovim svojim pravom poslužio. A ne će tako biti na to ni prisiljen, bude li vješto rukovodio poglavarstvo i svoje prijedloge u vijeću dovoljno obrazlagao.

A r i s t o k r a t s k i e l e m e n a t — više poglavarstvo, neka bude u istinu vijeće ponajboljih, elita od elite. U đačkim se kongregacijama kadikad zaboravlja, da se naročito članovi poglavarstva moraju isticati napretkom u naucima, ne ćemo li, da potkopamo ugled poglavarstva. Iznimke u tom pogledu bili bi oni đaci, koji bi u neobičnoj mjeri imali „donum regiminis" ili „donum consilii".

Valjana uprava đačkih kongregacija traži da u višem poglavarstvu bude zastupan po mogućnosti svaki razred. Ugled mlađih članova neka na osobiti način štiti upravitelj.

Ako je kongregacija đačka najbolja škola za uzgoj katoličke inteligencije, onda je poglavarstvo kongregacije v i s o k a š k o l a z a o d g o j u m n i h i s n a ž n i h v o đ a katoličkog naroda. Toga neka upravitelj nikad ne pusti s vida. Mjesto da on sam neprestano iznaša nove predloge, neka radije nastoji, kako bi u svim zbornicima — u prvom redu među članovima poglavarstva — razvio inicijativu, poduzetnost, kako bi ih potaknuo na samostalnu radinost.

I d e m o k r a t s k o m e l e m e n t u pružaju opća pravila dolično mjesto u kongregaciji. Ali danas valja da uprava đačkih kongregacija pripazi, da i zbornike ne bi zanijeli vali nezdrava demokratizma. Poznato je, da su đaci od vajkada bili pristupačni prevratnim idejama. Samo sobom se razumije, da ne potječe od nezdrava demokratizma t. zv. generalno vijeće, što se uvelo i u cvatućim kongregacijama đačkim. Samo da se to vijeće ne drži prečesto; bilo bi dosta jednom ili dva puta na godinu.

III. Djelatnost.

Bude li tijelo i duša zdravo, bit će i njihova d j e l a t n o s t dobra, jer „agere sequitur esse".

U fizičnim organizmima opažamo dvojaku djelatnost: nutarnju: za razvitak i usavršenje samog organizma, i vanjsku: što se odnosi na okolinu njegovu.

1. Nutarnja djelatnost kongregacije ide poglavito za prvom specifičnom svrhom njezinom: za *samoposvetom* zbornika pod okriljem i po uzoru nebeske Kraljice.

U radu za tu samoposvetu zbornika neka ne smjera upravitelj ni previsoko ni prenisko. Ne previsoko, jer velikim dijelom to su obična djeca Adamova, a ne privilegovani mezimci milosti. Ni u sjemenišnim zborovima ne smijemo zaboraviti, da ne uzgajamo novake kojega duhovnoga reda. A ni prenisko, jer povijest svjedoči, da su upravo đačke kongregacije bile rasadišta mnogih svetaca. Za vanjsko držanje u pobožnim vježbama neka ostavi ponešto individualne slobode, osobito većim đacima; samo nek ne trpi karikatura sv. Alojzija! Ne će li da uzgoji religijoznih formalista ni sentimentalista, mora da im upravitelj otkrije značenje i vrijednost pobožnih obreda ističući, da ti vanjski znakovi nisu glavno, nego nutarnje osobno raspoloženje; ali u tom raspoloženju da nije bitno ni mašta ni čuvstvo, nego razum u pratnji vjere, te iskrena volja s dobrom nakanom. Zanemari li to, mnogi će mu se pomalo otuđiti od kongregacije, a s vremenom i od vjere.

Da se referat ne otegne previše, razredat ću u nekoliko skupina ponajvažnije o nutarnjoj djelatnosti.

V o j n i č k i d u h. Mladež svih naroda, — a poimence hrvatska, lako se zagrije duhom junačkih pređa. Taj duh vojnički njeti u đačkim srcima narodna povijest. Prezes neka osloni na to upravu kongregacije. Zbor Marijin se i onako rado naziva izbor-četom dobrovoljaca Marijinih vitezova. To će mu olakotiti posao, da provede među članovima nužnu disciplinu i točnost u pohađanju sastanaka, vijećanja, sv. sakramenta, šutnju u kapelici, spremnu poslušnost spram zaključka poglavarstva i naredaba upraviteljevih. Ideja viteške dobrovoljačke izbor-čete dizat će u mladim grudima neki sveti ponos, kojim će gaziti ljudski strah i obzir, inače prirodan mladenačkoj dobi. Podržavat će ta ideja među njima i vezu međusobne sloge i kolegijalne uzajamnosti, bez koje će kongregacija za đake brzo izgubiti privlačivost.

Čuvajući se isprazne vanjštine i površnosti, ne će zaboraviti na prokušano pedagoško pravilo starog i novog zavjeta: p o m o ć u s j e t i l n o g a voditi čovječanstvo do n a d s j e t i l n o g a: ut per visibila „ad invisibilium amorem rapiamur". Ako je to važno za sve ljude, puno je važnije za omladinu, u kojoj se bujnije razvija senzitivni život nego intelektualni, čuvstvo jače nego slobodna volja; a napose za školsku mladež, koja se danas sve to općenitije izobrazuje po sistemu zorne obuke.

U zborničkoj kapelici nek joj oko privlači lijepo iskićen oltar, uhu nek ugađa milozvučna crkvena pjesma, srce i maštu zaokuplja živahna, zanimiva egzorta, isprepletena lijepim citatima, prispodobama i primjerima. Sve ovo neka se potencira na veće svetkovine, a na svečan-dan primanja neka se uzdigne na najvišu potenciju.

„V a r i a t i o delectat". U stoljeću grozničavih promjena, telefona, brzojava, željeznica, zrakoplova, novina, kinematografa, bio bi loš upravitelj đačke kongregacije, ko bi htio ignorirati modernu nemoć — težnju za novostima, za promjenama, senzacijama. „Quotidiana vilescurnt!" To je i „Hrv. đak", negdašnje glasilo liberalnog đaštva, iznio među inim prigovorima protiv đačkih kongregacija. Dakle što više promjena.

U m o l i t v a m a na sastancima: n. pr. mjesto litanija lauretanskih s običnim molitvama koji put „Vesperae" iz Male službe Gospine ili Malu službu Bezgrj. Začeća; početkom mjeseca litanije Srca Isusova ili Mali časoslov Srca Isusova. Litanije se sad pjevaju, sad mole. U korizmi bi se valjda mogao iznimno obaviti i križni put ili izmoliti hymnus „Stabat Mater".

P j e v a n j e: promjena prema crkvenoj godini; sad jednoglasno, sad višeglasno; što obilniji repertoir.

Promjena na s a s t a n c i m a: Jednom u mjesecu mogao bi se držati sastanak izvan kapelice, kako to na nekim mjestima i biva. Tom bi zgodom mogao govoriti i koji stariji zbornik. Kadikad i skioptična predavanja. Na tim sastancima izvan kapelice imala bi mjesta i diskusija. Koji put u godini bi zajednički držale sve mjesne đačke kongregagije takav sastanak.

Promjena u e g z o r t a c i j a m a: Katkada pozovimo kojega stranoga svećenika, osobito za svečanije zgode. Promjena u predmetu i u načinu govora. Samo ne vječno moralizovanje! Ali ni isprazno filozofiranje! Neka ne propusti u zgodno vrijeme upozoriti na užasne posljedice seksualnih izgreda kao i na važnost izbora staleža. Gradivo neka je sad homiletično, sad katehetično, sad apologetično Od vremena do vremena odgovara prezes na u p i t e i riješava p r i g o v o r e, što ih pismeno iznesoše zbornici i bez potpisa ubaciše u posebni kovčežić za to opredijeljen. Stigne li zanimljivo, dušobudno pismo od kojega odsutnog člana, može ga pročitati, a isto tako iznijeti ponajljepše „c v i j e ć e G o s p i n o". To su listići, na kojima zbornici početkom mjeseca ili prije većih blagdana zabilježe — bez potpisa — svoja izvanredna dobra djela: poniženja, poslušnosti, ljubavi spram bližnjega i spram neprijatelja, pokore i samozataje. Čitao sam neke takove „cvijetke" iz kongregacije vanjskih gimnazijalaca u Porto Alegro, u ćudoredno opustjeloj Braziliji, čitao sam i divio se domišljatosti i veledušju đačke ljubavi spram Neoka-

ljane. I u Travniku smo to kao đaci imali; i još to „cvijeće“ nije uvelo u tamošnjim kongregacijama đačkim.

Što je prije rečeno za poglavarstvo, to vrijedi za sve zbornike u opće, — da ih naime valja poticati na aktivnost, inicijativu, priučavati ih na s a m o s t a l a n r a d. Saslušaj ozbiljno i sa zanimanjem sitne predloge; primi ih, ako se dadu provesti; moraš li ih zabaciti, učini to tako, ter dotičnika utješiš, a nikad smijehu ili ruglu ne izvrgneš. Ironija, sarkazam krše krila naročito mladenačke poduzetnosti.

Aktivnost se razvija najvećma u s e k c i j a m a. Koje su sekcije najpodesnije za đačke kongregacije? Iz izvještaja hrvatskih i stranih đačkih kongregacija vidi se, da su e u h a r i s t i č n e, l i t e r a r n e i a p o l o g e t i č n e najobljubljenije.

Euharistična. — Bez ove ne bi smjela biti ni jedna kongregacija, pogotovo ne đačka. Komu ne ide u glavu, da je što češća pa i svagdanja sv. pričest od najzamašnije važnosti za srednjo- i više-školsku omladinu, taj neka se zahvali na vodstvu đačkih zborova. Da, u prvom redu upravitelju tih zborova neka bude često na ustima savremeni „centerum censeo“ — „frequenter, immo quotidie esse digne communicandum“. — Vrijeme ne da iznositi prijedloge, kako bi se uklonile poteškoće češće sv. pričesti. Samo glede poteškoće doručka. Poznam dobro đaka zbornika, koji se svagdano pričešćivao odgodivši doručak na objed iza škole: admirandus, sed non imitandus.

Možda bi nešto laglje bio „imitandus“ o. Puntigam. Zbornike, koji dođu na pričest, počasti kavicom, sad ratnim čajem na račun dobrih duša. Poveli se prijatelji mladeži i drugdje za tim primjerom!

Literarna ili akademija, — to je upravo specifično đačka sekcija — jedna od najdrevnijih. „In pietate litterisque progressus“ glasilo je geslo starih kongregacija đačkih. Tome se geslu ni današnje ne iznevjeriše. G. 1910. 60 srednjih škola ugarskih u god. izvještajima s pohvalom je istaklo blagoslovni utjecaj tamošnjih kongregacija ne samo na ćudoređe đaka, nego i na revnost u nauci. Na tu revnost u nauci imale bi poticati napose literarne sekcije. U njima se proširuje znanje, stečeno u školi i podjedno hvata dublji korijen. Te bi sekcije imale snabdijevati članove nekom sveopćom naobrazbom, imale bi da budu pravo rasadište katoličkih stručnjaka, poimence vrsnih pisaca, koji će biti prožeti čistim vjerskim i ćudorednim načelima, proniknuti onim, što zovemo „sentire cum Ecelesia“. Ta se velevažna svrha ne bi kako treba polučila, kad ne bi prema pravilu čitav rad literarne sekcija stajao pod isključivim i neposrednim nadzorom upravitelja.

To ipak ne smeta, da kadikad upravitelj pozove na skupštinu literarne sekcije i kojeg zbornika — pa i svjetovnjaka, — osobito stručnjaka, da zbornicima drži kakvo predavanje. Osobito u ovim sekcijama važne su diskusije, da se članovi pomalo priuče na trijeznu, nepristranu kritiku.

S ovom sekcijom se lako dade spojiti dosta važna r e t o r i č n a s e k c i j a za odgoj dobrih govornika. A slično i a p o l o g e t i č n a.

Napokon može biti i sekcija *zabavna.* „Gaudeamus igitra, juvenes dum sumus,“ to je drevni refren međunarodne himne đačke. Đaci, mislim, najradije slušaju onu sv. Pavla: „Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete!“ Pametan katolički uzgojitelj uviđa, da radost, zabava nisu najneznatniji uzgojni faktori. Mladost, koja se ne raduje „in Domino“, „coram Domino“, radovat će se „extra Dominum“ i „contra Dominum“. Stoga će se kongregacija brinuti, da u svojim članovima podržaje ne samo duhovnu radost: „i n Domino,“ nego i zemaljsku radost: „c o r a m Domino“. Zabavna sekcija u savezu s eventualnom pjevačkom, glazbenom njegovat će tu radost poimence zajedničkim igrama, izletima, zabavnim večerima, predstavama; pobrinut će se, da u knjižnici uz religijozna djela bude što više dobrih zabavnih. Prijatelj đačke radosti mora imati otvrđa leđa poput sv. Filipa Nerija. Kad su ovom apostolu mladeži prigovarali, što pušta dječurliju toliko halabučiti, odvratio je. „Nek slobodno i drva cijepaju na mojim leđima, samo da ne griješe.“

2. Vanjska djelatnost — apostolat.

Apostolat je bitni dio dvosvrhe zbora Marijina, i to lajički apostolat. Sve se više uviđa potreba lajičkog apostolata, osobito gdje se osjeća oskudica svećenstva. U prvom redu trebamo apostola među naobraženim svjetovnjacima. Gdje da se izuče? Povjest ne pozna bolje škole od Marijine kongregacije. Revan će upravitelj đačkih kongregacija mlade gojence o d u š e v l j a v a t i za apostolat motivima ljubavi spram Boga, spram domovine, spram bližnjega i sl.

Nego mladenačko oduševljenje plane pa stane. Treba im n a z n a č i t i p o l j e apostolske revnosti, da se vatra revnosti ne utrne. Treba ih v j e ž b a t i u apostolatu; a nada sve valja nadzirati i r u k o v o d i t i, da u mladenačkoj prerevnosti ne zastrane, naročito, da se priuče na budućnost svoj apostolski rad podvrći zakonitoj crkvenoj oblasti U ovoj točki je najvažnije ono „sentire cum Ecelesia“. A nitko nije u tolikoj pogibelji da za strani s ovoga puta kao katolička inteligencija, ako u đačkim godinama ne imađaše potrebne upute. Upravitelj uzgaja za apostolat cijelu kongregaciju na zajedničkim sastancima i vijećima pojedine skupine opet u raznim sekcijama, a pojedine zbornike privatnim uputama.

Vježba apostolata: apostolat molitve (preporučuj istoimeno društvo!); dobra primjera; riječi — odnosno štampe; napokon kršćanske dobrotvornosti.

Da ne zađem predaleko, upozorit ću samo na neka djela apostolata.

I đaci razumiju važnost sekcija za širenje dobre štampe, za pohađanje bolesnika, za potporu siromaha, poimence đaka. Nek upravitelj ne zaboravi lako na savremenu sekciju za potporu misija među inovjercima, poimence na Apostolat sv. Ćirila i Metoda. Ta će sekcija iza rata biti još savremenija, jer su misije silno tijekom trogodišnjeg ratovanja nastradale. Nije ovoj sekciji među đacima glavna svrha materijalno potpomaganje misija, nego pedagoški momenat.

Mnogi đaci skupljaju rado marke i razglednice. Oplemenimo tu divljaku, potaknimo ih, da dobitak odrede za kat. misije, ili u drugu dobrotvornu svrhu.

Najbliže polje apostolskog rada budi im njihova škola, njihov razred. Nek odvraćaju zle drugove od nerada, psovke, zla štiva, nećudorednosti; osobito nek ih nagovaraju na što češću dostojnu sv. pričest. Nevjerojatno je, koliko mogu izvesti revni đaci zbornici, ako dobiju od upravitelja pobude. Jedan hrvatski đak-zbornik pretplatio svog vrlo darovitog druga na Glasnik S. I. i predobio ga tako s vremenom za kongregaciju. Sad je taj drug uzoran crkveni dostojanstvenik. Praktičan je apostolat onih zbornika, koji besplatno instruiraju siromašnije đake, osobito zbornike, što zaostaše u naucima. Tako čine n. pr. mnogi đaci u kongregacijama o. Puntigama u Sarajevu.

Da dobar utjecaj na đake nezbornike bude što uspješniji, porazdijelišе vrsniji zbornici jedne kongregacije svoj rad ovako: svaki dobio nekoliko saučenika — ali ne izopačenih! — da ih „obraća“ — pomažuć im u naucima, iskazujuć im usluge, idući s njima u šetnju, moleći se i pričešćujući za njih, vodeći ih k prezesu i t. d. Naravno, to za male nije.

Kod uzgoja za apostolat pazi na dobru nakanu!

Mnogo bi prezesova napora ostalo bez trajnijeg ploda, kad ne bi đake zbornike naoružao i za praznike. U predavanjima pri koncu školske godine nek ih upozori na pogibelji, što im prijete u praznicima, i nek im pokaže put, kojim će im izbjeći. Naročito na generalnom vijeću nek iznese praktičnih prijedloga, kako da se predusretne „izvoru sviju zala“ — besposlici. Anali travanjskih đačkih kongregacija kriju prekrasnih primjera apostolske revnosti kongreganista za vrijeme praznika. Mogao bi upravitelj potaknuti zbornike, da koncem godine sastave kakav dnevni red i nacrt svog apostolskog rada u praznicima. Takvi bi se izvještaji bez potpisa izvijestitelja mogli

čitati na sastancima, a prikladnije crtice ubilježiti u dnevnik dotične kongregacije i poslat u Glasnik.

Za opći procvat hrvatskih đačkih kongregacija važna je briga za odsutne članove. Mnogi članovi đačkih kongregacija naliče na rijeke ponornice, koje se iza kratka tijeka gube bez traga u pijesku. Šta je sada od tolikih, koji su na srednjim ili na višim školama vojevali pod ljiljan-stijegom Neokaljane? Ako ne vojuju pod crnom zastavom Luciferovom, gdje su? Nego da se na to pitanje mogne svestrano odgovoriti, trebalo bi da sve đačke kongregacije izvijeste Središnji savez hrv. kongregacija u Zagrebu, kako su podržavali svezu s odsutnim članovima i čime su njetili u njima duh zbora Marijina. To bi bili vrlo zanimljivi dopisi, kao i listovi vanjskih članova.

Na osnovi tih izvještaja mogao bi onda Središnji savez izdati neke općenite upute glede odsutnih članova.

Još je važnije možda pitanje Saveza hrv. đačkih kongregacija. Kad Središnji savez, sviju naših kongregacija zahvati dublji korijen, valjat će misliti, ne bi li mogao podijeliti svoj rad na više ogranaka, t. j. na staleške saveze, koje preporučuju i opća pravila (§ 9. br. 68.). Kao najbrojnije kod nas — bile bi prve na redu đačke kongregacije.

Rasprava.

Predložena rezolucija primljena je bez osobite diskusije, a glasi ovako:

Literarne sekcije u đačkim kongregacijama neka nikad ne smetnu s uma, da svoj literarni rad osnivaju na načelima katoličke vjere i ćudoređa: zato će te sekcije u smislu „Općih pravila Marijinih kongregacija“ rukovoditi uvijek sam upravitelj.

IX. Referat.

O. ĐURO BENCETIĆ, Vukovar.

Marijina kongregacija izvrsno pripomoćno sredstvo svećenstvu u pastvi.

Pozvan sam od Središnjeg saveza Marijinih kongregacija u Zagrebu, da prigodom općega sastanka hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija u Zagrebu držim referat o gornjoj temi. Rado sam se ovom pozivu odazvao i to s više razloga. Dva su ipak najglavnija, a to su: davna potreba ovakova sastanka, a drugo gledom na meni povjereni referat — jer sam doista upoznao Marijinu kongregaciju kao izvrsno pripomoćno sredstvo u pastvi.

1. Svojim primjerom radom u obitelji i radioni, narodu i trgovini, tvornici i društvu. Doista se baš u Marijinoj kongregaciji obistinjuju riječi dra. Ive Kraljevića: „Snaga izolirana, ma kako intenzivna bila, od slabog je učinka; a da ju sabereš i skupiš, i gromom bi grmijela i munjom bi sijevala". (Grobari vlastitog naroda". Kat. List. g. 1913., br. 29., str. 339.)

Veliki promicatelj Marijinih kongregacija u Ugarskoj dr. Prohaska označio je prekrasno svrhu Marijinih kongregacija u ovo par riječi: „Svrha je Marijine kongregacije praktičan katolički život." Od kolike je pako važnosti praktičan katolički život ne samo za pojedinca, jer je to uvjet vječnoga spasenja, nego i gledom na bližnjega, pogotovo pako u borbi proti neprijateljima našim, čujmo što kaže glasoviti engleski oberstar Paqueron: „Ne borimo se riječima, nego živimo dobro. Svjetlo dobrih djela rasvjetljuje svakoga, a ne vrijeđa nikoga."

Za Paquerona, toga u istinu praktična katolika, reče njegov biskup: „Oberstar je moj najbolji dokaz u borbi s protestantima. On ima još nešto drugo na raspolaganje osim svoje artilerije: On širi na sve strane svoje kreposti, koje su kadre naše najljuće neprijatelje pobijediti."

Dobro dijete vrši na osobit način i u prvom redu svoju apostolsku misiju u obitelji. Više od pouke i savjeta koristi dobar primjer. Sv. Leon Veliki ovako govori o dobrom pri-primjeru: „Dobri primjeri su mnogo jači i moćniji, nego riječi."

Nauka, koja se dobrim djelima naviješta, bolje se i sigurnije usađuje u srca ljudska i više koristi donosi od one, koja se puno riječima propovijeda. Zato veli sv. Grgur Veliki: „Ne znam za bolji savjet, nego da se trsiš poučiti dobrim primjerom bližnjega, što mu je činiti.“ Tko ne će sada iz rečenoga razabrati, od kolike je koristi i pomoći župniku u pastvi: imati u župi četu ovakovih dobrih duša — djece Marijine, koja svojim dobrim, lijepim primjerom sjeća na dužnosti prama Bogu i bližnjemu i time moćno potiče na nasljedovanje? Kamo ne dopire oko i glas svećenika, tamo bdije i govori lijepi primjer djece Marijine, koja više djelima nego riječima okolini svojoj dovikuju: „Nama je činiti sve ono, što nas je svojim primjerom i naukom naučio naš Gospodin Isus Krist.“

2. Marijina je kongregacija izvrsno pripomoćno sredstvo svećenstvu u pastvi svojom gorljivošću u crkvi, i to: marljivim polaženjem sv. mise, večernje, propovijedi, pobožnosti, primanjem sv. sakramenata, uzveličanjem crkvenih svečanosti, brigom oko ukrasa kuće Božje.

Expertus potest dicere!

Tko se toliko trsi, da zapovijedima sv. Majke Crkve o svetkovanju nedjelje i blagdana, slušanju sv. mise u te dane čim bolje i savjesnije udovolji, nego dobro dijete Marijino? Odlično dijete Marijino nalazi se na ljetovanju u jednom katoličkom mjestu, gdje nije bilo katoličke crkve. Dolazi nedjelja. Dobro dijete Marijino traži kola po selu. Nije to bila fina kočija, nego ona velika prosta lička kola. Sjedne u kola i vozi se u bližnju katoličku župu, da prisustvuje sv. misi. Dolazi tamo, ali prekasno. Zapovijed se izdaje: „Tjeraj, što bolje možeš, pa me vozi u drugu katoličku župu.“ I ovdje prispije k sv. misi. Tko sretniji od djeteta Marijina! Ne gleda na žegu, ne mari za prašinu — nijesu joj zazorna prosta kola, ne pazi na trošak — jednu samo želju ima dobro dijete Marijino — naime, da u nedjelju, kada je kršćanin katolik dužan prisustvovati sv misi, ovoj dužnosti udovolji. Tako je učinilo ovo dijete Marijino, tako rade sva dobra djeca Marijina, kao praktični katolici.

Dolazi ovo dobro dijete Marijino u seoku župnu crkvu. Vidi u njoj paučina puno, a praha u izobilju; metla svoju funkciju u njoj već dulje vremena nije vršila. Što radi ovo dobro dijete Marijino? Ne ostade prekrštenih ruku. Najmilo dvije seoske djevojke, samo zasukalo rukave, pa čisti od jutra do mraka — dom Gospodnji. I to je bilo u drugom mjestu, u tuđoj župi. Zar ovakove duše pokazuju manje mara za svoju vlastitu župnu crkvu?

Expertus potest dicere!

Tko je gorljiviji u slušanju riječi Božje, čestom primanju sv. sakramenata, pohađanju pobožnosti od djece Marijine? Ta ona su onaj čas, kad su stupila pod barjak Marijin uzela i duboko u srce usadila riječi svoje nebeske Majke: „Štogod vam rekne, činite“ (Sv. Ivan 2).

Gdje je započela gorljivost u čestom primanju presv. Pričesti, nego upravo u kongregacijama? Često pako primanje — svakidašnja Pričest dovodi djecu Marijinu češće, svaki dan u crkvu k sv. misi; i tako danas nalazimo u mnogim župnim crkvama vjernika i u radne dane kod sv. mise, što prije nekoliko godina — recimo jasnije: prije osnutka Marijine kongregacije nije bilo vidjeti.

Tko stupa kao četa dobro uređena u ophodima? Tko diže do prave veličanstvenosti sam ophod, ako ne upravo djeca Marijina, urešena znakom kongregacije? Stupajuć u uzornom redu pod svojim barjakom, dižu srca svojih bližnjih k Bogu, svojom lijepom pjesmom i pobožnom molitvom.

Govorim ovo iz vlastitog iskustva. Nalazim se 7 godina na župi velikoj oko 9000 duša; treću sam godinu upravitelj ove župe. Došao sam u nju 1910. mjeseca srpnja. Te godine bilo je 15.000 sv. Pričesti. U prosincu rečene godine osnovana je prva Marijina kongregacija. Godine 1911. osnovane su tri Marijine kongregacije. Te je godine broj sv. Pričesti porasao na 21.000. U 1912. još su dvije kongregacije osnovane, a broj sv. Pričesti narastao je na 28.000. U 1913. bilo je već 32.000 sv. Pričesti, u g. 914. iznosio je broj sv. Pričesti 41 000, god. 1915. 47.000, a god. 1916. 49.700. Da je broj sv. Pričesti svake godine rastao, imadu mnogo zasluga upravo Marijine kongregacije. Jedno još moram samo reći, da se ova župa nalazi u razvikanoj Slavoniji, u „propalome“ Srijemu.

Kadgod sam želio, u raznim svečanim zgodama što ljepše okititi kuću Božju cvijećem i vijencima, tada su mi uvijek djeca Marijina pružila veliku pomoć; još više: sve su preuzela na se — svu brigu i trošak!

Expertus potest dicere, quid sit Jesum diligere!

3. Marijina kongregacija napokon je izvrsno pripomoćno sredstvo svećenstvu u pastvi revnošću izvan obitelji, radionice i crkve — kao izvršitelji svih plemenitih želja i pothvata župnikovih u skrbi oko ukrasa kuće Božje — oko rukovodstva raznih društava itd.

Dobra djeca Marijina razumiju potrebe današnjega vremena. Znadu dobro, da nije dosta samo za sebe biti revan — za sebe živjeti, povučen; nego da treba i drugima koristiti. Zato ona prožeta ovim apostolskim duhom dolaze dobro župniku u provađanju njegovih plemenitih želja i pothvata na slavu Božju i spas neumrlih duša.

Samo da jedno spomenem iz vlastitog iskustva! Kao vjerski spomen na pale junake — moje župljane, odlučio sam podići u župnoj crkvi mramorni oltar i u ovaj smjestiti sliku žalosne Gospe, koju narod štuje u ovoj župi već od 17. stoljeća. Da je ovo moje poduzeće skopčano s velikim troškom, o tom nema sumnje. Tko će mi pomoći sakupi i potrebiti novac? Kko drugi, nego djeca Marijina? Ovu misiju povjerio sam Marijinoj kongregaciji Gospođa; i za samih 8 dana sakupiše ove plemenite duše svotu od 3800 kruna!

U svakom mojem pothvatu na slavu Gospodina Boga i spas neumrlih duša djeca su mi Marijina bila odabrana četa i često unatoč velikih neprilika i zapreka stvar je dobro uspjela, a Bogu na slavu — dušama našima ufam se na vremenitu i vječnu korist.

Moje je duboko uvjerenje: Bez katoličkih društava — bez Marijine kongregacije napose — ne može u župi biti govora o pravom katoličkom životu. Tko dakle želi od braće svećenika, da u njegovoj župi cvate vjera i krepost, taj mora osnivati katolička društva u župi, a nijedan neka ne propusti uvesti i Marijinu kongregaciju, kojoj je svrha: praktičan katolički život buditi i njegovati u njezinim članovima i u drugima.

Rasprava.

Diskusije nije bilo, nego na molbu Dr. Lončarić a i želju ostalih nazočnika, koji su živo razlaganje referentovo s velikim užitkom pratili, o. Đuro iznio je s mnogo srijemskog humora povijest i rad kongregacija vukovarskih, protumačio, kako ih vodi, kada se sastaju, koje su sekcije, koji uspjesi i t. d.

O. Đuro: Ove su kongregacije u župi vukovarskoj:

1. Za učenike kr. realne gimnazije (26 članova);
2. za učenice kr. realne gimnazije (24 člana);

Broj članova ovih kongregacija raste i pada, jedno što neki svršavaju nauke, a drugo, što neki odilaze na druge zavode;

3. kongregacija gospođica (54 člana);
4. kongregacija gosp đa (41 član);
5. kongregacija učenica pučke škole (30 članica);
6. kongregacija djevojaka (služavki-radnica 32 člana.

U svim kongregacijama postoje sekcije. Najvažnija je euharistička. Ova sekcija najviše doprinosi, da se postigne cilj Marijine kongregacije; zato zaslužuje posebnu pažnju.

Važna je zatim sekcija kongregacije gospođica i djevojaka za njegovanje i dizanje crkvenoga pjevanja. Ove su sekcije puno doprinijele, da je danas crkveno pjevanje u župnoj crkvi dostojno i lijepo. Neki kažu da je i „krasno." Kongregacije nadalje šire u župi dobru štampu, priređuju svečane akademije. Kakvim uspjehom su držane akademije, najbolji je svjedok prihod njihov — pet do šest stotina kruna. Taj se je uvijek samo u dobre svrhe upotrijebio, ondi za sirotinju, ondi za dobru štampu i t. d.

Dva puta držala je kongregacija gospođica a n a l f a b e t i č k i tečaj. Rat je zapriječio ovaj plemeniti rad. Među „đacima" bilo je i takovih, koji nijesi bili na sv. ispovijedi i presv. Pričesti. Naučili su poznavati slova ali i — Gospodina Boga. Završili su se tečajevi sa prvom sv. Pričesti mnogih polaznika. Većinom su to bili stariji ljudi i žene.

Apostolski žar kongregacija očitovao se je u obilnom doprinosu za „Apostolat sv. Ćirila i Metoda" — za Društvo „Sveudiljnog klanjanja u Zagrebu", za domaću sirotinju — dobre knjige itd. Do 2000 K daju vukovarske kongregacije za dobre svrhe svake godine.

Predložena rezolucija prihvaća se jednoglasno, a glasi ovako:

Budući da su Marijine kongregacije izvrsno pripomoćno sredstvo svećenika u pastvi, kako to iskustvo najbolje svjedoči: to se najtoplije preporučuju dušobrižnom svećenstvu.

Eventualia.

Važno je pitanje načeo *o. Superior Brixi*, o kojem se nije u referatima govorilo, naime: kada i koliko puta da se sastaju kongregacije? Nekoje se sastaju samo jedan put u mjesecu; to već nije nikakova kongregacija; najmanje dva puta treba da se sastaju, a đačke svakoga tjedna. Što se dana sastanka tiče, drži, da nije uputno, ako se đačke kongregacije sastaju nedjeljom: to je hipertrofija.

U diskusiji o tom pitanju iznesoše nekoji upravitelji svoju praksu, koja ovisi o mjesnim prilikama

O. Bencetić veli, da može zbor okupiti samo nedjeljom, premda bi radije držao sastanke radnim danom.

Dr. Lončarić ističe, kako su sada u ratno doba zimi predavanja popodne, pa se ne mogu sastanci držati u radne dane. Ljeti se zbornici sastaju srijedom. Nedjelja svakako nije zgodan dan, prvo jer su đaci preopterećeni, a drugo i roditelji hoće, da djecu imadu uza se, osobito ljeti.

Dr. Šimečki, g. Pećnjak, o. Kujundžić mogu držati sastanke samo nedjeljom.

Dr. Dočkal drži sjednicu literarne sekcije nedjeljom, a sastanak u tjednu. Potom je prihvaćena ova rezolucija:

Sastanci u Marijinim kongregacijama valja da se obdržavaju po mogućnosti jedan put u tjednu, i to u smislu Općih pravila pogl. drugo točka 5, svake nedjelje ili još bolje i svakog blagdana.

Time je dnevni red ovog sastanka iscrpljen.

P r e d s j e d n i k u zaključnom govoru zahvali svima, osobito referentima; istače krasnu slogu i jednodušnost ovoga sastanka, zahvali Bogu i Gospi za sretan početak i uspješan rad ovoga prvoga sastanka upravitelja hrvatskih Marijinih kongregacija Teške su bile prilike, u kojima se upravitelji sastaše, a mnogo je teškoća valjalo svladati i onima koji su sastanak pripravljali, na pr. službena putovanja priređivača. Stečeno iskustvo bit će nam putokaz, da „Središnji savez“ drugi sastanak još bolje pripravi, a već se bavi mišlju, da sazove i o p ć i s a s t a n a k h r v a t s k i h M a r i j i n i h k o n g r e g a c i j a.

Riječ uzima presvijetli biskup *Dr. Njaradi.* Drago mu je, što je prihvaćena rezolucija za misijske sekcije. Hrvatsku snalaze tolike nevolje, jer nije misijonarska; ona do danas nije

za uniju učinila gotovo ništa. Sizma se danomice širi na pr. ženidbama, zbog kojih katolici prelaze na pravoslavlje. U Hrvatskoj bi moralo biti središte misija balkanskih. Stoga valja što prije osnovati ovdje misionarski zavod za Balkan. Nema misijonara. Neka braća u toj stvari misle i te misli iznesu ili njemu ili u kojem časopisu. Drugi narodi rade, a mi ne radimo gotovo ništa, naročito za odgoj budućih apostola svete unije.

O. Bencetić sjetio se uzvišenoga Sužnja vatikanskoga reče: „Ne možemo poslati brzojavnoga pozdrava Ocu svega kršćanstva, zato pomolimo se za nj, prije negoli se rastanemo."

Skupštinari se pozivu od svega srca odazvaše i pomoliše se za sv. Oca papu.

Napokon podijeli sastanku presvijetli biskup Njaradi zamoljeni od predsjednika biskupski blagoslov u staroslavenskom jeziku.

Podpredsjednik prof. *Pazman* zahvaljuje se još u ime svih predsjedniku na njegovu trudu i čestita tako uspjeli sastanak.

Napokon se na jednodušnu želju zaključuje, da se svi referati odštampaju u posebnoj brošurici, kako će i svaki učesnik imati trajnu uspomenu na ovaj prvi sastanak, a i svi drugi upravitelji koji nijesu mogli ovom sastanku prisustvovati, kako će se moći pobudnim mislima i rezolucijama okoristiti.

*

I tako se završi prvi ovaj sastanak, a upravitelji se razidoše kućama svojim puni nade, da Marijinim kongregacijama puca zora ljepše budućnosti, s tvrdom odlukom, da po Marijinim kongregacijama i dalje rade za preporod Hrvatske u Kristu.

S. N. V. S. B.

Rezolucije.

1. I. Opći sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija, obdržavan u Zagrebu 3. i 4. srpnja 1917. izrazuje jednodušno želju, da se, premda bi bilo veoma poželjno, ipak za sada ne pokreće posebno glasilo za hrvatske Marijine kongregacije, već da se u „Glasniku Presv. Srca Isusova" zadrži i po mogućnosti proširi „Vjesnik Marijinih kongregacija".

2. I. opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongregacija priznaje i proglasuje jednodušno „Glasnik Presv. Srca Isusova" s „Vjesnikom Marijinih kongregacija" u njemu za sada, za jedino zvanično i službeno glasilo svih Marijinih kongregacija.

3. I. opći sast. hrv. upravitelja M. kongr. preporuča upraviteljima kongregacija bogoslova, da nastoje, kako bi se bogoslovi što bolje usposobili za dobre upravitelje Marijinih kongregacija.

4. I. opći sastanak hrv. upravitelja M. k. moli smjerno preč. episkopat, da posebnom okružnicom preporuči svećenstvu Marijine kongregacije.

5. I. opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongr. uvjeren, da su svećeničke kongregacije izvrsno sredstvo. da se kongregacije raširе i usavrše, s veseljem će pozdraviti takove kongregacije, gdje prilike dopuste da se osnuju.

6. I. opći sastanak hrvatskih upravitelja Marijinih kongregacija pozdravlja s veseljem osnutak „Središnjeg saveza Marijinih kongregacija" sa sijelom u Zagrebu, te izrazuje želju, da barem veći dio odbora toga „Središnjeg saveza" bude sastavljen od zagrebačkih otaca Isusovaca, a ostali dio od zagrebačkih i vanjskih upravitelja Marijinih kongregacija.

7. I. opći sastanak hrv. upravitelja Mar. kongregacija živo želi, da se što prije sastavi pouzdan odbor, koji će preuzeti nakladu i raspačavanje literature zbor-

ničke i devocijonalija, potrebitih Marijinim kongregacijama.

8. Najtoplije se preporuča za to pozvanima i sposobnima, da u većim središtima, gdje postoji veći broj Mar. kongregacija, svojski porade oko toga, da se podigne zajednički Dom Mar. kongregacija ili barem nabave zajedničke prikladne prostorije, tako potrebite za život i uspješan rad zborova Marijinih.

9. Obzirom na izvanredne prilike, ratom izazvane, uslijed kojih prijeti velika pogibelj srčiki hrvatskoga naroda — seoskoj mladeži — ne može Prvi opći sastanak hrv. upraviteljâ Mar. kongregacija dosta naglasiti važnost Mar. kongregacija na selu, osobito za mladež, te želi, da se Mar. kongregacije što više šire po selima.

10. Glavnu pažnju ima kongregacija da svrati na ozbiljnu njegu nutarnjega religioznog života. Amo ide prije svega često primanje svetih sakramenata.

11. Svaka reforma kongregacije stoji u tome, da se vrati staromu duhu kongregacije. A to je duh trostruk: a) duh odličnog štovanja Majke Božje, b) duh ozbiljne samoposvete i c) duh savremenog apostolata.

12. Budući da kongregacija ne može cvasti ni napredovati bez češće pobude, temeljite pouke i bratskih primjera: zato se ovaj prvi sastanak upravitelja hrv. Mar. kongr. pouzdano nada, da će se ne samo svaka kongregacija kao takova pretplatiti iz zajedničke blagajne na svoje glasilo — a to je za sada Glasnik Presv. Srca Isusova, — nego da će i svaki upravitelj s članovima svoga vijeća nastojati, da po mogućnosti svaki član njihove kongregacije bude svake godine pretplatnik Glasnika Presv. Srca Isusova; makar se za siromašnije članove namirila pretplata iz zajedničke blagajne.

13. Sekcije su vrlo savremeno i praktično sredstvo za procvat i uspješnije djelovanje kongregacija. No neka se odaberu takove sekcije i tako neka se urede, kako će što bolje služiti bitnim svrhama, napose nutarnjem životu zbornika i apostolskom duhu kongregacija. Osobito se preporučuju: sekcija euharistična, sekcija za dobru štampu, sekcija za katoličke misije i one, koje više odgovaraju savremenim ili mjesnim potrebama na polju kršćanske ljubavi i apostolata.

14. Članovi drugih katoličkih društava mogu se pripustiti kadikad u pojedine sekcije i na zborničke sastanke tek kao dobro došli gostovi, i to samo uz privolu i sudjelovanje upraviteljevo.

15. Da li se može članovima kongregacije dopustiti, da stupe u druga mjesna društva, o tom odlučuje upravitelj.

16. Literarne sekcije u đačkim kongregacijama neka nikad ne smetnu s uma, da svoj literarni rad osnivaju na načelima katoličke vjere i ćudoređa: zato će te sekcije u smislu „Općih pravila Marijinih kongregacija“ rukovoditi uvijek sam upravitelj.

17. Budući da su Marijine kongregacije izvrsno pripomoćno sredstvo svećenika u pastvi, kako to iskustvo najbolje svjedoči: to se najtoplije preporučuju dušobrižnom svećenstvu.

18. Sastanci u Marijinim kongregacijama valja da se obdržavaju po mogućnosti jedan put u tjednu, i to u smislu Općih pravila pogl. drugo, točka 5, svake nedjelje ili još bolje i svakog blagdana.

Sadržaj.
